

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

28

YASAMA YILI

3

SIRA SAYISI: 192

Niğde Milletvekili Cevahir Uzkurt ve Kars Milletvekili Adem Çalkın ile 131 Milletvekilinin Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2859) ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/2859 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı4
- Katılma Yazısı7
- Genel Gerekçesi7
- Madde Gerekçeleri8

• Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu.....11

• Muhalefet Şerhleri.....18

• Teklif Metni.....67

• Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin67

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Cevahir Uzkurt</i>	<i>Adem Çalkın</i>	<i>Emel Gözükara Durmaz</i>
Niğde	Kars	Bursa
<i>Cüneyt Yüksel</i>	<i>Mervan Gül</i>	<i>Seda Gören Bölük</i>
İstanbul	Siirt	İstanbul
<i>Yılmaz Büyükkaydn</i>	<i>Veysel Tipioğlu</i>	<i>Kadem Mete</i>
Trabzon	Kocaeli	Muğla
<i>Hasan Çilez</i>	<i>Ömer Oruç Bilal Debgici</i>	<i>Halit Yerebakan</i>
Amasya	Kahramanmaraş	İstanbul
<i>Hüseyin Altınsoy</i>	<i>Cahit Özkan</i>	<i>Resul Kurt</i>
Aksaray	Denizli	Adıyaman
<i>Cevahir Asuman Yazmacı</i>	<i>Necmettin Erkan</i>	<i>Osman Sağlam</i>
Şanlıurfa	Kırşehir	Karaman
<i>Derya Ayaydn</i>	<i>Emre Çalışkan</i>	<i>Jülide Sarıeroğlu</i>
İstanbul	Nevşehir	Ankara
<i>Süleyman Şahan</i>	<i>Rümeysa Kadak</i>	<i>Yahya Çelik</i>
Yozgat	İstanbul	İstanbul
<i>Hüseyin Yayman</i>	<i>Mehmet Sait Yaz</i>	<i>Fehmi Alpay Özalan</i>
Hatay	Diyarbakır	İzmir
<i>Hulusi Akar</i>	<i>Mehmet Baykan</i>	<i>İsmail Güneş</i>
Kayseri	Konya	Uşak
<i>Şaban Çopuroğlu</i>	<i>Süleyman Özgün</i>	<i>Mehmet Şahin</i>
Kayseri	Nevşehir	Kahramanmaraş
<i>Kayhan Türkmenoğlu</i>	<i>Bünyamin Bozgeyik</i>	<i>Mesut Bozathı</i>
Van	Gaziantep	Gaziantep
<i>Fatma Serap Ekmekci</i>	<i>Fatma Aksal</i>	<i>Lütfiye Selva Çam</i>
Kastamonu	Edirne	Ankara
<i>Meliha Akyol</i>	<i>Radiye Sezer Katırcıoğlu</i>	<i>Ali Özkaya</i>
Yalova	Kocaeli	Afyonkarahisar
<i>Mahmut Rıdvan Nazırlı</i>	<i>Orhan Kırçalı</i>	<i>Mehmet Uğur Gökgöz</i>
Elâzığ	Samsun	İsparta
<i>Yusuf Ziya Aldatmaz</i>	<i>Asuman Erdoğan</i>	<i>Saffet Bozkurt</i>
Bartın	Ankara	Zonguldak
<i>Erol Keleş</i>	<i>Tamer Akkal</i>	<i>Zeki Korkutata</i>
Elâzığ	Manisa	Bingöl

<i>Murat Baybatur</i>	<i>Hüseyin Özhan</i>	<i>Arslan Tatar</i>
Manisa	Adıyaman	Şırnak
<i>İbrahim Eyyüpoğlu</i>	<i>Kaan Koç</i>	<i>Hakan Aksu</i>
Şanlıurfa	Ardahan	Sivas
<i>Adem Yeşildal</i>	<i>Kemal Karahan</i>	<i>Yakup Otgöz</i>
Hatay	Hatay	Muğla
<i>Celalettin Köse</i>	<i>İbrahim Ethem Taş</i>	<i>Yusuf Ahlatcı</i>
Gümüşhane	Antalya	Çorum
<i>Seda Sarıbaş</i>	<i>Mustafa Yavuz</i>	<i>Mehmet Emin Öz</i>
Aydın	Bursa	Erzurum
<i>Adem Korkmaz</i>	<i>Yücel Arzen Hacıoğulları</i>	<i>Ayhan Salman</i>
Burdur	İstanbul	Bursa
<i>Hasan Arslan</i>	<i>Refik Özen</i>	<i>İsmail Erdem</i>
Afyonkarahisar	Bursa	İstanbul
<i>Mevlüt Kurt</i>	<i>Faruk Kılıç</i>	<i>Abdurrahim Fırat</i>
Kahramanmaraş	Mardin	Erzurum
<i>Mustafa Oğuz</i>	<i>Cüneyt Aldemir</i>	<i>Mustafa Arslan</i>
Burdur	Tokat	Tokat
<i>Mustafa Kaplan</i>	<i>Fatma Öncü</i>	<i>Ümmügülşen Öztürk</i>
Kırıkkale	Erzurum	İstanbul
<i>Ömer İleri</i>	<i>Abdullah Doğru</i>	<i>Muammer Avcı</i>
Ankara	Adana	Zonguldak
<i>Faruk Aytek</i>	<i>Ziya Altunyaldız</i>	<i>Ruken Kilerci</i>
Adana	Konya	Ağrı
<i>Mustafa Alkayış</i>	<i>Şengül Karslı</i>	<i>Mustafa Demir</i>
Adıyaman	İstanbul	İstanbul
<i>Burhan Kayatürk</i>	<i>Mustafa Canbey</i>	<i>Ahmet Mücahit Arınç</i>
Van	Balıkesir	Manisa
<i>İbrahim Yurdunuseven</i>	<i>Mestan Özcan</i>	<i>Fuat Oktay</i>
Afyonkarahisar	Tekirdağ	Ankara
<i>Şahin Tin</i>	<i>Adil Biçer</i>	<i>Suat Pamukçu</i>
Denizli	Kütahya	İstanbul
<i>Ahmet Fethan Baykoç</i>	<i>Harun Mertoğlu</i>	<i>Sayın Bayar Özsoy</i>
Ankara	Rize	Kayseri
<i>Ali İnci</i>	<i>Mustafa Hakan Özer</i>	<i>Latif Selvi</i>
Sakarya	Konya	Konya
<i>Rukiye Toy</i>	<i>Zehranur Aydemir</i>	<i>Büşra Paker</i>
Sivas	Ankara	İstanbul
<i>Mehmet Eyup Özkeçeci</i>	<i>Abdürrahim Dusak</i>	<i>Ejder Açıkkapı</i>
Gaziantep	Şanlıurfa	Elâzığ

<i>Çiğdem Koncagül</i>	<i>Seydi Gülsoy</i>	<i>Atay Uslu</i>
Tekirdağ	Osmaniye	Antalya
<i>Murat Cahid Cıngı</i>	<i>Nazım Maviş</i>	<i>Bülent Tüfenkci</i>
Kayseri	Sinop	Malatya
<i>Orhan Yegin</i>	<i>Tahir Akyürek</i>	<i>Mehmet Demir</i>
Ankara	Konya	Kütahya
<i>Ercan Öztürk</i>	<i>Ertuğrul Kocacık</i>	<i>Yüksel Coşkunyürek</i>
Düzce	Sakarya	Bolu
<i>İrfan Çelिकासлан</i>	<i>Tuğba Işık Ercan</i>	<i>Lütfi Bayraktar</i>
Gaziantep	İstanbul	Sakarya
<i>Osman Zabun</i>	<i>Ali Temür</i>	<i>Nurettin Alan</i>
Isparta	Giresun	İstanbul
<i>İnan Sıraç Kara Ölmeztoprak</i>	<i>Ersan Aksu</i>	<i>Selman Özboyacı</i>
Malatya	Samsun	Konya
	<i>Hasan Turan</i>	
	İstanbul	

KATILMA YAZISI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/2859 Esas Numaralı Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne katılıyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

13.01.2025

Nazım Elmas

Giresun

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/2859)	
ESAS	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
TALİ	Adalet Komisyonu Plan ve Bütçe Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Anayasa Mahkemesi tarafından muhtelif kanun ve kanun hükmünde kararname hükümlerine ilişkin olarak iptal kararları verilmiştir. Anayasa Mahkemesinin iptal kararları neticesinde oluşacak hukuki boşluğun giderilmesi ve uygulamada ortaya çıkan bazı ihtiyaçların karşılanması amacıyla Teklifte çeşitli kanunlarda değişiklik yapılmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin 14/3/2024 tarihli ve E:2023/140, K:2024/81 sayılı kararı ile 1705 sayılı Ticarete Tağışın Men'i ve İhracatın Murakabesi ve Korunması Hakkında Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrası iptal edilmiştir. Anılan karar doğrultusunda söz konusu fıkra yeniden düzenlenerek, kanunilik ilkesi kapsamında hizmet, muayene, bakım, takip ve kontrol faaliyetlerine ilişkin düzenleyici işlemlere veya ürün dışı zorunlu standartlara aykırı hareket edenler hakkında uygulanacak idari yaptırım öngörülmektedir. Ayrıca, 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanununa dayalı olarak yürürlüğe konulan bazı alt düzenlemelerde yer alan yükümlülüklerle aykırı fiillere 1705 sayılı Kanuna dayanarak uygulanan idari yaptırımların iptal nedeniyle uygulanabilirliği ortadan kalktığından bu idari yaptırımlar ilgili kanununda düzenlenmektedir.

Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 tarihli ve E:2021/125, K:2023/213 sayılı kararıyla 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle 278 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun muhtelif maddelerinde yapılan değişiklikler iptal edilmiştir. 278 sayılı Kanunun 2 nci, 15 inci ve 16 ncı maddelerinde iptal edilen hükümler Teklifte aynen korunarak yeniden düzenlenmektedir. Böylece öğrencilere ve araştırmacılara burs verilmesi ve bazı muafiyetlerin korunmasının devamlılığı sağlanmaktadır. Ayrıca 4 üncü ve 17 ncı maddelerde iptal edilen hükümler yeniden düzenlenmektedir.

703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 77 nci maddesinin (b) bendi ile 3624 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinde yapılan değişiklikler Anayasa Mahkemesinin E.2018/117 K.2023/212 sayılı, 7/12/2023 tarihli kararı ile iptal edilmiştir. Söz konusu iptal kararı 4/6/2025 tarihi itibarıyla yürürlüğe girecek olup iptal kararının gereğinin yerine getirilmesi ve mevzuat birliğinin sağlanması amacıyla KOSGEB’in bütçe gelirlerine ilişkin madde yeniden düzenlenmektedir.

4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin KOSGEB’in görevlerini düzenleyen 234 üncü maddesinin birinci fıkrasının (t) bendi çeşitli kurum/kuruluşlar ile yapılmış olan veri paylaşım protokollerine ve veri teminine yönelik düzenleme içermekte iken Anayasa Mahkemesinin söz konusu bendin buna ilişkin kısmını 25/1/2023 tarih ve E. 2020/48, K. 2023/11 sayılı kararı ile Anayasa’nın 20 nci ve 104 üncü maddeleri uyarınca iptal etmesi sebebiyle oluşan hukuki boşluğun giderilmesi için 3624 sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Teşvik ve Muafiyetleri Kanununa ek 2 nci madde eklenmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Anayasa Mahkemesinin 14/3/2024 tarihli ve E:2023/140, K:2024/81 sayılı kararı ile 1705 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrası iptal edilmiştir. İptal kararının Resmî Gazete’de yayımlanmasından (14/6/2024) başlayarak dokuz ay sonra (14/3/2025) yürürlüğe gireceği hüküm altına alınmıştır. Anayasa Mahkemesi iptal gerekçesinde yaptırıma konu olacak düzenlemelere ilişkin olarak açık ve belirgin bir alan çizilmediği, idareye sınırları belli olmayan bir düzenleme yetkisi verildiği belirtilmiştir. Anılan karar doğrultusunda madde ile kanunilik ilkesi kapsamında Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren hizmet, muayene, bakım, takip ve kontrol faaliyetlerine ilişkin düzenleyici işlemlere veya ürün dışı zorunlu standartlara aykırı hareket edenler hakkında idari para cezası uygulamasının devamlılığının sağlanması öngörülmektedir.

Madde 2- 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı KHK’nın 98 inci maddesinin (b) bendi uyarınca 17/7/1963 tarihli ve 278 sayılı Kanunun 2 nci maddesine ilişkin yapılan düzenleme, Anayasa’nın mülga 91. maddesi uyarınca 5/6/2024 tarihli ve 32567 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 7/12/2023 tarihli ve E:2021/125, K:2023/213 sayılı Anayasa Mahkemesi kararı ile iptal edilmiştir. Bu bağlamda ülkemizin ihtiyaç duyduğu araştırmacıların yetiştirilmesine katkı sağlamak amacıyla kurulduğu günden bu yana burs veren TÜBİTAK’ın, öğrencilere ve araştırmacılara desteğinin devamı amaçlanmaktadır.

Madde 3- 703 sayılı KHK’nın 98 inci maddesinin (c) bendi uyarınca, 278 sayılı Kanunun 4 üncü maddesine ilişkin yapılan düzenleme, 7/12/2023 tarihli ve E:2021/125, K:2023/213 sayılı Anayasa Mahkemesi kararı ile iptal edildiğinden, yeniden düzenleme yapılarak tutar güncellenmektedir. Bununla birlikte, söz konusu tutarın her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesinin (B) fıkrası uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında, takvim yılı başından geçerli olmak üzere artırılmasına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Madde 4- 7/12/2023 tarihli ve E:2021/125, K:2023/213 sayılı Anayasa Mahkemesi kararıyla; 703 sayılı KHK’nın 98 inci maddesinin (ç) bendi uyarınca 17/7/1963 tarihli ve 278 sayılı Kanunun 15 inci maddesinde yapılan düzenlemeyle “9 uncu maddenin b, c, d fıkralarındaki Gelirler” ibaresinin “Kuruma yapılacak her türlü yardımlar, bağışlar ve vasiyetler, Kurum dışına verilecek hizmetler karşılığında alınacak olan paralardan Kurumun gelirlerine eklenen kısım, yayım gelirleri ve diğer faaliyet gelirleri” şeklinde değiştirilmesi Anayasa’nın mülga 91. maddesine aykırı olduğundan iptal edilmiş ve bu iptal nedeniyle uygulama kabiliyeti kalmayan fıkra hükmü 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptal edilmiştir. 278 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten bu yana uygulanan muafiyet hükümlerinin muhafazası amacıyla hüküm aynen korunarak yeniden düzenlenmektedir.

Madde 5- 7/12/2023 tarihli ve E:2021/125, K:2023/213 sayılı Anayasa Mahkemesi kararıyla; 703 sayılı KHK’nın 98 inci maddesinin (d) bendi uyarınca 278 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin ikinci cümlesinde yer alan “Bilim Kurulu” ibaresinin “Yönetim Kurulu” şeklinde değiştirilmesi, Anayasa’nın mülga 91. maddesi yönünden Anayasa’ya aykırı olduğundan iptal edilmiş ve bu iptal nedeniyle uygulama kabiliyeti kalmayan ikinci cümlede yer alan “ve buna ilişkin esas ve usuller... tarafından belirlenir.” ibaresi de 6216 sayılı Kanun’un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptal edilmiştir. Madde metni, Kanunda yer alan hüküm aynen korunarak, yeniden düzenlenmektedir.

Madde 6- 7/12/2023 tarihli ve E:2021/125, K:2023/213 sayılı Anayasa Mahkemesi kararıyla; 703 sayılı KHK’nın 98 inci maddesinin (d) bendi uyarınca 278 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin ikinci fıkrasının ikinci, üçüncü ve dördüncü cümlelerinde yer alan “Bilim Kurulu” ibarelerinin “Yönetim Kurulu” şeklinde değiştirilmesi, Anayasa’nın mülga 91 inci maddesi yönünden Anayasa’ya aykırı olduğundan iptal edilmiş ve bu iptal nedeniyle uygulama kabiliyeti kalmayan ikinci fıkranın ikinci, üçüncü ve dördüncü cümlesinin kalan kısımları da 6216 sayılı Kanunun 43 üncü maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptal edilmiştir. Söz konusu iptal nedeni ile Kanunun 17 nci maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri yeniden düzenlenmektedir. Ayrıca Kanunun 17 nci maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan 19 uncu madde mülga olduğundan maddeye yapılan atıf metinden çıkarılmakta, üçüncü cümlesine sadece kurul ve komite üyeleri hakkında uygulanmak üzere 631 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 12 nci maddesine atıf yapılmasına ilişkin hüküm eklenmekte ve dördüncü cümlesinde yer alan hüküm muhafaza edilerek madde yeniden düzenlenmektedir.

Madde 7- Madde ile, 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanununa dayalı olarak yürürlüğe konan bazı alt düzenlemelerde yer alan yükümlülöklere aykırı fiillere uygulanacak idari yaptırımlar hususunda Kanunda bir hüküm bulunmaması nedeniyle Kanun kapsamında yer alan ölçü ve ölçü aletlerine yönelik yapılacak düzenlemelerde yer alan muayene, tamir ve ayar işlemlerine ilişkin hükümleri ile sınırlı olacak şekilde bu düzenlemelerde belirtilen aykırılıklar için, kanunilik, hukuki güvenlik ve ölçölölük ilkeleri dikkate alınarak Kanunun idari cezalar başlıklı 15 inci maddesinin birinci fıkrasına (1) bendinin ilave edilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 8- 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 77 nci maddesinin (b) bendi ile 3624 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinde yapılan değişiklikler Anayasa Mahkemesinin E.2018/117 K.2023/212 sayılı, 7/12/2023 tarihli kararı ile iptal edilmiştir.

Söz konusu iptal kararı 4/6/2025 tarihi itibarıyla yürürlüğe girecek olup iptal kararının gereğinin yerine getirilmesi ve mevzuat birliğinin sağlanması amacıyla KOSGEB’in bütçe gelirlerine ilişkin madde yeniden düzenlenmektedir.

Madde 9- 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin KOSGEB’in görevlerini düzenleyen 234 üncü maddesinin birinci fıkrasının (t) bendi çeşitli kurum/kuruluşlar ile yapılmış olan veri paylaşım protokollerine ve veri teminine yönelik düzenleme içermekte iken Anayasa Mahkemesinin söz konusu bendin buna ilişkin kısmını 25/1/2023 tarih ve E. 2020/48, K. 2023/11 sayılı kararı ile iptal etmesi ve bu kararın 9/8/2024 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiş olması sebebiyle oluşan hukuki boşluğun giderilmesi için düzenleme yapılması ihtiyacı doğmuştur.

Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gerekçesinde, kişisel verilerin korunması hakkının Anayasa’nın 20. maddesi kapsamında anayasal güvenceye bağlandığı, maddenin üçüncü fıkrasında herkesin kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahip olduğu, kişisel verilerin ancak kanunda öngörölen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebileceğı ve kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usullerin kanunla düzenleneceğinin belirtildiğı ifade edilmiştir.

Ancak veri paylaşımına ilişkin 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde yer alan hükümde, işletmelere ve girişimcilere yönelik belirlenen destek politikalarının tasarım süreçlerinde faydalanılmak ve sunulan hizmetlerin hızlı, kaliteli, basitleştirilmiş ve düşük maliyetli bir şekilde yerine getirilmesini sağlamak üzere kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerden işletme ve girişimcilere ait bu hususlara ilişkin olarak alınabileceği öngörülen her türlü bilgi arasında kişisel nitelikteki verilerin de bulunabileceği belirtilerek, söz konusu hükmün, kişisel verilere ilişkin bir düzenleme niteliğinde olup CBK ile düzenlenemeyecek yasak alan içinde kaldığı değerlendirilmiştir. Bu nedenle hükmün Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı olduğu gerekçesiyle iptaline karar verilmiş ve iptal kararı yürürlüğe girmiştir.

Madde ile Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde yer alan hükmün Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda *“her türlü bilgi ve veri”* yerine *“Başkanlığın görev alanına giren konular kapsamındaki bilgi ve veriler”* şeklinde, çerçevesi daha net ifade edilmiş olarak kanuni düzenleme haline getirilmesi, oluşan hukuki boşluğun giderilerek kurumun KOBİ'lerin desteklenmesi ve geliştirilmesi amacıyla yapacağı çalışmalarla sınırlı olmak üzere, veri temini ve paylaşımına ilişkin yasal dayanağın oluşturulması amaçlanmaktadır.

Ayrıca yapılacak çalışmalarda KOSGEB'in görevleri kapsamındaki bilgi ve verilerin temini, analiz edilmesi, raporlanması ile gerçek ve tüzel kişilerle paylaşılmasına ilişkin süreçlerin “ilgili mevzuatı çerçevesinde yürütüleceği” belirtilerek, bu kapsamdaki tüm çalışmaların 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesinde yürütüleceği düzenlenmiştir.

Madde 10- Yürürlük maddesidir.

Madde 11- Yürütme maddesidir.

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar
Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
Esas No: 2/2859
Karar No: 6

22/01/2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/2859 esas numaralı, “Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” Komisyonumuzun 15/01/2025 tarihinde yaptığı 6’ncı toplantısında görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığınıza saygı ile arz olunur.

1. Giriş

Niğde Milletvekili Cevahir UZKURT ve Kars Milletvekili Adem ÇALKIN ile 131 milletvekili tarafından 10/01/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte tali komisyon olarak Adalet Komisyonu ve Plan ve Bütçe Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen 2/2859 esas numaralı “Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”, Komisyonumuzun 15/01/2025 tarihinde yaptığı 6’ncı toplantısında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) ve Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) temsilcilerinin katılımlarıyla incelenip görüşülmüştür.

2. Kanun Teklifinde Öngörülen Düzenlemeler

Teklif ile Anayasa Mahkemesinin iptal kararları neticesinde oluşacak hukuki boşluğun giderilmesi ve uygulamada ortaya çıkan bazı ihtiyaçların karşılanması amaçlanmaktadır.

Teklif ile;

- AYM iptal kararı gerekçesi doğrultusunda 1705 sayılı Ticarete Tağışın Men’i ve İhracatın Murakabesi ve Korunması Hakkında Kanunda yapılan düzenlenme ile hizmet, muayene, bakım, takip ve kontrol faaliyetlerine ilişkin düzenleyici işlemlere veya ürün dışı zorunlu standartlara aykırı hareket edenler hakkında uygulanacak idari yaptırımların belirlenmesi,

- 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanununa dayalı olarak yürürlüğe konulan bazı alt düzenlemelerde yer alan yükümlülüklerle aykırı fiillere uygulanacak idari yaptırımların belirlenmesi,

- AYM iptal kararı gerekçesi doğrultusunda 278 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunda yapılan düzenleme ile öğrencilere ve araştırmacılara burs verilmesi ve bazı muafiyetlerin korunmasının devamlılığının sağlanması,

- 3624 sayılı Kanunda yapılan düzenlemeler ile KOSGEB’in bütçe gelirlerine ilişkin maddenin yeniden düzenlenmesi ve KOSGEB’in görev alanına giren konular kapsamı ile KOBİ’lerin desteklenmesi ve geliştirilmesi amacıyla yapacağı çalışmalarla sınırlı olmak üzere, ilgili mevzuat çerçevesinde veri temini ve paylaşımına ilişkin yasal dayanağın oluşturulmasına, yönelik düzenlemeler öngörülmektedir.

3. Komisyonunda Kanun Teklifi Üzerinde Yapılan Görüşmeler

Teklifin görüşmelerine başlamadan önce Komisyon Başkanı ve Bursa Milletvekili Mustafa VARANK tarafından yapılan açıklamalarda;

- TÜBİTAK’ın, ülkemizin bilimsel ve teknolojik rekabet gücünü artırmak için üniversitelere, kamu kurumlarına ve özel sektöre Ar-Ge destekleri verdiği ve kurulduğu günden bu zamana ülkemizin ihtiyaç duyduğu insan kaynağının yetiştirilmesi için lisans, yüksek lisans, doktora ve doktora sonrası aşamalarda burs vererek her daim öğrencilerin ve araştırmacıların yanında yer aldığı, Anayasa Mahkemesi’nin iptal kararı sebebiyle burs verme sorumluluğunu kaybetme riski ile karşı karşıya olan TÜBİTAK’ın yapılan bu düzenlemelerle, kritik görevlerini icra etmeye devam edeceği,

- Ar-Ge faaliyetlerini artırmak için TÜBİTAK’ın daha hızlı ve etkili şekilde hareket edebilmesini ve proje yürüttüğü kuruluşlar ile yaşanabilecek aksaklıkları giderebilmesini mümkün kılacak yeni tedbirlerin hayata geçirildiği, örneğin bu sayede desteklenen projeler kapsamında satın alınan makine ve teçhizatın, benzer araştırmalar yapan diğer araştırmacıların hizmetine verilebileceği, laboratuvar, test, analiz, muayene, gözetim ve eğitim desteği sunulmasına imkân sağlanmış olacağı,

- TÜBİTAK'ın görevlerinin çeşitliliği göz önünde bulundurulduğunda, kurumun kritik önemi haiz konularda ve yürütülen projelerde bilimsel ve teknik değerlendirme yapabilmesinin önemli olduğu ve bu manada nitelikli ve alanında uzman kişilerin Kurumda görevlendirilmesinin devamına imkân sağlanacağı,

- KOBİ'lerin, işletme sayısı, istihdam, oluşturdukları katma değer ve imalat sanayindeki faaliyetleri bakımından ekonominin belkemiğini oluşturduğu, KOBİ ve girişimcilerin ihtiyaçları doğrultusunda hizmet ve destekler sunan KOSGEB'in faaliyetlerinin aksamadan yürütülmesi ve KOBİ'lere yönelik hizmetlerin etkin bir şekilde sürdürülmesi bakımından Teklif ile öngörülen düzenlemenin çok kıymetli olduğu,

- Bu teklifin KOSGEB'in, KOBİ'lerden ve diğer kurum ve kuruluşlardan bilgi ve veri teminine imkân tanıyacağı, programlarının veriye dayalı olarak tasarlanabilmesine, etkisinin ölçülebilmesine yardımcı olacağı,

ifade edilmiştir.

Kanun Teklifinin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde ilk imza sahibi ve Niğde Milletvekili Cevahir UZKURT tarafından yapılan açıklamalarda;

- Teklifte; Anayasa Mahkemesi tarafından verilen iptal kararları neticesinde oluşacak hukuki boşluğun giderilmesi amacıyla başta Ticarete Tağşişin Men'i ve İhracatın Murakabesi ve Korunması Hakkında Kanun uyarınca hizmet, muayene, bakım, takip ve kontrol faaliyetlerine ilişkin düzenleyici işlemler ile ürün dışı zorunlu standartlara aykırı hareket edenler hakkında uygulanacak idari yaptırımlara; Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu tarafından öğrencilere ve araştırmacılara sağlanan burslara ve Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığının gelirlerine ilişkin hükümlerin yeniden düzenlenmesi olmak üzere bazı kanunlarda değişiklik yapılmasının öngörüldüğü,

- Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı doğrultusunda kanunilik ilkesi kapsamında Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren hizmet, muayene, bakım, takip ve kontrol faaliyetlerine ilişkin düzenleyici işlemlere veya ürün dışı zorunlu standartlara aykırı hareket edenler hakkında idari para cezası uygulamasının devamlılığının sağlanması öngörüldüğü,

- Anayasa Mahkemesi'nin iptal hükmü gereğince 278 sayılı Kanunun 2'nci maddesinde aynı şekilde düzenleme yapılarak ülkemizin ihtiyaç duyduğu araştırmacıların yetiştirilmesine katkı sağlamak amacıyla kurulduğu günden bu yana burs veren TÜBİTAK'ın, öğrencilere ve araştırmacılara desteğinin devamının amaçlandığı,

- 278 sayılı Kanunun 4'üncü maddesine ilişkin yapılan düzenleme de yine Anayasa Mahkemesi kararı ile iptal edildiğinden, yeniden düzenleme yapılarak tutarın güncellendiği,

- İptal edilen 278 sayılı Kanunun 15'inci maddesinde yapılan değişikliğin Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten bu yana uygulanan muafiyet hükümlerinin muhafazası amacıyla aynen korunarak yeniden düzenlendiği,

- 278 sayılı Kanunun Anayasa Mahkemesince iptal edilen 17'nci maddesinin ikinci fıkrasının ikinci, üçüncü ve dördüncü cümlelerinin yeniden düzenlendiği,

- Öte yandan, 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanununa dayalı olarak yürürlüğe konan bazı alt düzenlemelerde yer alan yükümlülöklere aykırı fiillere uygulanacak idari yaptırımlar hususunda Kanunda bir hüküm bulunmaması nedeniyle Kanunun idari cezalar başlıklı 15'inci maddesine bent ilave edilmesinin amaçlandığı,

- Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararının gereğinin yerine getirilmesi ve mevzuat birliğinin sağlanması amacıyla KOSGEB'in bütçe gelirlerinin yeniden düzenlendiği,

- 3624 sayılı Kanuna eklenen madde ile mevcut hukuki boşluğun giderilerek kurumun KOBİ'lerin desteklenmesi ve geliştirilmesi amacıyla yapacağı çalışmalarla sınırlı olmak üzere, veri temini ve paylaşımına ilişkin yasal dayanağın oluşturulmasının amaçlandığı ve bu kapsamdaki tüm çalışmaların 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesinde yürütüleceğinin düzenlendiği,

belirtilmiştir.

Kanun Teklifi üzerinde milletvekilleri tarafından yapılan açıklamalarda;

- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının ilgili, ilişkili kuruluşları KOSGEB ve TÜBİTAK'la ilgili Anayasa Mahkemesi tarafından muhtelif kanun ve kanun hükmünde kararname hükümleri iptal edildiğinden bunların bu yıl içerisinde yasa olarak Meclisten geçirilmesi gerektiği,

- Getirilen teklifin KOSGEB'le ilgili maddelerinin 2025 bütçesindeki hedeflere ve KOBİ'lerin geniş sorunlarına doğrudan etki edebilecek mali düzenlemeler içermediği,

- Kredi desteklerinin esnafını tatmin etmekten uzak sağlanan destek ve kredilerin sanayiye somut çıktılarının etkilerinin ne olduğu hususunun belirsiz olduğu,

- KOSGEB de TÜBİTAK'ın çok önemli kurumlar, olduğu ancak teklifte bu kurumların sorunlarını çözecek değişiklikler bulunmadığı,

- TÜBİTAK'ın faaliyetlerinin ve işlevlerinin artırılması gerektiği, bu amaçla kanuna farklı düzenlenmelerin eklenmesi gerektiği,

- KOSGEB'in bütçesinin biraz daha geliştirilmesi gerektiği,

- Teklif ile TÜBİTAK ve KOSGEB gibi stratejik öneme sahip kurumlara geniş yetkiler tanındığı ancak bu yetkilerin kullanımı üzerinde yeterli demokratik denetim mekanizmaları öngörülmediği,

- Şirketlerin cirosu, personeli gibi mahrem bilgilerin korunmasının önemli olduğu ve gerekli önlemlerin alınması gerektiği,

- TÜBİTAK'ın "performans kriterlerinin" objektif olarak belirlenmesi gerektiği,

- Teklifte, cezaların alt ve üst sınırlarında gerçek ve tüzel kişiler için hangi ölçütlerin gözetileceğinin belirsiz bırakıldığı, alt sınır ve üst sınır arasındaki farkın büyük olduğu,

- TÜBİTAK'ın YÖK Kanunu'na tabi olmadan öğrenim süresince veya öğrenim sonrasında üstün başarıya, kendini gösteren gençlere burs vermesinin fırsat eşitsizliği yaratabileceği, subjektif değerlendirmelere açık bir düzenleme olduğu,

- 278 sayılı Kanunun 4'üncü maddesindeki düzenlemede öngörülen 250.000 TL miktarının düşük olduğu,

- 278 sayılı Kanunun 17'nci maddesindeki düzenlemeyle performansın belirlenmesinde objektif kriterler olmadığı için Yönetim Kurulu'nun çalışanlar arasında ayırım yapabilecek bir sistem kurabileceği,

- KOSGEB'in paydaşlarına hizmet verebilmesi ve rasyonel, akılcı ve doğru politikaları üretebilmesi için verileri topladığı, bu verilerin toplanması ve paylaşılmasında uyulacak kuralların yine 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Hakkındaki Kanun'a sağlanacağı,

- Denetimler sonucunda ortaya çıkacak sorunların çok geniş bir yelpazede yer aldığı, dolayısıyla bunların kanunda düzenlenme ihtimali olmadığı için alt mevzuatta düzenlendiği, bu hususta idareye tanınan sınırsız bir yetkinin söz konusu olamayacağı, denetimlerin operasyonel anlamda bir sistematığı olduğu,

- TÜBİTAK'ın kuruluş kanununa göre görevinin “bilimsel ve teknolojik ilerlemeleri desteklemek” olduğu ve bu bakımdan TÜBİTAK pozitif bilimleri yani deneysel araştırmalara dayanan, fizik, kimya gibi bilimleri ve o alanlardaki projeleri destekleyebildiği gibi, aynı zamanda psikoloji, sosyoloji, teoloji ya da ekonomi gibi diğer alanlarda yapılacak bilimsel projeleri de desteklemekle mükellef olduğu,

-TÜBİTAK burslarının başarıya göre verildiği, başarılı gençlerin böylece temel bilimlere yönlendirilebildiği, YÖK'ün mekanizmasının buna uygun olmadığı,

-TÜBİTAK gibi AR-GE ve ülke için çok önemli işler yapan kurumlarda kısıtlamaların tamamının kalkması gerektiği,

ifade edilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Kabuller ve Değişiklikler

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından maddelerin görüşülmesine geçilmesi kabul edilmiştir.

Kanun Teklifi, aşağıda yer verilen değişiklikler yapılmak suretiyle Komisyonumuz tarafından kabul edilmiştir.

Madde 1

Teklifin çerçeve 1'inci maddesi, çerçeve hükmünde yer alan “Murakabesi” ibaresinin “Mürakabesi” şeklinde, işlenecek hükmünde yer alan “onikibinyirmi Türk Lirasından” ibarelerinin “12.020 Türk lirasından” ve “dört yüz seksen ikibinikiyüzdört Türk Lirasına” ibarelerinin “482.204 Türk lirasına” şeklinde değiştirilmesi suretiyle redaksiyona tabi tutularak kabul edilmiştir.

Madde 2

Teklifin çerçeve 2'nci maddesi redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 3

Teklifin çerçeve 3'üncü maddesi, işlenecek hükmünde yer alan “250.000,00” ibarelerinin “250.000” şeklinde, “Türk Lirası” ibarelerinin “Türk lirası” şeklinde ve “vazgeçmeye,” ibaresinin “vazgeçmeye,” şeklinde değiştirilmesi suretiyle redaksiyona tabi tutularak kabul edilmiştir.

Madde 4

Teklifin çerçeve 4'üncü maddesi, işlenecek hükmünde yer alan “Gelir ve Kurumlar vergileri” ibaresinin “gelir ve kurumlar vergileri” şeklinde ve “diğer vergilerden,” ibaresi “diğer vergilerden,” şeklinde redaksiyona tabi tutularak kabul edilmiştir.

Madde 5

Teklifin çerçeve 5'inci maddesine ilişkin, değişiklik önergesinin kabulü ile kanun tekniğine uygunluk sağlanması amacıyla madde değiştirilerek 278 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “proje için yapılır” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve buna ilişkin esas ve usuller Yönetim Kurulu tarafından belirlenir.” ibaresi eklenmiştir.

Madde 6

Teklifin çerçeve 6'ncı maddesi redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 7

Teklifin çerçeve 7'nci maddesi, işlenecek hükmünde yer alan rakamsal ifadenin 3516 sayılı Kanun'daki kullanıma uygun olarak yazı ile ifade edilebilmesini teminen redaksiyona tabi tutularak kabul edilmiştir.

Madde 8

Teklifin çerçeve 8’inci maddesi, işlenecek hükmünün (j) bendinde yer alan “Bakanlık” ibaresinin “Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı” şeklinde ve işlenecek hükümde yer alan bentlerin sonundaki nokta işaretinin virgül işareti ile değiştirilmesi suretiyle redaksiyona tabi tutularak kabul edilmiştir.

Madde 9

Teklifin çerçeve 9’uncu maddesi aynen kabul etmiştir.

Madde 10

Teklifin yürürlüğe ilişkin 10’uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 11

Teklifin yürütmeye ilişkin 11’inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Ayrıca Teklifin çerçeve 1, 2, 3, 4, 6 ve 8’inci maddelerin çerçeve hükümlerine “Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen” ibaresi eklenmiştir.

Teklifin maddeleri üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasını müteakip Teklifin tümü kabul edilmiştir.

Komisyon tarafından verilen yetki doğrultusunda, Teklif metninin tamamı redaksiyona tabi tutulmuştur.

5. Genel Kurulda Temsil

İçtüzüğün 45’inci maddesi uyarınca, Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere, Zonguldak Milletvekili Ahmet ÇOLAKOĞLU, Bartın Milletvekili Yusuf Ziya ALDATMAZ, Konya Milletvekili Mustafa Hakan ÖZER, Şırnak Milletvekili Arslan TATAR ve Gaziantep Milletvekili İrfan ÇELİKASLAN özel sözcü olarak seçilmiştir.

Başkan	Sözcü	Kâtip
<i>Mustafa Varank</i>	<i>Cevahir Uzku</i>	<i>Adem Çalkın</i>
Bursa	Niğde	Kars
Üye	Üye	Üye
<i>Faruk Aytek</i>	<i>Müzeyyen Şevkin</i>	<i>Abdurrahman Başkan</i>
Adana	Adana	Antalya
	(Muhalefet şerhimiz vardır)	
Üye	Üye	Üye
<i>Yusuf Ziya Aldatmaz</i>	<i>Türker Ateş</i>	<i>Rıdvan Uz</i>
Bartın	Bolu	Çanakkale
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>İrfan Çelikaslan</i>	<i>Mehmet Eyup Özkeçeci</i>	<i>Öznur Bartın</i>
Gaziantep	Gaziantep	Hakkâri
(Bu raporun özel sözcüsü)		(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye <i>Bayram Şenocak</i> İstanbul	Üye <i>Celal Fırat</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Ednan Arslan</i> İzmir (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Nail Çiler</i> Kocaeli (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Mustafa Hakan Özer</i> Konya (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Talat Dinçer</i> Mersin (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Arslan Tatar</i> Şırnak (Bu raporun özel sözcüsü, Son oylamada bulunamadı)	Üye <i>Abdulkadir Akgül</i> Yozgat	Üye <i>Ahmet Çolakoğlu</i> Zonguldak (Bu raporun özel sözcüsü)

MUHALEFET ŞERHİ

Cumhuriyet Halk Partisi’nin Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Üyeleri olarak, 2/2859 esas numaralı **“Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”** nin sunulma ve tartışılma usulleriyle, kanun yapım tekniğine ve Anayasaya aykırı yönlerine, maddeler üzerine görüşlerimize, özelde ise 3, 6, 10’uncu maddelerine karşı olmamızın nedenleri aşağıda ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

GENEL DEĞERLENDİRME

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi gösteriyor ki; Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi nedeniyle yasama organı Meclis bir kez daha hiçe sayılıyor. Bu teklifle meclisin işleyişine bir kez daha doğrudan müdahale ediliyor. Türkiye’de meclis eliyle çoğunluğa güvenilerek hukuk çiğneniyor. Hukukun üstünlüğü ilkesi yok sayılıyor. Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi (AYM), Türkiye’de anayasal denetimi yürüten en yüksek yargı organıdır. Kanunların, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün Anayasaya şekil ve esas bakımlarından uygunluğunu denetler ve bireysel başvuruları karara bağlar. Ama gelin görün ki; Anayasa Mahkemesi’nin iptal kararlarını görmezden gelen, kamu yararını ayaklar altına alan bir anlayışla karşı karşıyayız.

İçtüzük madde 38 uyarınca kanun tekliflerinin Anayasa’ya uygunluk incelemesinin yapılması şarttır. Ancak; önümüze sunulan teklif bilakis AYM’nin iptal kararlarına karşı hazırlanmıştır. Komisyon olarak teklifi Anayasa’nın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlü olduğumuzu hatırlatırız. Dolayısıyla Anayasaya aykırılık göz önüne alınarak maddelerin müzakeresinden vazgeçilmelidir.

Torba kanun uygulamaları, tekliflerin meclis dışında hazırlanması, içtüzük madde 38 gereklerinin yerine getirilmemesi, meclisin müzakereci organ olarak çalışmaması veya çalıştırılmaması, Anayasa Mahkemesi’nin Anayasaya uygunluk denetiminin etkili biçimde yapmasını zorlaştırması, en başta Anayasa’nın, *“Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez”* ve *“Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallardır. Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz”* hükümlerine açıkça aykırılık oluşturmaktadır.

Bu saptama bu kanun teklifi için de geçerlidir.

Yasama, yargı ve yürütmenin birbirini denetlediği, denge ve fren mekanizmalarının sağlıklı işlediği bir sistem yoktur. Bütün güçler, yetkiler bir kişinin eline verilince herhangi bir dengenin ve denetleme ağından bahsetme imkânı da kalmamıştır.

Kanun teklifine bakıldığında; 9 madde + 2 “Yürürlük” ve “Yürütme”den oluşan, 4 farklı kanunda değişiklik öngören toplam 11 maddelik teklifin 8 maddesi Anayasa Mahkemesi’nin (AYM) iptal kararlarını karşılamak için getirilmiştir. Teklif, komisyondan olduğu gibi geçmiştir. Sadece 5’inci maddede kanun tekniğine uyum için basit değişiklik yapılmıştır.

Grubumuzca, 3,6 ve 10’uncu maddelerde vermiş olduğumuz önergeler reddedilmiştir. Teklifin sadece 1 maddesi “ölçü ve ölçü aletlerine ilişkin mevzuatta yeni ceza” öngörmektedir. Diğer maddeleri, iktidarın hukuka aykırı düzenlemeleri nedeniyle AYM’nin iptal ettiği hükümlerin şimdi yasa yoluyla düzenlenmesidir. Teklif, uyarılarımızı dikkate almayan iktidarın yasama organını kendi hataları nedeniyle verimsiz çalışmaya sürüklemesinin örneğidir. Bu haliyle Komisyonumuzun bir üretim alanından ziyade tadilat alanı olarak çalıştırıldığını, yasamaya zaman kaybettirildiğini savunduk/savunuyoruz.

-Sanayi Komisyonumuz, üretim alanında birikmiş sorunların çözümüne zaman ayırabileceksen, Tek Adam Rejiminin 7 yıllık hukuksuz inşasının örneği olan teşkilat düzenlemeleri AYM’nin iptal kararları sonrasında tek tek Meclis’e gönderilmektedir. Yasama organı fiilen güçten düşürüldüğü bu 7 yıllık sürecin sonunda, şimdi de AYM’nin gecikmeli kararlarını karşılamak için getirilen yasa teklifleriyle ilgilenmektedir. Bu teklifte de görüldüğü üzere, yeni hükümet sisteminin teşkilatlanması için alınan yetki kanununun sınırlarını aşan, belirlilik ve öngörülebilirlik içermeyen birçok düzenleme, idareye aşırı takdir yetkisi verilerek Kanun Hükmünde Kararnameler (KHK), ardından Cumhurbaşkanlığı Kararları (CBK) yoluyla gerçekleştirilmiştir. Teklifin 1’inci maddesi Bolu Sulh Ceza Hakimliğinde görülen bir dava nedeniyle açılan itiraz davası sonucu AYM’nin verdiği iptal kararını karşılamak içindir. 2 ila 6’ncı maddeleri arası TUBİTAK’ın yetki ve gelirlerine ilişkin düzenlemelerin kanun değil KHK ile yapılmasını anayasaya aykırı bulan AYM’nin 703 sayılı KHK hakkında verdiği kapsamlı iptal kararlarını karşılamak içindir, ancak KHK’da iptal edilen hükümler çoğu maddede neredeyse aynen yazılarak, bu defa kanun teklifi yoluyla getirilmiştir.

- **Teklifin 6’ncı maddesinin son cümlesinde** TUBİTAK Yönetim Kuruluna, sözleşmeli personelin ve dışarıdan görevlendirilenlerin ücretlerinin bir kısmının performans ölçütlerine göre farklı miktarlarda yapılabileceği yetkisinin verilmesi sorunludur. Bu cümlenin çıkarılmasına ilişkin vermiş olduğumuz önerge reddedilmiştir.

- **Teklifin 8’inci maddesi,** yine 703 sayılı KHK’da iptal edilen hükümlerle ilgili olup KOSGEB’in bütçe gelirlerine ilişkin yeni bir düzenlemedir.

Ayrıca, **teklifin 9’uncu maddesi,** daha önce KOSGEB’e sınırsız biçimde tanınan ve AYM’nin iptal ettiği haliyle “işletmelerden, kamu kurum ve kuruluşlarından, gerçek ve tüzel kişilerden her türlü bilgi, veri toplama, analiz etme, raporlama ve paylaşma” yetkisinin daraltılmasıdır. **9’uncu maddeyle,** KOSGEB, girişim ve destek politikalarının tasarlanması için, kamu kurum ve kuruluşlarından, gerçek ve tüzel kişilerden işletme ve girişimcilere ait olup Başkanlığın görev alanına giren konularla sınırlı kalmak üzere bilgi ve veriyi mevzuat çerçevesinde alabilecek, bunları analiz edip raporlamaya, gerçek ve tüzel kişilerle paylaşmaya yetkili kılınacaktır. Ne var ki, AYM’nin iptal kararının yürürlük tarihi 9 Ağustos 2024 olduğu halde, teklifi TBMM’ye zamanında sunmayan iktidar, KOSGEB’e kanunsuz yetkiyle KOBİ’lerin, gerçek ve tüzel kişilerin verilerini toplama, analiz etme ve paylaşma yetkisini 5 ay boyunca kullanmıştır. Bu nedenle, 10’uncu maddeyle, geç getirilen teklifin yürürlüğünün geriye götürülerek 9 Ağustos 2024’ten itibaren geçerli sayılması önerisi, hukuk devleti, yasama yetkisinin asliliği ve devredilmezliği, idarenin yasallığı, AYM kararlarının bağlayıcılığı ve kanunların geriye yürümezliği ilkelerine açıkça aykırıdır. M. 10/ç bendinin tekliften çıkarılması önergemiz reddedilmiştir.

-CHP'nin, yeni hükümet sistemi kapsamında çıkarılan yetki kanununu araç edinerek tüm devlet teşkilatını hukuka aykırı olarak değiştiren ve 7 yıldır yürürlükte olan mevzuatın birçok hükmünü "KHK yetkisinin sınırlarının aşılması" ve "hukuk devleti", "mülkiyet hakkı", "yasama yetkisinin devredilmezliği" ilkeleri üzerinden savunarak iptal ettirdiği düşünüldüğünde, güçlü yasama organının ve hukuk devletinin önemi daha net anlaşılabilir.

-İptal edilen düzenlemeler sonrasında, 2025 yılında yasama organı, bu KHK'lardaki yüzlerce hükmün yeniden yasalaşması için mesai yapacaktır. Bu da yasamanın gerçek toplumsal sorunları çözme ve verimli bir Meclis ve komisyon çalışması konusundaki endişeleri büyütebilir. 2018 yılındaki devlet teşkilatlanmasına ilişkin birçok hukuka aykırı ve yetki kanununun sınırlarını aşan düzenlemenin AYM tarafından gecikmeli de olsa iptali nedeniyle, komisyonlar yeni yılda kamu kurumlarının teşkilat, yetki, personel ve bütçeleri konusunda yasa çalışması yapmak zorunda kalacaktır.

-Komisyon Başkanı Mustafa Varank ve MHP Milletvekili Abdurrahman Başkan, görüştüğümüz AYM iptal kararlarından bahisle; AYM'nin yeni Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemini anlamaktan uzak olduğunu savunmuştur. Yeni sistemde Meclisin yetki ve işlevinin daha net tarif edilerek idareye daha çok yetki verilmesi gerektiğini de iddia etmişlerdir. Meclisin yasa yapım sürecinde genel ilkeleri kanunlaştırmasını, tebliğ niteliğinde uzun ve ayrıntılı yasalar çıkarmamasını, önemli kanunları ve bütçeleri görüşmesini, ayrıntıların daha fazla alt düzenlemeyle idareye bırakılmasını önermişlerdir. Bu kapsamda anayasa değişikliğiyle Meclis-AYM-Cumhurbaşkanlığı arasında daha net görev/yetki tarifi yapılabileceğini belirtmişlerdir. Güçlendirilmiş parlamenter sisteme değil, güçlü yürütmeye uygun bir model önermiş ve AYM'nin artık iptal edemeyeceği bir değişikliklerle, yasamanın ayrıntılı kanun yapım yetkisinin sınırlandırılması gerektiğinden bahsetmişler, idareye "güvenilmesi ve daha çok yetki verilmesi"ni savunmuşlardır. *Bu anlayış meclisin içine sokulduğu zor durumun açık ve net bir göstergesidir. Yasama, yargı, yürütme mekanizmasını etkisiz kılan, meclisi yok sayan bu düşünce yapısı Türkiye Cumhuriyeti'nin daha çağdaş ve muasır medeniyetler seviyesine ulaşılmasına engel bir durum teşkil etmektedir.*

Meclis; bu kanun teklifi örneğinde de olduğu gibi; kısır bir döngü içerisine sokulurken gelin görün ki; işçi de emekçi de KOBİ'ler de sanayici ve iş insanları da iş kadınları da kooperatifler de ticaret erbapları da derin bir çaresizliğe itilmektedir.

Devleti yöneten organlar halkın gerçek sorunlarından uzak, vatandaşın derdiyle dertlenmeyen bir yapıda ısrar ederek günü kurtarmaya dönük, kişisel menfaatlere dayalı ya da siyasi gelecek hesaplarıyla hareket etmektedir.

Kanun teklifinin komisyonda görüşüldüğü 15 Ocak 2025 tarihi itibarıyla;

✓ Türkiye'de mevsim etkisinden arındırılmış dar tanımlı işsizlik oranı yüzde 8,6, mevsim etkisinden arındırılmış geniş tanımlı işsizlik oranı (atıl işgücü) ise yüzde 28,2 olarak hesaplanmıştır.

✓ İş-Kur'un verilerine göre de 2024 yılında 1 milyon 661 bin 329 kişi, işinden çıkarıldığı için İşsizlik Sigortası Fonundan işsizlik ödeneği alabilme umuduyla İş-Kur'a başvurmuştur.

✓ Vatandaşların, bankalar ve finans kuruluşlarına olan bireysel kredi ve kredi kartı borçları, 27 Aralık – 3 Ocak günleri arasındaki haftada 59,7 milyar lira daha artarak 3 trilyon 998 milyar liraya yükselmiştir. Varlık yönetim şirketleri ile TOKİ'ye olan taksitli konut kredisi borçlarıyla birlikte toplam borç 4 trilyon 130 milyar liraya çıkmıştır.

✓ Tüketicilerin zamanında ödeyemediği kredi kartı ve bireysel kredi borçlarındaki artışa paralel olarak bankalar ve diğer finans kuruluşlarının icra takibine aldığı borçluların sayısı (hem kredi kartı hem de bireysel kredi borcu yüzünden takibe alınanlar tek kişi sayıldığında) geçen yıl Ocak-Kasım döneminde yüzde 39 oranında artarak 1 milyon 663 bin 669 kişiye çıkmıştır.

✓ Merkez Bankası'nın, politika faizinde 2,5 puan indirimle gitmesi, mevduat faizlerini düşürürken kredi faizlerinde sert bir yükselişe neden olmuştur.

✓ 2024 yılında altın dışındaki tüm finansal yatırım araçlarının getirisi enflasyonun gerisinde kalmış, dolayısıyla yatırımcılar 2024 yılını reel olarak zararlı kapatmışlardır.

Tüm bu konular komisyonumuzu, dolayısıyla meclisi yakından ilgilendirmesine rağmen meclisin ve komisyonun AYM'nin iptal kararlarını yeniden düzenlemeye zorlanması kabul edilemez bir gerçektir.

Sanayide çarklar dönmemekte, fabrikalar birer birer kapanmakta, işletmeler kapılarına kilit vurmakta, esnaf kepenk indirmekte, çiftçi perişan olmakta, kamuda mülakata ve siyasete dayalı atamalar almış başını gitmektedir. Özelleştirmelerle, imtiyazlı müteahhitlere, şirketlere çekilen peşkeşlerle kamunun elinde avucunda hiçbir şey kalmamıştır. Türkiye'de yatırım, üretim, istihdam yoktur ama siyasi ikbal uğruna meclis tam anlamıyla by-pas edilmektedir.

1- KANUN TEKLİFİNİN GENELİ ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER, KANUN MADDELERİNİN ULUSAL VE ULUSLARARASI EKONOMİK VE SOSYAL YAŞAMA ETKİLERİ...

9 maddelik torba teklifin 8 maddesi AYM kararlarının iptalinden oluşmaktadır. Maddelerin büyük bölümü AYM'nin iptal gerekçelerini karşılamaktadır.

-Teklifin “perfomansa dayalı ücret ödenmesi”ne dönük m.6/son cümlesinin tekliften çıkarılmasına dair öneremiz kabul görmemiştir.

-Ayrıca, KOSGEB'in KOBİ'lerin rızasıyla onların mali ve sosyal güvenlik veri ve bilgilerini toplamasına dayalı yetkisinin AYM tarafından iptal yürürlük tarihi 9 Ağustos 2024'te dolmuştur. Teklifin m. 10/ç bendiyle gecikmeli getirilen düzenlemeyle, bu yetkinin Kanunun yürürlük tarihi itibarıyla değil, 9 Ağustos 2024'ten geçerli olması düzenlenmektedir. Bu, kanunların geriye yürümezliğine ve AYM kararlarının bağlayıcılığına aykırı olduğu için, 5 aydır yasal dayanağı kalmayan yetkiyle veri toplayabilmiş Kurumun bu yetkiye geriye dönük kavuşturulmasını doğru bulmayıp, m. 10/ ç bendinin tekliften çıkarılmasını önermemize rağmen Komisyonunda reddedilmiştir.

-Asıl sorun, hukuka aykırı bu KHK'ların AYM tarafından iptal süreci ve sonrasında komisyonların "hukuksuzluğu düzeltme" yeri olarak sınırlanması ve komisyonların işleyişinin ülkenin asıl çözüm bekleyen sorunlarından uzak tutulmasıdır.

-Asıl sorun, Saray talimatı alan bürokrasinin, kanun teklifleri hakkında yasama üyelerinden daha fazla bilgiye eriştiği, parlamenterlerin kanun değişikliğini yapmakta ve teklife madde eklemekte pasifleştirildiği bir bürokratik vesayet zincirinin kurulmasıdır.

-Sanayi Komisyonumuz, Türkiye'nin sanayisi, katma değerli üretimi, esnafın sorunları ve enflasyona yol açan üretimden tüketime kadarki zinciri düzeltecek yasaları tartışmamaktadır. Onun yerine, Tek Adam Rejiminin teşkilat yapısını 7 yıl önce ülkeye hukuksuzca yerleştiren iktidarın hatalı KHK ve CBK'larının AYM tarafından iptal edilmiş tadilatıyla zaman kaybedilmektedir.

-İptal edilen KHK'ların ardından getirilen yasa tekliflerinin çoğu, iptal edilen KHK'ların büyük ölçüde aynıdır.

-2025 yılında TBMM, 703 sayılı KHK başta olmak üzere, bu Tek Adam Rejiminin hukuksuzluğunu kanıtlamış AYM'nin iptal kararlarının sonrasında iktidarın getireceği yüzlerce maddelik yasaların görüşülmesine sahne olacaktır. Meclisimiz toplumun asıl çözüm bekleyen sorunlarından kopararak iktidarın yıllara yayılmış hatalarını tadilata zorlanacaktır.

9 maddelik torbanın sadece 1 maddesi yeni düzenlemedir. Teklifin 7'nci maddesiyle, Bakanlığın ölçü ve tartılar konusundaki genelge ve yönetmeliklerine, yazılı bildirimlerine aykırı davranışlara 5 bin – 50 bin TL aralığında ceza kesilecektir. Diğer maddeleri AYM'nin iptal kararlarının karşılanması için oluşturulmuştur.

-İktidar, CHP'yi dinlemediği, kendi bildiğini okuduğu için bir kez daha Türkiye'ye ağır bir zaman kaybı yaşatacak, AYM'nin iptal kararları sonrasında komisyonlar iktidarın hukuksuzluğunu düzeltmek için günlerce toplanacaktır.

AYM, bu torbada görüşülen iptal kararları yoluyla şunu ortaya koymuştur:

-Kanunla yapılması gereken bütçe konuları, maaş ve özlük düzenlemesi, bilgi ve veri toplama-paylaşma işleri, KHK ve CBK ile yapılamaz. Meclisin yetki ve görevlerini yok sayan Saray rejimi, devleti hukuksuzluk çamuruna saplamış, hız uğruna millet iradesini hiçe saymıştır.

-703 sayılı KHK'da Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının ilgili, ilişkili kuruluşlarından KOSGEB ve TÜBİTAK ile ilgili hükümler iptal edildiğinden, bunların bu yıl içinde yasa olarak Meclisten geçirilmesi gerekmektedir.

-Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin teşkilatlanması için alınan yetki kanununun sınırlarını aştığı için iptal edilen bu düzenlemeler, 15 Ocak 2025'te görüştüğümüz TÜBİTAK torbasındaki gibi mali, özlük hakları, gelir-gider değişikliği düzenlemesinin ancak yasayla yapılabileceğini ortaya koymuştur.

-Bilimsel bağımsızlığın, üniversite özerkliğinin çöktüğü, TÜBİTAK'ta cemaatleşme ve siyasallaşmanın arttığı, üniversite-sanayi işbirliğinin sağlanamadığı bu dönemde asıl çözmemiz gereken, “biz nasıl yüksek teknolojiye dayalı ihracatı arttırırız”, “biz sanayi-teknoloji işbirliğini nasıl kurarız” sorusu etrafında yoğunlaşmalıdır. Gıda enflasyonunda zirve yaptığımız dönemde AKP-MHP ittifakı, Hal Yasası ve Perakende Ticaret Yasasında kapsamlı değişiklik sunması gerekirken bunu da dışlamaktadır. AKP-MHP ittifakı, Sanayi Komisyonunu TÜBİTAK ve KOSGEB'in teşkilat yapısında 6 yıl önce yaptıkları yanlışları düzeltmeye çağırmaktadır.

-AYM, bu torbadaki 8 maddeden 7 maddesini 703 sayılı KHK kapsamında iptal etmiştir. KOSGEB ve TÜBİTAK'ın teşkilatı, gelir-giderleri, personel özlük haklarını düzenleyen hükümler, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemini kurmak için alınan yetki kanunuyla ilgisizdir, iktidar aldığı yetkinin sınırlarını aşmış, Meclisin yasa çıkarma görev ve yetkisine açıkça müdahale etmiş ve tüm bu alanları KHK ile düzenlemeye kalkmıştır.

Ana sorunlar görmezden gelinmektedir:

Sanayi ve Teknoloji Bakanının 2025 yılı Bütçe Kanunu Teklifinde, 48 sayfalık bütçe sunum metninde “enflasyon” sözcüğü geçmezken, Komisyonumuzun ilgi alanındaki diğer Bakanlık olan Ticaret Bakanlığında Bakanın bütçe sunumu konuşmasında bir defa andığı “enflasyon” ise, Rusya-Ukrayna Savaşından kaynaklı “geçici etki” ve bir tür “dış faktör” gibi gösterilmeye çalışılmıştır. Muhalefet milletvekillerinin 2025 yılı Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçe teklifi konuşmalarında 32 kez geçen “enflasyon” vurgusu, bu kavram haricinde birçok kez maliyet artışı eleştirisiyle ve daralan sektörlerle de desteklenirken; Sayıştay denetim raporunda ise Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının gayrimenkullerine ilişkin “**Enflasyon Düzeltmesi**” nin dahi usulüne uygun yapılmadığı ortaya konmuştur. Ayrıca, OSB'lerdeki inşaat işlerinde enflasyon kaynaklı fiyat farkı uygulamasının (eskalasyon) resmi enflasyonun çok üzerinde, %52 ile %148 arasında değişen oranlarda, kamunun ihale bedelinin oldukça üzerinde bedellerle fiyat farkı ödemelerinin yapıldığına dair bilgilere karşı Sanayi ve Teknoloji Bakanı Sayın Mehmet Fatih KACIR somut yanıt verememiştir.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, gerek 2023 ve 2024 yıllarındaki küresel ekonomik gelişmeler karşısında ülkemizin tutumunda, gerekse 2025 Bütçesi'ne bakış açısında, izlenen politikalarındaki ana sorunları görmezden gelmiştir. Sanayideki yüzde 5.1'lik daralmaya ve alt sektörlerde çok daha fazla hissedilen istihdam kaybına değinilmemiş; buna karşın “küresel düzeyde imalat sanayisinde ve ihracat siparişlerinde beklentilerin daralma yönünde olduğu” varsayımından hareket edilmiştir. Devamında Bakan, “uluslararası ticaretteki zorlukların yanında Orta Vadeli Program kapsamında yürütülen fiyat istikrarını hedefleyen sıkı para politikasıyla yavaşlayan iç talebin de üretimde konjonktürel etkiler oluşturduğu” iddiasıyla, sorunu yine küresel ve bölgesel gelişmelere, geçici daralmalara “havale” etmiştir.

Bakanlığın algısının aksine, “konjonktürel” sanılan hususlar, Türkiye sanayiinin planlı bir çözüme muhtaç kronikleşmiş, tortulaşmış sorunlarıdır. Konu, Bakanlığın bütçe görüşmelerindeki savunma yöntemleriyle sanayicimizin, KOBİ'lerimizin gerçekleri arasında büyüyen “**cari siyasi açık**” da düğümlenmiştir. Daralma gördüğü yerde sorunu küresel gelişmelere bağlayan ve kendisinde hata görmeyen bu anlayış, Bakanlığın tutarlı bir sanayi politikasıyla değil, partizan bakışla yönetildiğinin resmidir.

Birçok endekste geriye gittiğimiz bu dönemde, kalıcı yabancı yatırımda beklentilerin altında kalınmıştır. Yabancı yatırımın gelmesi uğruna, iç piyasadaki üretim zincirine ya da planlamalara zarar verebilecek derecede farklı ülke ve firmalara açık “imtiyaz” lar ile dolu yasal düzenlemeler 2024 yılında yapılmış ve adeta maç oynanırken kural değiştirilerek üreticiden tüketiciye kadarki süreçte mal ve hizmetlerin iç piyasadaki dengesiyle oynanmıştır. Komisyonda 2024 yılı için e-ticaret ve otomotiv sektörü örnekleri üzerinden somut verilerle ortaya koyduğumuz bu imtiyazlara karşılık, Bakanlık açık ve tatmin edici bir savunma geliştirememiştir. Bunun yerine, bu dönemde “Avrupa’nın gelişmiş ekonomilerindeki toparlanmanın Türkiye’ye göre yavaş seyrettiği ve 4 yıldır büyümeyi sürdürdüğümüz” algısı üzerinden bir “hayaller alemi sunumu” kurgulanmıştır.

Ülkemizin cari açık sorunda önemli bir başlığı oluşturan ve yapısal hale gelmiş yüksek teknolojlili ürün imalatının toplam sanayi üretimimiz/ihracatımız içindeki oranına değinmeyen Bakanlık sunumu, sanayi üretim endeksinde “İspanya, Almanya, Fransa, İtalya’dan çok daha fazla büyüdüğümüzü” vurgularken, aynı endekslerdeki şu gerçeği iskalamıştır:

TÜİK’in Temmuz 2024 verisiyle; Türkiye’de sanayi üretim endeksi yıllık %3,9; Ağustos 2024 verisiyle, yıllık %5,3; Eylül 2024 itibarıyla %2.4 azalmıştır. Eylül 2024’te, madencilik ve taş ocakçılığında bu daralma %5,3’ü bulmuştur. Yıllık bazda yüksek teknolojlili ürün üretim endeksi Temmuz 2024’te %20.2, Eylül’de %21 daralmış; orta-yüksek teknolojlili ürün üretim endeksi Ağustos’ta %11.1, Eylül’de %4,4; sermaye malı üretim endeksi ise %6.3 düşmüştür. Bu sanayi üretimi verileri, sanayi ve ticaret politikasının 2025-2027 OVP hedeflerinde geçen “sanayide yapısal dönüşüm” kısmı için hiç de hazırlıklı olunmadığının kanıtıdır. “Dış ticaret açığının son 28 ayın en düşük verisi” olmasının temel sebebi, yeni ekonomi programının sanayide daralmayı göze alarak, enerji dahil olmak üzere, hammadde ve aramalı ithalatını düşürecek adımlar atmasıdır.

Kısacası, makro verilerde anlatılan “başarı”, sanayinin küçülmesi uğruna sağlanmıştır. Diğer ifadeyle; OVP hedeflerinin bir iyi niyet beyanından öteye geçmediği ve mevcut sanayi üretim modeli ile ona uygun bir yapısal dönüşüme dair vizyonun oluşmadığı ilk yıldan açığa çıkmıştır. Ekonomi modeli, cari açığın azaltılması ve dövizin baskılanması doğrultusunda, sanayi ara malı ithalatını daraltacak bir eğilim göstermiştir. Dolayısıyla, “cari açığın düşürülmesi ve ihracatın artması” olarak övünülen tablo, aslında sanayi üretiminin daraltılması, yüksek faiz altında kredi erişiminin maliyetinin bilerek artırılması ve ara malı ithalatının düşürülmesi pahasına gerçekleşmektedir. Yine bu tabloda imalat sanayiinde yüksek teknolojlili ürün ihracatının oransal olarak hedeflerin çok altında kalması, beklenmeyen bir sonuç değildir, planlanmış bir sürecin ürünüdür.

Üretim verileriyle, Eylül 2024 tarihli OVP hedeflerinin Bakanlıkla ilgili ana başlıklarını kıyasladığımızda; OVP ’nin şu başlıklarının içinin kısa sürede, büyük oranda boşa düştüğü gözlenebilecektir:

Orta Vadeli Plan kapsamındaki hedeflerde; *“Sanayi sektöründe teknolojik yenilenme ve sektörel dönüşüme katkıda bulunmak amacı çerçevesinde reel sektörün finansmana erişimi kolaylaştırılacaktı. Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programı kapsamında kritik ürün ve teknolojilerin yerli imkânlarla geliştirilmesi ve üretilmesi için yeni program çağrılarına*

çıkılacaktır. Türkiye’yi bölgesinde yüksek teknoloji üretim merkezi haline getirecek büyük ölçekli yatırımlar, proje bazlı özelleştirilmiş mekanizmalar ve cazip destek paketleri hazırlanarak yarı mobilite, yeşil enerji, ileri imalat, sağlıklı yaşam, haberleşme ve uzay teknolojileri ile yenilikçi dijital teknolojiler gibi yeni gelişen öncelikli teknoloji alanlarını kapsayan HIT30 programıyla firmalar desteklenecektir. Yüksek teknolojlili imalat sanayii sektörleri ile bilişim sektörlerinde büyüme potansiyeline sahip KOBİ’ler ve Turcorn olma potansiyeline sahip girişimler, kapasite gelişimi ve küresel seviyede rekabetçilik hedefiyle daha odaklı ve yoğun bir şekilde desteklenecektir. Sanayi alanında verimlilik artışı ve ithalat bağımlılığının azaltılması için destekler verilecektir. Verimlilik artışı amacıyla kurulan Yetkinlik ve Dijital Dönüşüm Merkezlerinin (Model Fabrikalar) dijital dönüşüm hizmeti vermek üzere altyapıları tamamlanacak ve yeşil dönüşüm için imalat sanayiinin ihtiyaçlarını karşılamak üzere yeni hizmetler verecek şekilde kapasitelerinin artırılması sağlanacaktır.”

2- KURUMLARA DUYULAN GÜVEN ÇÖKTÜKÇE, YAPISAL REFORMLAR GECİKTİKÇE, YATIRIM İKLİMİ YEŞERMEMEKTEDİR...

Komisyonumuzun gündemindeki torba teklifin 9 maddesinin 8’inin AYM’nin iptal kararları olduğu hatırlandığında, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi adı altında getirilen ve yetki kanunu kullanılarak teşkilatlanması hukuka aykırı biçimde sağlanan yeni “yapı”nın 7 yılda kurumların itibar kaybını artırdığı ve liyakatsizliği derinleştirdiği bir kez daha belirecektir. Devamında, uluslararası raporlarda da sabit olduğu üzere, öngörülebilir, kurallı ve hukuka dayalı işleyen bir piyasa düzenine karşı ilerleyen bu “sistem”, yapısal reform çağrılarına ve etkin yaşamaya kulak tıkmakta, yaşamayı kendi kuralıslığına uydurmaya çalışmaktadır.

Halbuki enflasyonun kalıcı biçimde düşeceğine olan güven ve beklentinin yerleşmemesi, aksine artış hızının beklendiği kadar dindirilemeyeceği inancı karşısında kurumların tutarlı ve eşgüdümlü, temel gerçeklerle uyumlu tahminler ve politikalar izlemesi, sanayi planlaması için hayati değerdedir. Planlama geleneğinin fiilen terk edildiği ve sektörel önceliklerin günübirlik kararlarla, yayımlanmış OVP ve Kalkınma Planı hedeflerinden kısa sürede ayrılarak belirlendiği bir düzende, yabancı yatırımcının aradığı şeffaflık ve güven ortamı oluşmayacaktır.

Ülkemiz, kalıcı yatırımlar, hukukun üstünlüğü, sivil toplumun gelişimi, bürokratik kurumsallaşma ve öngörülebilir politikalarda Dünya Bankasının “yönetişim” kalitesi bakımından temel göstergelerinden olan **Worldwide Governance Indicators** verilerine göre; 100 puan üzerinden yapılan değerlendirmede, hesap verebilirlik alanında 2002 yılında 42.29 puana sahipken, 2023 yılında 25 puana gerilemiştir. Örneğin; Güney Kore aynı endekste 2002’de 69.65 puandayken 2023 yılında 73.53 puana yükselmiştir. Ülke yönetimlerinin “Yönetişim” temelli değerlendirilmesinde, “-2.5’ten +2.5’e kadar puanlanan göstergede, Güney Kore’nin hesap verebilirlik puanı yönetim açısından 2002 yılında +0.75 iken, 2023 yılında +0.86’ya yükselmiş; buna karşın ülkemizin bu alandaki notu 2002 yılında -0.22’den 2023 yılında -0.86’ya gerilemiştir.

Ülkemiz “siyasal istikrar ve terörün/şiddetin önlenmesi” alanında 2002 yılında 21.69 puana sahipken 2023 yılında 13.74 puana düşerken; Güney Kore bu alanda 2002’de 52.38 puandan 2023’te 68.25 puana tırmanmıştır. Türkiye, “hükümetin/siyasi otoritenin etkinliği”

alanında 2002 yılında 57.84 puandan 2023 yılında 41.51 puana gerilerken; Güney Kore 2002’de 76.22 puandan 2023’te 90.57 puana çıkmıştır. Türkiye, “düzenleyici otoritenin niteliği/kalitesi” açısından 2002 yılında 56.76 puandayken, 2023 yılında 43.87 puana düşmüş; Güney Kore ise 2002’de 72.43 puandan 2023’te 84.91 puana çıkmıştır. Türkiye, hukukun üstünlüğünde 2002’de 49.75 puana sahipken, 2023 yılında 32.55 puana inmişken; Güney Kore aynı alanda 2002’de 80.60 puan iken 2023’te 85.85 puana yükselmiştir.

Ülkemiz “Yolsuzluğun denetimi” açısından ise; iktidarın “3Y’yi (yasaklar, yolsuzluk ve yoksulluk)” bitirmek üzere iktidarı devraldığı tarih olan 2002 yılında 34.92 olarak ölçülen değer, 2013 yılında 60.6’ya yükselirken, 2018’den sonra Tek Adam Rejimi’nin kural dışılığı kural haline getiren yönetimi altında ciddi düşüşe geçmiş, 21 yılın sonunda 2023’te, iktidarın başlangıç tarihi olan 2002 ile aynı değere inmiştir. Aynı dönemde Güney Kore, 2002’de 70.43 puanla değerlendirildiği yolsuzlukların kontrolü alanında, 2023’te 79.72 puana çıkmıştır.[2] 21. yüzyılda rekabet halinde yaşadığımız birçok ülkeyle aramızdaki mesafeyi kapatmamız gerekirken, hatalı siyasal tercihler ve sanayinin güvencesi olan hukuk, yolsuzlukla mücadele, hesap verebilirlik, düzenleyici kurumların etkinliği ve şeffaflığı alanlarında dünyada çizdiğimiz görüntü, gerçekleştirilmeyen yapısal dönüşümler, önemli fırsatları kaçırmamıza yol açmıştır.

AKP iktidarında sanayimizin potansiyeli büyük ölçüde heba edilmiştir. Unutulmamalıdır ki, kurumlar ile hukukun çatıştığı yerde özgürlük olmaz, özgürlük ve mülkiyet haklarının yerleşik olmadığı, yarının öngörülemediği yerde ise kalıcı yatırım gelmez. Ağustos 2024’te ülkemiz 8 gün boyunca Instagram’a hukuka aykırı biçimde getirilen erişim engelinin kaldırılması sürecinde önemli bir itibar kaybetmiş; teknoloji denetim sorumlu Bakan ise bu yasaklama karşısında öncü rol üstlenmesi gerekirken pasif kalmış; Instagram’ın neden kapatıldığını ve akşam saat kaçta açılacağını Ulaştırma ve Altyapı Bakanı telefondan video kaydı alarak “müjdelemiştir”. Benzer biçimde, ülkemizin önemli sorunlarından olan “dijital telif” ve teknoloji şirketlerinin ülkemizde edindikleri verilerin kullanımına, pazarlanmasına ve şirket kazançlarının ülkemizde yatırıma dönüşmesine dair sınırlayıcı hükümler konusunda da bakanlığın diğer kurumlarla yeterince eşgüdümlü çalışma yürüttüğünü söylemek zordur, bu husustaki kanuni düzenleme gecikmektedir.

İktidarın kendi hatalı kur, faiz ve maliye politikasını düzeltmek için çıktığı yolda belirlediği hedeflerin tutturulamayacağı kısa süre içinde anlaşıldığı için revize edildikçe, piyasada enflasyonla mücadeleye olan güven sarsılmakta, para ve maliye politikasının ciddiyeti aşınmaktadır. Rekabet gücü yara almakta, sanayicinin ve reel sektörün, özelde ise KOBİ’lerin fiyatlama ve maliyet davranışları sürekli değişkenlik göstermektedir. Enflasyondaki artışın temel nedenleri ve maliyetler ile fiyatlardaki katkılar üzerine Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı arasında uyumlu, şeffaf bir söylem birliği mevcut değildir.

Bakanlıklar ve diğer kurumlar, enflasyon ve rekabetteki temel olumsuzlukları tartışarak sorumluluk üstlenmek yerine, Plan ve Bütçe Komisyonundaki sunumlarında enflasyonu mümkün olduğunca konuşmamak ya da enflasyonun yol açtığı sorunları geçici, konjonktürel ve bölgesel savaşlar sonucunda oluşmuş dışsal nedenler üzerinden okuyan sunumlar gerçekleştirmişlerdir.

3- SANAYİ SEKTÖRÜ, YENİ DÜNYANIN DENGELERİNE UYGUN BİR SANAYİ POLİTİKASI VE ÖRGÜTLENMESİ BEKLEMEKTEDİR...

Sanayi alanındaki idari teşkilatlanmamız tümüyle gözden geçirilmeden ihracat odaklı kalkınma bir ham hayal olarak kalacaktır. Komisyonumuz, bu teklifle yeni bir örgütlenmenin değil, hukuka aykırı mevcut örgütlenmenin “yasal” hale getirilmesinin mesaisini yapmıştır. Tek başına KOSGEB ya da TÜBİTAK’ın teşkilatlanma sorunlarını değil, sanayi politikasının tüm bileşen kurumlarının eşgüdümlü çalışmasını sağlayacak bir kamu teşkilatlanmasını, OVP ve Kalkınma Planı hedefleri çerçevesinde tartışmak gerekmektedir.

Nitelikli, bilgi temelli işgücünün istihdama katılımı, genç ve kadın istihdamı, 4. Sanayi Devrimi sürecinde, üretim kompozisyonumuzun değişmesinde kilit rol üstlenecektir. Eğitim modelimiz, sanayimizin karnesini ve üretimdeki çıktıları da belirleyecektir. Ne var ki, eğitim sistemimiz, gerek lise düzeyinde ara eleman eğitime, gerekse dünya standartlarındaki üniversite eğitime hazırlıklı değildir. Dahası, yapay zeka ve otomasyonun üretim süreçlerine çok daha fazla dahil olduğu yeni ekonomilerde, üretim, stok, reklam, satış, müşteri talep ve beklentilerinin bütünüyle elektronik sistemlere, veri yönetimine tâbi kılındığı, bilginin üretim ve pazarlamaya doğrudan etki ettiği, kamu hizmetlerinin de dijital alana daha fazla kaydırıldığı yeni dijital ekonomi çağında sanayi şirketlerimizin bu yeni ekonomi modelinden küresel ticarete aldığı pay ve yeni dijital ekonomiye uyum sürecimiz hedeflerin oldukça altındadır.

Dünyada genç nüfusumuzun toplam nüfus içindeki payına ve milli gelir sıralamamıza bakıldığında, dijital ekonomideki yerimiz sanayinin gelişimi açısından endişe vericidir. Ötesinde, Prof. Dr. Daron ACEMOĞLU ve Simon JOHNSON’ın kritik tespitiyle, “Çin, Tayvan, Güney Kore gibi ülkelerde başarı, insan kaynaklarının daha etkin kullanılmasını sağlayan yeni teknolojilerden kaynaklandı. Bu ülkelerde teknolojiler işgücünün büyük bölümü için yeni istihdam fırsatları yarattı. Bu ülkeler de yeni teknolojiler ile nüfusun becerisi arasında uyum sağlamak için eğitim yatırımlarını artırdılar. (...) Yapay zekânın tüm yaşam süreçlerini belirlediği yeni çağda, dijital teknoloji, robot ve diğer otomasyon ekipmanlarıyla küresel üretim becerisi ihtiyaçlarını artırdılar. Bu durum, yeni bir küresel iş bölümünü de şekillendirmekte, işgücünün büyük bölümünün düşük eğitilmiş olduğu gelişmekte olan ülkelere yapay zekâ, sanayisizleşme sürecini hızlandırmaktadır.”

“Yükte hafif, pahada ağır” ürün üretebilen bir sanayinin cari açığı düşürebileceği gerçeğinden hareketle, yüzleşilmesi gereken konu, ihracatın toplamda ne kadar arttığı kadar, ihracatımızın kg bazında birim değeridir. Bu değer, 2005 yılı seviyesine inmiş ve 1.36-1.42 Dolar aralığında olmuşken, Bakanlık halen ihracatın toplam miktarının artışını “başarı” gibi göstermenin yolunu aramakta, teknoloji-yoğun pazarlardaki kayıpların telafisi için kapsamlı bir programı 2025 Bütçesi’nde de sunamamaktadır. 2015 yılında kg başına ihracatın birim değerinin 1.81 Dolar olduğu hatırlandığında, ihracatımızın bileşenlerinin ve ağırlığının Tek Adam Rejimi sürecinde nasıl doğru yönlendirilmediği daha çok ortaya çıkacaktır. İhracatımızın kg başına değeri için 2024’ün ilk yarısında beliren tablo, üretim bileşenlerimiz ve ihracat politikamız açısından iktidarın anlattıklarının tersine işaret etmektedir. İlk 6 ayda genel ihracatımız miktar bazında artsa da kg başına ihracat değerimiz düşmüştür. Genel ihracatımız 2024’ün ilk 6 ayında kg bazında %11 düşerken; tarımda kg başına ihracat %6.4 düşerek 1.30 Dolara, sanayide %12.1 düşüşle 1.74 Dolara, madencilikte ise 0.20 Dolara

gerilemiştir. 2023 sonunda 1.57 Dolarlık kg başına ihracatımız, 2024’ün ilk 6 ayında 1.42 Dolarla inerken, ihracatımızın miktarı %11.2 artmıştır. Sektör bazında ise kg başına mücevher ihracatımız son 10 yılın en düşük seviyesine inerek 428 Dolar olurken, savunma sanayi ihracatımız 65 Dolar, hazır giyim ise 15.32 Dolar olmuştur. Ülkemizin ihracatının hangi mal bileşenleri ağırlıklı ilerleyeceği ve orta, orta-yüksek teknoloji ürünlerin payının hangi yollarla artacağı, tarımsal üründe ne tür bir çeşitlendirmeyle ve markalaşmayla dünyaya hitap edeceğimiz sorusu, bu rakamlar dahilinde iktidarın 2025 yılı için yeni ufkunun olmadığını göstermektedir.

Örneğin; bu teklifin gündemine almadığı erken sanayisizleşmeyi aşma sorunumuz bir çıkış gibi ilerlemektedir. 2025’te Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesi, yüksek teknoloji ürünlerin toplam ihracatımızdaki payına dair yaşanan kronik sorunu ve ülkemizin içinde bulunduğu “erken sanayisizleşme” ile “orta teknoloji tuzağı” sürecini kısa vadede aşabilecek bir vizyon ve kaynak dağılımı içermemektedir. Yeni sanayi politikasının bir basamağı olan teknoloji politikası, küresel değer zincirinden daha fazla pay alma hedefindeki ülkeler için kamunun daha fazla müdahaleci politikalarla hem sektörleri belirlemesini hem de bu sektörleri koruyucu önlemler olarak üretimi artıracak teşvikler sağlamasını içermektedir. Orta-gelir tuzağıyla paralel ilerleyen orta-teknoloji tuzağından çıkış için, devletin düzenleyici rolden daha fazla adım atması, etkin sanayi ve bilim politikası izlemesi ve sektörlerle öncülük etmesi gereklidir. Bu bakımdan gerek ABD gerekse Güney Kore örneklerinde gördüğümüz gibi, erken aşamada bilgi ve teknoloji üretiminde etkin devlet politikası, kimi zaman özel sektörün riskli ve belirsiz gördüğü alanlarda devletin uzun vadeli yatırımları kendisinin yapabileceği, adeta bu piyasaları ısındırmak için öncü oyuncu olabileceği anlamına gelmektedir. Bu durumda devlet, riskleri ve piyasayı gözeterek bazen oyunda kalabilmeli, özel sektör yeni piyasaya ısınsa ve yatırım yapsa dahi piyasadan tamamen çekilmeyebilecektir.

Öyle ki, Orta Vadeli Plan’da (OVP) ve 12. Kalkınma Planı’nda önceliğini ihracat odaklı büyümeyle bağlamış ekonomi modelinde, ihracat politikası Ticaret ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlıkları arasında sıkışmıştır. İmalat sanayii modelimizdeki “verimlilik” sorunu da görüldüğü gibi, devlet örgütlenmesindeki “verimlilik” tartışmaları da devam etmektedir. Kurumların yüksek teknolojiye, genişleyen pazarlara ve markalaşma sorunlarına, verimlilik kısırdöngüsüne karşı eşgüdüm içinde çalışmasına engel olan örgütlenme sorunları bulunmaktadır.

Bu kapsamda, mevcut Bakanlık örgütlenmesinde halen yer alabilen nitelikli, liyakatli kadroların daha uyumlu çalışmasını sağlayacak, ihracatı geliştirme amacıyla farklı Bakanlıklar arasında eşgüdüm sağlayacak, ihracat odaklı yeni bir bürokrasi reformu ve örgütlenme modeli kurabilecek anlayış bu iktidarda yoktur. Onun yerine, KHK’lar yoluyla Anayasaya aykırı mali ve idari yetkilerin alındığı, 6 yılın sonunda da bu yetkilerin hukuki dayanağı olmadığı ortaya çıkmış ve Komisyonumuz bunu tadilatla görevlendirilmiştir.

Gerek son bütçe görüşmelerinde gerekse Komisyonumuzdaki teklifte görüldüğü üzere, sağlanan kamu kaynaklarının, harcanan ödeneklerin ve verilen destek/teşviklerin, kredilerin sonucunda bu yardımlardan faydalanan sektörlerin makro anlamda elde ettiği sonuçların etki analizleri ayrıntılı raporlanmadıkça, kamu harcamalarında etkinlik, sonuç odaklılık ve şeffaflık mümkün olmayacaktır.

Yetişmiş nitelikli Bakanlık kadrolarının önemli bölümünü tasfiye eden, kritik karar alma mekanizmalarında partizanlığı sürdüren bu siyasi akıl, bürokrasinin tecrübesini değil, dar çıkar çevrelerinin teşvik ve destek ricaları doğrultusunda sanayi politikası belirledikçe, ülkemizin yeni dijital ekonomiye, 4. Sanayi Devrimi'ne hazırlıklı olması mümkün değildir. Bakanlığın 2025 yılı bütçe teklifindeki ödenekler gerek OVP ve Kalkınma Planı gerekse ihracat odaklı büyümeye dair süslü hedeflerin altını dolduracak büyüklükte değildir.

Ülkemizin Devlet Planlama Teşkilatının temel birikimlerini ve kurumlarla sağladığı eşgüdümlü ekonomi ve sanayi politikasındaki temel yönelimleri yeniden hatırlayarak, 21. yüzyıl gerçekleriyle uyumlu yeni bir Stratejik Planlama Teşkilatına ihtiyacı olduğu açıktır. Kurumlar arasındaki verilerin tutarsızlığını ortadan kaldıracak, harcamaların denetimi kadar verimliliği ve çıktı analizlerini de düzenli yapacak, kurumların uyumlu ve verimli, şeffaf çalışmasını hedef gözetecek, Sanayi 4.0 çağında yeni üretim modelleri ile dijital emeğin yeni biçimlerini de koruyup yönlendirecek, hukuku ve liyakati tüm süreçlerde egemen kılacak, dünyadaki temel ekonomik kabullerin tersine gitmeyecek bir planlama anlayışı yeniden hayata geçirilmelidir.

Ayrıca, ihracat temelli OVP'deki büyüme hedefinde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bütçeden aldığı ödenek, ucu açık ve altı doldurulamamış hedeflerin gerçekleşmesine yetmeyecektir. Komisyon görüşmelerinde de vurguladığımız gibi, %81'e ulaşan yerlilik oranıyla savunma sanayiinde elde edilen deneyimin markalaşma, teknoloji ve AR-GE yatırımları, teknoloji transferi ve doğru teşvik politikalarıyla sivil alanlarda da yaygınlaştırılması ülkemizin önceliği olmalıdır.

Ülkemiz, özellikle Tek Adam Rejimi'nin inşa edildiği son 7 yılda, yaşadığı beyin göçü nedeniyle sanayide nitelikli dönüşümün en önemli girdisi olan beşerî sermayesi büyük kayba uğramıştır. Ülkesinde kalmayı tercih eden nitelikli işgücü ise harcanabilir gelirinde büyük bir erimeyle karşı karşıya bırakılmış, karşılaştırmalı olarak AB ülkelerindeki diğer teknik personelden çok daha düşük ücretlere mecbur bırakılmıştır. Ülke içinde de devam eden eşitsizlik derinleşmiş, bölgesel gelişmişlik farkının ağır sonuçları son 3 yılda daha çok etkisini göstermiştir. 2025 yılı Bütçe Gerekçesine göre; "Bölgesel Kalkınma" başlığı altında 2024 yılsonunda en yüksek gelirli bölgede kişi başına düşen gelirin en düşük gelirli bölgedeki kişi başı ortalama gelire oranı 4,25 kata kadar çıkmıştır. Bu tabloda 14 trilyon 731 milyar TL'lik bütçeden bölgesel kalkınmaya ayrılan 7 milyar 45 milyon TL'lik toplam ödenek yetersizdir.

Türkiye, ne yazık ki yol ayrımındadır. Ya düzenli kurumlarla adil üretim ve bölüşüm ya da dünya sefalet ligi şampiyonluğu kaçınılmaz olacaktır. Türkiye Ekonomisi'nde sanayi sektörünün daralma seviyeleri, COVID-19 salgınındaki ani yıllık daralmayı aratmayacak biçimde keskin bir düşüş kaydetmiştir. Birçok araştırmacıya göre, yüksek enflasyon altında üretim durgunluğu baş göstermiştir. Ötesinde, 2023 ve 2024 yılları sanayicimiz ve kamuoyu açısından birçok terimin günlük hayatta sıklıkça konuşulduğu; üretim maliyetlerindeki haftalık artışın ve kurdan bağımsızlaşan bir maliyet enflasyonunun piyasaya egemen olduğu, enflasyonun haricinde "shrinkflasyon, stagflasyon ve skimpflasyon"un da günlük kelime dağarcığımıza "kazandırıldığı" bir dönemdir.

Ülkemiz temel bir yol ayrımındadır:

Uyuşturucu, bahis, karapara ve yolsuzluk ve rüşvet ile iç içe geçen, çeteler ve tarikat koalisyonlarıyla yol yürüten, hukuku bu ittifaklar için araç edinen, elindeki devlet gücünü suçu yok etmek için değil suçluyu kollamak için kullanan bir yönetim, adil ve sağlıklı bir kaynak dağılımı yapamaz, hukuki güvence veremez, üretkenlik ve verim sağlayamaz. Kendisini hukukla sınırlamayan, ücretli kesimlerin emeğini enflasyon karşısında eriten bir yönetim, en büyük siyasi kaynak dağılımı olan merkezi yönetim bütçesinde adaletli davranamaz. Prof. Dr. Daron ACEMOĞLU ve David ROBINSON'ın net tespitleriyle *“Bugün ülkelerin başarısız olma sebebi şudur: Bu ülkelerin sömürücü kurumları insanların tasarruf, yatırım ve yenilik için ihtiyaç duyduğu teşvikleri sağlamıyorlar. Sömürücü siyasal kurumlar sömürüden çıkar sağlayanların gücünü pekiştirerek bu ekonomik kurumlara destek sağlamaktadır. Bu başarısızlıkların kökeninde, detayları farklı koşullar altında değişse de daima bu sömürücü ekonomik ve siyasal kurumlar vardır.”*¹

Kurumsal ve bütüncül planlama anlayışını fiilen terk etmiş, sanayi ve ticaret alanında adil bir vergi sisteminin getirilmesini sürekli ertelemiş, dar çevrelere ve küresel güçlere belli alanlarda taviz vererek, elektronik ticaret alanında olduğu gibi yasa ve alt düzenlemeler çıkarmaya devam etmiş Tek Adam Rejimi, nitelikli bir sanayi ve ticaret politikasıyla yeni dünyanın eğilimlerine uyum sağlayamaz.

4- ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME BÜTÇESİ YETERSİZDİR, ÖZEL SEKTÖRÜN ÖNÜNÜ AÇMAKTAN UZAK BİR SANAYİ POLİTİKASINA İŞARETTİR...

2025 Bütçe Kanununda AR-GE harcamalarının GSYH'ye oranının %1.44'ten gelecek yıl %1.57'ye çıkarılması hedeflenerek; faaliyetteki AR-GE merkezi sayısının 1305'ten 1330'a çıkarılması, faaliyetteki tasarım merkezlerinin 329'dan 340'a yükseltilmesi, faaliyetteki teknoloji geliştirme bölge sayısının 89'dan 92'ye çıkarılması amaçlanmakta, bunun için sadece Bakanlık değil tüm merkezi yönetim bütçesinden AR-GE ve yenilik programı kapsamında 63.4 milyar TL kaynak ayrılmaktadır. %1.57'lik AR-GE oranı hedefi, ilerleme kaydedilmiş olsa da yetersizdir, çünkü bu oran 2000 yılında kabul edilen Lizbon Stratejisi'ndeki AR-GE harcamalarının milli gelire oranının %3 olmasına dair AB hedefinin yakalanamadığının kanıtıdır.

2025 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programına göre; imalat sanayiinde ticari kesim ciroları içinde AR-GE harcamalarının payı 2020'de %0.72 iken 2022 sonunda %0.67'ye düşmüştür. Ayrıca bugünün Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Cevdet Yılmaz'ın Şubat 2015'te Kalkınma Bakanırken ve AR-GE harcamalarının milli gelire oranı %0.95 iken hedef olarak 2023'ü işaret ettiği hatırlanacak olursa, iktidarın hedef gösterdiği tarih geçtiği halde %3'lük AR-GE hedefinin henüz yarısı bile aşılamamıştır. Bu noktada özel sektörün AR-GE harcamalarının artmasına dönük desteklemelerin devam ettirilmesinde ve üniversite-sanayi iş birliğinin artırılmasında, teşvik modelinde AR-GE temelli yatırımların daha çok özendirilmesinde fayda vardır.

İktidarın günlerce övünerek gündemde tuttuğu “Küresel İnovasyon Endeksinde iki sıra yükselerek 37'nciliğe yerleştiğimiz” bilgisi, bu endeksin alt basamaklarına inildiğinde ağır

¹ ACEMOĞLU, Daron ve ROBINSON, James A. (2013), *Ulusların Düşüşü: Güç, Zenginlik ve Yoksulluğun Kökenleri*, çev. VELLOĞLU, Faruk Rasim, İstanbul: Doğan Kitap, s. 359.

gerçekleri göstermekte, genel sanayi hedeflerinin tutmamasının arka planı ortaya çıkmaktadır. Endeks, özel sektörümüzde bazı olumlu gelişme ve fırsatların habercisi olduğu gibi, iktidarın kurumsal reform, hukuk devleti, eğitim, kadın istihdamı, yatırım ortamı gibi konularda ülkemizi dünyada oldukça geri sıralarda bıraktığını ispatlamıştır.

5- “GÖZBEBEĞİMİZ” DENİLEN ANCAK GÖZDEN ÇIKARILAN KOBİ’LERİN HALİ VE KOSGEB’İN KARNESİ...

Teklifin 8 ve 9’uncu maddeleri Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) ile ilgilidir. Getirilen düzenlemeler, yasama organını bir çözüm yerine tadilat alanı olarak gören anlayışın sonucudur. Sanayimizdeki verimlilik ve üretkenlik sorunu, AKP iktidarında Sanayi Komisyonunun verimlilik ve üretkenlik sorunu için de sürmektedir. Üretimde; Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin (KOBİ) önünü açması beklenen Komisyonumuzun 2025 yılında iktidarın 7 yıla yayılmış hatalarını tadil edecek bir Komisyon olarak çalıştırılmasını kabul etmek mümkün değildir. Kurumlarda yaşadığımız liyakat kaybına eşlik eden teşkilatlanma sorunları, Tek Adam Rejiminin 7 yıllık iktidarında katlandığı gibi, 703 sayılı KHK’nın birçok maddesinin iptali de gösterdi ki, yasamanın yetkilerini yok sayan ve hukuk devletini yok eden bu düzen, yatırımın, hukukun üstünlüğünün, öngörülebilir bir piyasa düzeninin ve kurallı bir ekonominin önündeki en büyük engeldir. Telifin ilgili maddeleri ne yazık ki yapısal sorunların çözümüne yönelik değildir.

Nitelikli sanayi sektörü işgücümüz, aldığı eğitimin karşılığını alacak bir istihdam politikası izlenmeyişinden şikayetçidir. Sanayicimiz ise ara eleman bulma sorunundan yakınmaktadır. Dünyada rekabet üstünlüğünü kaybettiğimiz (tekstil gibi) sanayi sektörlerine yeniden odaklanan, il/ilçe ve alt sektör bazlı teşvik sistemini yeniden ele alan, yüksek teknoloji yoğunluklu üretimi markalaşma stratejisiyle besleyebilen bir sanayi politikası şarttır. Dünyada aktif müdahaleci sanayi ve gümrük politikaları artarken yerli sanayicisi ve KOBİ’lerini tekeldi dış müdahalelerden koruyabilen, sınai verimliliği teknoloji yatırımlarının temeline yayan bir sanayi politikasına ihtiyaç vardır. Yenilikçi ve katma değerli ürüne odaklanan ve küresel rekabette daha fazla pazar kaybına tahammülü kalmayan sanayicimiz, AR-GE, tasarım ve teknoloji yatırımlarına öncelik tanınmalıdır. Yükseköğretim sistemimiz ve üniversitelerimizin bölgesel dağılımı ile altyapıları, bölgesel kalkınma hedeflerine ve illerin sanayi ile ticaret alanındaki hizmetler sektöründeki yoğunlaşmalarına, üretim ve ihracat önceliklerine göre yeniden gözden geçirilmeli; illerdeki üniversitelerin fakülte ve bölümleri ile bu illerdeki sektörlerin durumu, sanayinin talepleri ve üretim, yüksek teknoloji, ihracat haritamız uyumlu biçimde ele alınmalıdır.

Ülkemizin KOBİ’ler özelinde ve imalat sanayii genelinde yeni, ayakları yere basan, yatırımcılara hukuk ve demokrasi vaat eden, üreten kesimleri cezalandırmayan, öngörülebilirliği temel ilke edinerek yıl içinde piyasayı sürekli kural değişikliğine tabi tutmayan, özetle sanayiye üretimden soğutmayan anlamlı bir “hikâye” yazması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Diğer ifadeyle; “Büyüme ile enflasyon arasında bir ikileme düşülmeden, ücretlerde yapılacak insan onuruna yaraşır ve hayat gerçeklerine uygun bir artışın doğrudan enflasyon baskısı yaratacağı yargısına kapılmadan yeni bir üretim modeline geçmek mümkündür.

Enflasyonu makul seviyelerde tutarak büyümeyi toplumsal ihtiyacın gerektirdiği düzeye çıkarmanın yolu, yeni bir arz artışını sağlamaktan geçmektedir. Bu da ‘ticarete-konu olmayan mallar’ yerine ‘ticarete-konu olan’ mal piyasası üzerinde etkili olacak arz artışının desteklenmesi yoluyla cari açığın azaltılması, kur şoklarının fiyatlar üzerindeki etkisinin düşürülmesi sonucunu doğurabilecektir.”²

500 milyar Dolar ihracat hedefini 2023 yılında tutturamayan iktidarın hesap vermesi gerektiği yerde bahane söylemine sığındığı bütçe görüşmelerinde yeni hedefler; 2025 yılı için imalat sanayii ihracatında 268 milyar Dolar, toplam ihracatta ise 279.6 milyar Dolar’dır. İmalat sanayiinin milli gelir içindeki payını % 21.1’e yükseltmek hedefiyle çıkılan 2024 yılının sonunda bu hedef %18.5’e indirilmiş; 2025 yılı için %21.5’e yükseltmiştir ancak eldeki ödenekler ve mevcut sanayi/ticaret politikası vizyonuyla bunun başarılması zor görünmektedir. Sorunun yanlış teşhis edildiği noktada ihracatın sadece yıl sonu miktarının artırılmasına ve aylık bazda “Cumhuriyet tarihi rekorlarının kırdığı savunması” na odaklanılmaktadır. Diğer yandan, cari açığı daraltma ara malı ithalatı ile finansmana erişim zorlaştırılarak ve sanayiinin bile isteye daralması yoluyla gerçekleştirilmekte; imalat sanayiinin ihracatçı firmalarına yeni dijital ekonomide doğru sanayi politikası araçları yeterince sunulmamaktadır. Ticari kredilerde finansmana erişim halen güçken, getirilen yeni düzenlemelerle konut ve ihtiyaç kredilerinde ve alımlarda seçeneklerin bir nebze hafifletilmesi, üretici firmalarımızın sorunlarının çözümüne yönelik adım atılmadığının göstergesidir. Finansmana erişim güçlüğü ve kredi maliyetinin 6 Şubat 2023 Depremini yaşayan illerimiz için daha ağır sonuçlar doğurduğu açıktır. Bölgedeki işletmelerin değişken faizli kredi maliyetinin anaparanın üzerine çıkmış olması ve Türk Lirası referans faizine endekslenen kredi maliyetlerinin Merkez Bankası politika faizi yükseldikçe artması karşısında, sanayicilerimizin bu kredilerin dövizle çevrilmesi önerisi de muhatap bankalar tarafından reddedilmiştir. Sanayicilerimiz, deprem sonrasında %7.62’ye gerileyen referans faiz oranının Mayıs 2024 verisiyle yüzde 53’e ulaşması karşısında sorun yaşamaktadır. Üretim tarafı, kredi maliyetlerini karşılayamamaktan ötürü, Türk sanayiinin yaşadığı daralmanın ötesinde sorunlarla karşılaşmakta, deprem sonrası üretime geçiş sürecini maliyetler nedeniyle planlayamamaktan şikayetçidir.

Sonuçta, toplam krediler içinde orta-yüksek ve yüksek teknoloji sektörlerinin payı 2023 yılında %6.2, EXİMBANK kredileri içinde yüksek ve orta-yüksek teknoloji ihracat payı ise %38.5 olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca, iç talebi kontrol altında tutarak enflasyonla mücadele edeceğini savunan ekonomi yönetimi açısından yine doğru araçların zamanında kullanılmadığının işaretidir. Yüksek teknolojiye, toplam faktör verimliliğinin yükseltilmesine daha fazla kaynak ayırması gereken 2025 bütçesi bu tercihe göre bir kaynak dağıtımı yapmadıkça, diğer yandan enflasyonla mücadelede gerçekçi hedefler ortaya konmadıkça, yeterince güven ortamı oluşmayan piyasalarda üretime dönük yatırımlara değil, konut piyasasına olan talep canlanmaktadır.

KOSGEB’in 2023 yılı Faaliyet Raporunda da görüldüğü üzere, orta-yüksek ve yüksek teknoloji ürün ihracat performansı kıyaslamalı olarak düşük kalan ülkemizde, 2022 yılında orta-yüksek ve yüksek teknoloji alanında KOSGEB desteği alan işletme sayısı 5413 iken 2023 yılsonunda bu sayı 7.000 hedeflenmiş ancak geçen yıla kıyasla bir düşüşle 5333 firma bu

² GÜNÇAVDI, Öner (2024), *Nasıl Büyüdük? 2001 sonrası Büyümenin Analitik Bir İncelemesi*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, s. 203-205.

destekten faydalandırılmış, toplam KOSGEB destekleri içinde bu desteklerin payı % 30.4’e çıkmıştır. Bu noktada daha değerli olan, alınan kredi ve desteklerin niceliksel artışı kadar, bu destek ve kredilerin toplam ihracatımızın kompozisyonuna etkisi ve kalıcı sonuçlarının şeffaf biçimde açıklanmasıdır. Kredi, teşvik ve desteklerde verimlilik ve çıktı odaklı analiz sorunu, KOSGEB hakkındaki 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporu üzerinden de okunabilir.

2023 yılında KOSGEB, deprem ve seçimlerin de etkisiyle, yıl başlangıcındaki ödeneğine kıyasla 4.6 kat fazla harcama yapmıştır. 2023 başında öngörülmediği halde, 1 yılda 863 milyon TL’ye yakın faiz ödenmiştir. Kurumun 2023 Bütçe Kanununa göre başlangıç ödeneği 4.4 milyar TL iken alınan dış krediler, Cumhurbaşkanının yetkisiyle eklenen ödenek sonucunda Kurumun yılsonu ödeneği beş katına çıkmış ve 23.2 milyar TL’ye ulaşmıştır. Kurumun yılsonu harcaması, başlangıç ödeneğine kıyasla 4 katına yükselmiştir. Kuşkusuz süreçte deprem, enflasyon, cumhurbaşkanlığı seçimleri de etkilidir. Ne var ki, KOSGEB için alınan yurtdışı krediler için 2023 mali yılı başında herhangi bir kredinin alınması ya da faiz ödemesi öngörülmezken, yılın sonunda 862 milyon 977 bin TL faiz ödenmiştir. Ödenen faiz, Kurumun yaklaşık 1890 personelinin bir yıllık maaş ödemesine denktir. Esnafımız krediye erişim sorunları büyük önem taşıırken, son bir yılda mamul maliyetleri katlanmışken, Kurumun kredi destekleri esnafımızı tatmin etmekten uzaktır. Sağlanan destek ve kredilerin sanayimize somut çıktılarının, etkilerinin neler olduğu hususu ise belirsizdir.

2022 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da gördüğümüz gibi KOSGEB, 2022 Bütçesi başlangıcında herhangi bir faiz ödemesi ve kredi borçlanması öngörmezken, yıl içindeki eklemelerle 99,5 milyon TL faiz ödemiş; 2022 yılı başındaki ödeneği 2,3 milyar TL iken yılın sonunda yine yaklaşık 4 katlık bir harcama artışıyla toplam gideri 10,2 milyar TL’ye çıkmıştır. Sayıştay gerek 2022, gerekse 2023 yılında, bu harcama artışlarındaki katlanmanın, öngörülmediği halde gerçekleşen kredi artışlarının ve faiz ödemelerinin, “Toplam Ödenek” başlığı altında Cumhurbaşkanınca eklenen tutarların ne kadar olduğuna dair ayrıntıyı izah etmemiştir.

Sayıştay, KOSGEB’in gelir ve giderlerinin ayrıntılı bir raporlamasını da yapmamıştır. “Toplam Ödenek” adı altında eklenen harcama yetkisi, Cumhurbaşkanına tanınan ek ödenek tahsisi, daha önce Anayasa Mahkemesine başvurumuzda andığımız üzere, “bütçe hakkı” ve “yasama yetkisinin devredilmezliği” ilkesinin açık ihlalidir. Yasama organı adına kurumların mali denetimini yürüten, önceki yıl verilen harcama yetkisinin kurumlarca nasıl kullanıldığını ayrıntısıyla göstermeyen Sayıştayın bu bütçe kalemlerindeki artışın ayrıntısını izah etmekten yoksun KOSGEB raporu sadece 9 sayfadır.

Sayıştay-Mecelis-KOSGEB arasındaki köprü fiilen sallantıdadır. Hesap verme yetkisi budanmış, hesap sonra kanallarımız ise yok sayılmıştır. Bu haliyle KOSGEB denetim raporlarından yola çıkılarak 2023 yılı kesin hesabında Kurumun harcama dağılımında Meclisimiz neye karar vereceği, nasıl bir harcama performansını oynayacağı belirsiz kalmıştır. Oysa geçmiş yılların Sayıştay KOSGEB denetimlerinde durum farklıydı. Esnafımıza kullandırılan faizsiz 50 bin TL’lik kredilerin nasıl hatalı dağıtıldığı, İstanbul ölçeğinde verilen kredilerin %65’inin şartları taşımayan kişilere verildiği belgelenmiş, bu kredilerin geri dönüş takip sisteminin kurulmadığı ve amacı dışında tüketildiğine dönük tespitler dahi yapılmıştır. Sayıştayın böylesi ayrıntılı rapor ve tespitlerden uzaklaşarak mali tablolarla ayrıntıya girmekten alıkonulması, bütçe hakkının ihlalinin ve yasama yetkisinin yok sayıldığının

göstergesidir. 2023 yılında KOSGEB, yılbaşına kıyasla mal ve hizmet alım gideri ödeneğini %100'den fazla aşmış, yıl içinde eklenen ödenekler sonrasında 252,2 milyon TL'lik mal ve hizmet alımı gerçekleştirmiştir. KOSGEB'in 2023'teki toplam 20,6 milyar TL'lik giderinin 16,2 milyar TL'si verilen borçlardan oluşmuştur. Kurumun bütçe gideri 20.6 milyar TL olurken, geliri 5 milyar 39 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Kurum gelirinin %91.7'si, 4 milyar 622 milyon TL ile Hazine yardımıdır.

6- “ERKEN SANAYİSİZLEŞME” SÜRECİ VE “VERİMSİZLİK”, EKONOMİMİZE ZARAR VERİYOR.

Ülkemizin 2000'li yılların başından beri temel teknoloji dönüşümünde ve imalat sanayiinin teknoloji yoğun üretiminde karşılaştırmalı olarak diğer gelişmekte olan ülkelerin neden gerisinde kaldığına dair kapsamlı bir analiz geliştirilmeksizin, Bakanlığın bütçe sunumlarında, ilgili yılların Sayıştay denetim raporlarında ve kurumların faaliyet raporlarında ne kadar kamu harcamasının yapıldığının açıklanması, sorunun verimlilik ve çıktı boyutunu görmezden gelmek demektir.

KOSGEB'in 2023 yılı Faaliyet Raporu'nda (s. 50-57) da görüldüğü üzere, sayısal yönden temel politika ve hedefler mevcuttur ancak bu destek ve teşviklerin sonucunda, Türk sanayiinde elde edilen sonuçlar, bu desteklerin ihracata ve imalat kollarına katkısı ayrıntılı olarak görülememektedir. KOSGEB'in “sanayinin geliştirilmesi, üretim ve yatırımın desteklenmesi” programının bir alt programı olan “KOBİ'lerin geliştirilmesi” kapsamında, desteklenmesi hedeflenen KOBİ sayısı yıl başında 59.000 iken 2023 sonunda 48.761'de kalmış; kadın girişimci desteğinde hedef 13.000 iken yılsonunda 8.131 kadın girişimci desteklenmiş ve kadınlara sağlanan desteklerin toplam girişimci desteklerine oranı %26.5'te kalmış; girişimcilik eğitimlerinde hedefte %33'lük sapma olmuştur. Devamında, KOSGEB destekleri sayesinde KOBİ'lerin birbirleriyle ya da büyük işletmelerle işbirliği yaparak ölçeklerini büyütmesi hedeflenmiş olsa da, 2023 yılbaşında “70” olarak hedeflenen bu değer in sadece %30'una ulaşılmış ve firmalarımızın işbirlikleri konusunda 2021 yılına kıyasla dahi gerileme yaşanmıştır.

Türk sanayiinin “verimlilik” sorunu, pazar kayıpları, rekabetçilik endeksindeki gerileyişi ve yüksek katma değerli ürüne dayalı üretimdeki temel sorunları sürerken, iktidardakiler halen 2002'den bugüne verdikleri kredi toplamını, destekleme miktarlarının propagandasını yapmaktadır. Geride bıraktığımız 22 yılda ülkemizle karşılaştırıldığında Asya ve Sovyet sonrası ülkelerin, AB'ye yeni alınan üye ülkelerin yarattıkları değişim karşısında bizim ne aşamada ve sırada olduğumuzu ise tartışmaktan kaçınmaktadır. Devamında, 2025 Bütçe Teklifi 'ne dayalı sanayileşme hedeflerinin hangi mekanizmalarla ülkemizin yapısal sorunlarına çare olunacağına dair ayrıntılı bir yol haritası da sunulamamaktadır.

7- DÜNYADAKİ SIRALAMAMIZ, SANAYİDE YAPISAL DÖNÜŞÜM İHTİYACI İÇİN ALARM VERMEKTEDİR.

Israrla vurguladığımız üzere, **Dünya Rekabetçilik Endeksi** temel ölçütlerine göre; ülkemizin COVID-19 sonrasında ekonomik performans açısından sıralamada yukarıya çıkmasında ana nedenler; ihracat yaptığı ülke ve firmalarda çeşitliliğin artması, turizm gelirleri artışı, milli gelir büyümesi ve gayrisafi sabit sermaye oluşumlarıdır. Ne var ki, Rekabetçilik Endeksinde asıl dikkat çeken nokta, “kamu yönetimi verimliliği” başlığında, rakip

ülkelerle kıyaslandığımızda en çok sıra kaybeden ülke olmamızdır. Dinamik ve ihracat kanallarını genişletmek isteyen sanayicilerimiz, ihracatçılarımız yeni işbirlikleri ararken, “bütçe açığının milli gelire oranının artması, TCMB’nin para politikasının ekonomiye olumsuz etkileri, döviz kuru istikrarsızlığı, vergi tahsilatını düşürücü etkenler” kamu verimliliğinde sıralamamızı düşürmüştür. Sanayicimiz iktidarın tüm hatalarına rağmen ayakta kalmaya, büyümeye, pazar yitirmemek için rekabette sürekli fiyat kırmaya çalışmıştır.

Dünya Rekabetçilik Endeksi verisiyle; ülkemiz genel ortalamada 2015-2019 döneminde 44’üncü sıradayken, 2020-2024 döneminde 50’nci sıraya gerilemiştir. Türkiye, “ekonomik performans” yönünden 2015-2019 arasında 44’üncüyken, 2020-2024 döneminde 43’üncü sıraya çıkmıştır. Ne var ki, Tek Adam Rejimi ’nin yozlaştırıcı ve kayırmacı dönüşümünün de etkisiyle, “kamu yönetimi verimliliği” nde 2015-2019 arasında 43’üncü sıradayken, 2020-2024 döneminde rekabet halinde olduğu ülkeler arasında en fazla düşüşü göstererek 58’inci sıraya inmiştir. “İş dünyasında verimlilik” üzerinden bakıldığında, ülkemiz 2015-2019 arasında dünyada 41’ inci sıradayken, 2020-2024 döneminde 47’nciliğe gerilemiş; “altyapı” açısından ise son 9 yılın sonunda ancak 47’nci sıradaki yerini koruyabilmiştir.

Dünyanın 17’nci büyük ekonomisi olmakla övünürken, yatırımcıların önem verdiği birçok unsurdaki rakiplerimizden geride kalmaktayız. Ülkemizi yatırımlar açısından 2024 yılında çekici kılan faktörler, yine bu endekse göre; “ekonomide dinamizm, maliyetlerde rekabet, nitelikli işgücü, etkili iş ilişkileri” olarak sıralanırken ve **imalat sanayii rekabetçilik endeksinde** 24’üncü sıraya yükselmışken; özel sektörümüzün dinamik yapısını aşağı çeken, geri sıralarda yer aldığımız olumsuz faktörler ise 2019-2024 aralığında değişmemiştir. Bunlar; “*politik istikrar, öngörülebilirlik*”, “*kamu yönetiminin etkinliği*”, “*etkili yasal ortam*”, “*rekabetçi vergi düzeni*”, “*kurumsal yönetim kalitesi*”, “*finansmana erişim*”, “*iş dostu ortam*”, “*güçlü AR-GE kültürü*”, “*güvenilir altyapı*” olarak sıralanmıştır.

Ülkemiz, 4. Sanayi Devrimi’nin yarattığı ve iktidarın sıklıkla vurguladığı “fırsat pencereleri” nden birisini daha kaçırmak üzeredir. KOBİ’lerimizin teknolojiye dayalı üretime uyumu için geliştirilen KOSGEB desteklerinin sonucunda da görüldüğü üzere, 2022 yılında KOSGEB desteğiyle yatırım yapılan teknolojik ürün sayısı 68 iken, 2023 yılında bu değer 140 olarak hedeflendiği halde yılsonunda yatırım yapılan teknolojik ürün sayısı sadece 51’de kalmış, hedefin %36’sı tutturulabilmiştir.

8- GENCİNİ VE KADININI İSTİHDAMA KATAMAYAN BİR SANAYİ VE KOBİ POLİTİKASI, EKONOMİYİ ATAĞA KALDIRAMAZ.

Komisyonumuz, AYM’nin iptal kararlarını karşılayacak yasal düzenlemelere mesai harcarken, kalkınmanın atardamarı olan genç ve kadın istihdamında çözüm üretmekten uzaklaştırılmaktadır. Genç nüfusumuzda kariyer beklentileri ve iyi eğitim almaya dair hedefler gerilemekte, ne eğitim ne de istihdamdaki genç nüfus oranı OECD ülkeleri arasında en üst seviyelere yükselmektedir. Kadınların işgücüne katılma oranı ise yine AB ülkelerinin oldukça gerisinde olup 2023 TÜİK verisiyle %35.1’dir. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı verisine göre; toplamda her 8 işverenden sadece 1’i kadındır (% 12.1). İktidarın aynı dönemdeki farklı verileriyle; kadınların işgücüne katılım oranı Ekim 2024 tarihli **Cumhurbaşkanlığı 2024 Yıllık Ekonomik Raporuna** göre % 36.8; Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının 27/11/2024 tarihli 2025 yılı bütçe sunumuna göre %37.4’tür.

Diğer veriyle; **2025 Yılı Bütçe Gerekçesine** göre kadınların işgücüne katılım oranında 2024 sonu hedefi %37, 2025 yılı hedefi ise %38'dir. Resmi verilerle; kadınların işgücüne katılım oranının 2027'de ancak %39.4'e, 2028 sonuna kadar ise ancak % 40.1'e yükseltilmesi hedeflenmektedir.

Ülkemiz, potansiyel işgücünün yetkinliği, büyümenin temelini oluşturan kaynakların varlığı, iktidar politikaları ve uluslararası rekabete açıklık bağlamında değerlendirilen “demografik fırsat penceresi”nde kadın istihdamı açısından son derece önemli bir dönemeçtedir. TÜİK Nüfus Projeksiyonları sonuçlarına göre; 2030'un ilk yarısında 65 yaş ve üzeri nüfusun %15'i aşacağı öngörülmekte, bu da çalışma çağındaki nüfusta özellikle kadın işgücü katılım oranının artırılmaması ve çalışan nüfusta niteliğin zenginleştirilmemesi halinde ülkemizin önemli bir kayıp yaşayacağını ortaya koymaktadır.

TÜİK Projeksiyonunda, 2005 yılında çalışma çağındaki nüfus %66'yı aşarken, çalışma çağındaki nüfus 18 yıl sonunda, 2023'te % 68.3'e ulaşmıştır. Buradaki asıl sorun, çalışma çağında olmasına rağmen istihdamda olmayan kadınların yeterince işgücüne katılmaması ve 2030'a kadar kadın işgücü katılımının %37'den %60'ların üzerine çıkarılamaması halinde ülkemizin önemli bir demografik fırsat penceresini kaçırarak olmasındır. Resmi verilerle iktidarın hedefi % 60'ların altında kalmakta, 2028 sonu itibarıyla ancak % 40.1 olmaktadır. Bu oran, 2022 itibarıyla Doğu Asya ülkelerinden Çin, Güney Kore ve Japonya'da % 65-75 aralığındadır. Ülkemizde ise 1995 yılında %30'u aşabilen kadın işgücüne katılımı oranı, 2015'ten 2022'ye kadarki 7 yılda anlamlı bir artış sağlayamamış ve halen %30-40 bandında kalmıştır.³

Milli gelir yönünden Dünyanın en büyük 17'nci ekonomisi olan ülkemiz, hatalı politikaların sonucunda, birçok uluslararası endekste hak ettiği yeri alamamaktadır. **2024 Küresel İnovasyon (Yenilik) Endeksi** sıralamasındaki son yükselişle dahi dünya genelinde 37'nci sırada olabilen ve orta-üst gelir grubundaki 34 ülke arasında 3'üncü sıraya yerleşerek potansiyeliyle dikkat çeken ülkemiz, görece dinamik ve yaratıcı özel sektörümüzle, fikri mülkiyet ve patent alanında daha aktif sanayi, girişimcilik ve bilişim politikasına ihtiyaç duymaktadır. Ülkemiz, avantajlarını doğru bir kurumsal dönüşüm, teknoloji, eğitim, sanayi politikasıyla fırsata çeviremediği takdirde yeni zorluklarla karşılaşabilecektir. Bu bakımdan, üretilen milli gelirin ve yakalanan büyümenin, beşerî sermayeye kalıcı etkisi sağlanmalı, beyin göçü tersine çevrilmeli; ülkemizin nitelikli yetişmiş insanının hak ettiği refahı ve adil vergi bölüşümünü sağlamayan, eğitilmiş insan kaynağının yaşam tercihlerini kimi zaman hor gören, insan sermayemizden kolaylıkla vazgeçen, “giderlerse gitsinler” gibi söylemlerden uzak durulmalıdır.

Bu endekste aynı gelir grubunda yer aldığımız, sırasıyla; Çin hariç tutulursa Malezya, Bulgaristan, Tayland, Brezilya, Sırbistan, Endonezya gibi ülkelerin 2000'li yılların başındaki durumlarıyla ülkemizi kıyasladığımızda, 22 yıl içinde doğru politikalar uygulansaydı, nüfus potansiyelimiz ve milli gelirimiz açısından bugün ülkemiz üst gelir grubundaki ülkelerin düzeyinde olabilecekti.

³ Sumru Öz, “Demografik fırsat penceresi ve Türkiye'nin durumu”, Ekonomik Araştırma Forumu, *Araştırma Notu 24-04*, Aralık 2024, Erişim: https://eaf.ku.edu.tr/wp-content/uploads/2024/12/eaf_an24-04.pdf

Ayrıca, inovasyon endeksinde 37'nci sırada yer alan ülkemiz, bu endekse ait ayrıntılı raporda da belirtildiği üzere, kadınların işgücüne katılımı bakımından birçok OECD ülkesinin gerisinde yer aldığı gibi, endeksteeki zayıf yönlerimizden biri daha ortaya çıkmaktadır. Ülkemiz, eğitilmiş üst düzey yönetici kadınların istihdamında 63'üncü sıraya, genel olarak kurumların rolünde ise 100'üncü sıraya düşmüştür. Ülkemiz, endeksin genelinde 37'nci sırada yer alsa da bu endeksin alt başlıklarına indiğimizde, nüfus ve milli gelirimizin potansiyelini neden kullanamadığımız daha net açığa çıkacaktır. Ülkemiz, insan kaynağı ve sermayesinin kullanımında 40'ıncı, hukukun üstünlüğünde 90'ıncı; işletmeler için kurumsal istikrarda 108'inci; ülkedeki siyasal istikrarın özel sektörün iş yapabilme riski bakımından 111'inci; kamu otoritesinin etkinliğinde 81'inci; genel olarak eğitimde 67'nci, eğitim harcamasının milli gelire oranında 111'inci; PISA sonuçları yönünden 38'inci; öğrenci başına düşen öğretmen oranında 82'nci; çevresel sürdürülebilirlik yönünden 53'üncü; yatırımlar yönünden 58'inci; nitelikli bilgiye dayalı bilgi-yoğun istihdamda 62'nci; üniversite-sanayi işbirliğine dayalı AR-GE faaliyetinde ise 87'nci sıradadır.

9- TORBA TEKLİFTE SANAYİCİ YOK ANCAK SORUNU ÇOKTUR... OVP HEDEFLERİ TUTMAMAKTA, SANAYİCİYE ZARAR YAZMAKTADIR...

Orta Vadeli Program (OVP) ve Kalkınma Planı Hedeflerinin, öngörülebilirliği zayıf bir para ve maliye politikası ortamında, mevcut imalat sanayii kompozisyonunda ve teknoloji yoğunluğunda tutturulması imkânsızdır. Enflasyon ve büyüme hedefleri açısından baktığımızda, farklı kurumların tahminlerinin birbirini tutmaması, kamu otoritesine olan güveni azalttığı gibi, “enflasyonla mücadele reel kesimin ve vatandaşların yalnız bırakıldığı” algısını haklı çıkartmış; siyasal iktidarın yıllara yayılmış bariz hatalarını düzeltmek üzere yeni ve ağır maliyetli kurallar getiren iktisadi tercihlerin de doğruluğu ve güvenilirliği sorgulanmıştır.

OVP’lerde ortaya konan tahminlerdeki “uzak, orta ve yakın” tarihli sapmalar incelendiğinde; 2018-2023 döneminde TÜFE yılsonu tahmini sapma oranı ortalama %594,8 olmuştur. Büyüme hedefinde aynı dönem için sapma (hedef/gerçekleşme oranı) ise %8,2, Dolar kurundaki sapma %87,9, petrol fiyatındaki hedef sapması ise %25,4 olmuştur. Diğer bir örnekle; 2020-22 dönemi OVP’sinde başlangıçta 2022 yılsonu için enflasyon hedefi %4,9 olarak belirlenmişken, 2022 yılsonu enflasyonu bunun 12 kat fazlası olarak %64,3 olarak gerçekleşmiştir. 2021-23 OVP’sinde ise 2023 yılsonunda %4,9 olarak hedeflenen enflasyon 2023 sonunda %1221 sapmayla %64,8’e çıkmıştır.⁴

Asıl önemli olan ise, “hatalı gibi görünen hedef sapmalarının, tahminlerde bilinçli biçimde hatalar yapılarak hazırlandığını göstermesidir. Büyümenin gerçekleştirmelere göre sürekli yüksek, enflasyonun ise sürekli düşük tahmin edilmesi, bu tahminlerde bir yanlışlık olduğunu göstermektedir.”

Kasım 2024’te açıklanan **TCMB’nin 4’üncü Çeyrek Enflasyon Raporunda** da görüldüğü üzere, güncellenen ve 2024 için %38’den %44’e (%15 artış), 2025 için %14’ten %21’e (%50

⁴ Hedef ve sapmalardaki oranlar için; YILMAZ, H. Hakan, “OVP’lerde Tahmin Hataları ve Güvenilirlik Sorunu: Yapısal Reformlara OVP ile mi Başlasak?”, *TEPAV Değerlendirme Notu*, Ekim 2024, <<https://tepav.s3.eu-west-1.amazonaws.com/upload/files/1729003186924-0.OVPlerde_tahmin_hatalari_ve_guvenilirlik_sorunu.pdf>>, s.4.

artış) yükseltile tahminlerde yükselmenin ana nedeni olarak “başlangıç koşulları, enflasyonun ana eğilimi ve ataleti” olarak sıralanmıştır. 2024 enflasyonu ise %44.38 olarak gerçekleşmiştir. Para otoritesinin tahminlerindeki sapmanın yeni ve kısa vadeli olmadığı, özellikle 2021’den bugüne enflasyonla mücadelede para ve maliye otoritelerinin kurumsal bir eşgüdümle ve samimiyetle eğilmedikleri sanayi kesimi başta olmak üzere toplumumuzda genel bir kanaat halini almıştır.

Öyle ki, Merkez Bankasının 2021 başındaki enflasyon raporunda %9.4 olarak hedeflenen enflasyon %36.1, 2022 yılbaşında hedeflenen enflasyon %23.2 iken yılsonunda gerçekleşen enflasyon %64.3’tür. 2024 yılına %36 hedefiyle başlayan para otoritesinin yılsonu için hedefi ise %44’e yükseltilmiştir. OVP tahminlerine yeniden dönecek olursak, 2022-2024 dönemi için, 2022 yılındaki tahminlerle 2024 yılında hedeflenen enflasyon oranının %7.6 olduğunu hatırladığımızda, 2024 sonunda revize edilen %44’lük enflasyon hedefinin %478.9’luk bir sapmayla gerçekleşmesi beklenmiş, gerçekleşme ise % 44.38 olmuştur.⁵

Sapmaların bu denli yüksek olduğu bir ortamda enflasyonla mücadelede kurumsal ciddiyet görülmediği için, Koç Üniversitesi ve KONDA’nın aylık yayımladığı **Türkiye Hanehalkı Enflasyon Beklenti Anketine** göre; kamuoyunda yılsonu gerçek enflasyon beklentisi Ekim 2024 ayı sonu itibarıyla %92, Ekim 2025’e kadarki 12 aylık gelecek enflasyon beklentisi ise %96 olmuştur. Ankette, kurumlara olan güvenin erimesi ve enflasyonla mücadeledeki samimiyetin oluşmaması ve belki de “bu filmin daha önce görülmüş olması” nedeniyle, gelecek 1 yıllık enflasyon beklentisi en yüksek olan grup %97 enflasyon oranıyla emeklilerimizdir.

Aynı anketin **29 Kasım 2024’te açıklanan sonuçlarına göre**; kamuoyunda 2024 sonundaki gerçek enflasyon beklentisi Kasım ayı sonu itibarıyla yine %92, Kasım 2025’e kadarki 12 aylık gelecek enflasyon beklentisi ise %99’a çıkmıştır. Gerçekler karşısında kurumlara güvenin azaldığı ülkemizde, enflasyonu düşük açıklayan, hatta enflasyonu geçici bir sorun olarak gören anlayışla reel sektörün, ücretlilerin ve emekliliklerimizin arasındaki algı farkı katlanmıştır.

Diğer göstergeyle; bütçe teklifinin görüşüldüğü haftada açıklanan **TCMB Sektörel Enflasyon Beklentileri-2024 Kasım Anketine** göre, 12 ay sonrası için piyasa katılımcılarının enflasyon beklentisi %27.2, reel sektörün beklentisi %47.8 olurken, hanehalkı enflasyon beklentisi ise %64.1 olarak şekillenmiş, piyasa katılımcılarıyla hane halkının enflasyon beklentisi farkı %36,9 olmuştur. Ankette, hanehalkında her 4 kişiden sadece 1’i (% 26.3) 12 ay sonra enflasyonun düşmesini beklemektedir. Reel sektör beklentilerinin gerçekleşen enflasyona daha yakın olduğunun önceki kanıtları ise 2022 ve 2023’te görülmektedir. Reel sektör, piyasa katılımcıları ve hane halkının aylar bazında tahminlerinin aritmetik ortalaması ile o yılın sonundaki resmi enflasyon gerçekleşme hedeflerinin ortalaması üzerinden yapılan bir hesaplama da göstermiştir ki, resmi enflasyon ortalama hedeflerine en yakın tahminleri yine reel sektör yapmıştır. Örneğin; 2022 yılında, reel sektörün 2023 sonu için enflasyon beklentisi ortalama % 56,09 iken, 2023 sonunda resmi enflasyon gerçekleşme hedefi ortalaması % 53.44; yine reel sektörün 2023 Ekim ayındaki tahminiyle, 2024’ün ilk 10 ayı için ortalama enflasyon beklentisi % 55,97 iken (1 yıllık), 2024 Ekim ayı için resmi enflasyon

⁵ YILMAZ, H. Hakan, *agm*, s. 7.

hedefinin ortalaması %57.74 olarak hesaplanmıştır. Yeni güncellemeler ve tahminler doğrultusunda ise, reel sektör Kasım 2025 için enflasyon tahminini aylık ortalamalar bazında bu defa önemli bir farkla %54,58 olarak verirken, resmi enflasyon hedefi açıklamalarının aylık ortalamaları alındığında Kasım 2025 için %29.82’dir. Reel kesimin enflasyon oranları hususundaki uyarısı ve beklentileri karşısında kurumların halen gerçekçi hedeflere, şeffaflığa ve enflasyonla mücadeleyle güven verici biçimde odaklanmaması, sanayi büyümesi ve istihdamı açısından sorunludur.

2024-2027 dönemi Orta Vadeli Planı’ndaki soyut ve hangi araçlarla bu hedeflere ulaşılabileceğinin belirsiz bırakıldığı vaatler ise, gerek 2025 yılı Bütçesinde, gerekse Komisyonumuzun görüştüğü bu teklifin içeriği birlikte ele alındığında, gerçekleşmesi mümkün olmayan iyi niyet beyanından öteye geçememektedir.

10- YÜKSEK TEKNOLOJİLİ ÜRÜN AĞIRLIKLIL İHRACAT, 2025’TE YİNE HAYAL OLMUŞTUR...

Komisyonumuz bu teklifle ilgilenirken, sanayide ve ticarete yüksek teknoloji ürün üretimi sorunu sürmektedir. *Cumhurbaşkanlığı 2025 Yılı Yıllık Programı’na göre*; teknoloji yoğunluğu bakımından imalat sanayimizin yapısında yüksek teknoloji ürünler ihracatımızın %3.8’ini, ithalatımızın ise %10.7’sini oluştururken, iktidarın atıf yapmaktan çekindiği yüksek teknoloji ürünlerin ihracattaki payı 2002 yılında %6.2’yi oluşturmaktaydı. Yine imalat sanayimiz içinde çalışan başına düşen katma değer, yüksek teknoloji ürünlerde sadece %5.9 olurken, düşük ve orta-düşük teknoloji ürünlerde bu pay toplam imalat sanayimizin %64.7’sini, toplam işletmelerin %87.2’sini, imalat sanayii toplam istihdamının ise %77.7’sini oluşturmaktadır. İmalat sanayimiz içinde yüksek ve orta-yüksek teknoloji ithal ürünlerin payı, toplam imalat sanayii ithalatı içinde %53.6’yı bulurken, ihracatımız içinde yüksek ve orta-yüksek teknoloji ürünler toplamda %40.3’lük yer tutmaktadır.

2025 Yılı Bütçe Gereçesi’ne bakıldığında (s. 222-223); sadece orta-yüksek teknoloji sanayinin imalat sanayisindeki payının %38’den %39.5’e çıkarılması, 2027 sonunda ise bu oranın ancak %40.3’e yükselmesi; yüksek teknoloji sanayinin payının ise %3.9’dan %4.2’ye çıkarılması planlandığından; iktidarın cari açığın bileşenlerini kapsamlı biçimde değiştirecek, üretimde yeni bir pencere açacak gücünün kalmadığı da açıktır. Unutulmamalıdır ki, iktidarın 2027 sonu için yüksek teknoloji ürünlerin imalat sanayii içindeki payında hedefi en çok %4.7 olarak belirlemiştir.

İmalat sanayii ihracatında yüksek teknoloji ürünlerin oransal payı açısından ülkemiz 2002 seviyesinin gerisindedir. Türkiye, bu alandaki % 3.8’lik payıyla, % 7-10 bandında yer alan “Avrupa-Orta Asya bölgesindeki üst gelir grubu ülkeler haricindeki ülkeler”le, %15-20 bandındaki “düşük-orta gelirli ülkeler” grubuyla, %20-25 bandındaki “üst-orta gelirli ülkeler” grubuyla kıyaslandığında, özellikle 2008 sonrasındaki süreçte imalat sanayiinin teknoloji-yoğun yatırım ve ihracat fırsatını yanlış politikalar nedeniyle kaçırmıştır. Bu imalat sanayii bileşenleriyle ülkemiz, genç nüfus potansiyelini ve eğitim reformunu vergi ve hukuk reformlarıyla birleştirmekte geciktiği için, sanayide dünyanın gelişmiş ülkelerinin kendisine “uygun” gördüğü hattan ileri geçememektedir. Ülkemiz, iktidarın hataları nedeniyle, ileri teknolojiye dayalı üretim ve ihracata sıçrama sağlayamadığı için, montaj alanından ve düşük ve orta-düşük katma değerli üretimden fazla öteye yayılamamaktadır.

Bu temel kısır döngü nedeniyle, verimlilik sorununa eşlik eden üretim modelimizi değiştiremeyen anlayışla, imalat sanayii ihracatımızın dünya ihracatından aldığı pay, 2022 verileriyle %1.19’da kalmış, imalat sanayii katma değerimizin dünya katma değeri içindeki payı 2005’te %1.09 iken 2022 sonunda ancak %1.25’e çıkabilmiştir.

Sorunumuz sadece yüksek teknoloji ürünü üretimi ve ihracı değil, küresel pazarlarda markalaşma sürecinde kamunun aktif rolünün sağlanması ve küresel rekabet düzeyimizdir. Bir teknolojinin üretimi yerine transferi söz konusuysa, bu transfer gerçekleşikten sonra yerli sanayimizde bu ürünün nasıl işleneceğine ve verimliliğinin nasıl artırılacağına, ilgili verimlilik ekosisteminin nasıl kurulacağına dair eğitimin ve bilgi paylaşımının KOBİ’lere ulaştırılması şarttır.

Sorun, sadece bir ürünün üretimi değil, ilgili teknolojinin transferi sonrasında da bu ürünün nasıl daha katma değerli bir forma büründürüleceğine dair teşvik ve destek mekanizmasının kurulması, teknolojinin doğru, üretken ve verimli kullanımının kamu eşgüdümüyle sağlanması, dağıtılan teşviklerde öncelikli sektörlerin gözden geçirilerek teknoloji transferinin doğru bilgilendirme eğitimleriyle uyumudur. Kamunun özel sektörle istişare halinde geliştireceği ve önceliklerimizin yeniden belirleneceği aktif müdahalesi, sanayide önemli bir basamağın aşılmasına, planlı ve uzun dönemli bölgesel, mekânsal eşitsizliklerin azaltılmasına yardımcı olacaktır.

-TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU İLE İLGİLİ BAZI DÜZENLEMELER HAKKINDA KANUN İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİNİN MADDELERİ ÜZERİNE GÖRÜŞLERİMİZ-

1705 SAYILI TİCARETTE TAĞŞIŞIN MEN’İ VE İHRACATIN MURAKABESİ VE KORUNMASI HAKKINDA KANUN

TEKLİFİN 1. MADDESİ;

Bolu Sulh Ceza Mahkemesinin açtığı itiraz davası sonucunda AYM’nin verdiği karar karşılanmaktadır. Kanunda açıkça hangi ihlaller karşısında hangi cezanın verileceği tarif edilmektedir. İptal edilen Kanunda cezalar daha önce **“Bakanlığın karar ve düzenlemelerine aykırı hareket edenler”** olarak geniş tanımlanmışken; yeni teklifle, cezalarda hangi aykırılıkların gözetileceği, idarenin hangi ölçütlerle hareket edeceği Kanunda açıkça sayılmaktadır. Artık **“Resmi Gazetede yayımlanan hizmet, muayene, bakım, takip, kontrol faaliyetlerine dair düzenleyici işlemlere ya da ürün dışı zorunlu standartlara aykırı davranan gerçek/tüzel kişilere”** 12.020 TL - 482.204 TL aralığında cezalar uygulanacaktır.

İptal edilen Kanun fıkrası hakkında AYM Kararına bakıldığında; Kanunun geneli Bakanlığa gıda ürünleri hariç olmak üzere, iç ve dış ticaretin korunması, çıkarların gözetilmesi, ticaret malında tağşış ve hilelere önlem alınması, standartlara uygunluk sağlanması ve denetimler bakımından yetki vermiştir, ancak bu düzenlemelerin ve denetimlerin açık sınırları kanunla çizilmediğinden, Kanunda idareye geniş takdir yetkisi tanınmıştır. Halbuki denetimlerin kapsamı, tağşışın önlenmesi, korunmalar, yaptırımlar bakımından açıkça kanunda belirtilmesi gereken hususların yürütmeye bırakılması, sınırı belirsiz bir alanda temel hak ve özgürlüklerin idareye ikincil düzenlemeler yoluyla terk edilmesi sonucunu

doğurmuştur. Bu da idari denetim ve yaptırımların keyfi uygulanmasını engelleyecek bir çerçeve hükmün olmadığı göstermiştir.

Teklifle, iptal kararı kısmen karşılanmaktadır, kanuni belirlilik ve ölçülülük, idarenin takdir yetkisinin sınırları tam giderilmemiştir. Teklifle artık Bakanlığın sınırsız yetkisiyle alacağı karar ve düzenlemelerine aykırı hareket edenlere değil; Resmi Gazete’de yayımlanacak hizmet, muayene, bakım, takip, kontrol faaliyetlerine dair düzenleyici işlemlere, ürün dışı zorunlu standartlara aykırılık hallerinde kişilere ceza kesilecek. Bu cezaların alt ve üst sınırlarında gerçek/tüzel kişi ayrımı yapılacak. Bu bakımdan teklif, cezalarda hizmet, muayene, bakım, takip, kontroller için Bakanlığın yeni kurallar düzenleyeceğini, bunun dışındaki aykırılıklara ceza uygulanamayacağını belirtmektedir, ancak bu sıralanan hususların Kanunda daha açık ifadesinde yarar olduğu gibi, cezaların alt ve üst sınırlarında gerçek veya tüzelkişiler için hangi ölçütlerin gözetileceği belirsiz bırakılmıştır. İdarenin hangi hallerde, örneğin; ihlalin büyüklüğü ya da firmanın ölçeğine, yıllık gelirinin oranına göre alt ve üst sınırları hangi ana kriterlere göre belirleyeceği, ihlalin tekrarı halinde cezaların nasıl uygulanacağı kısmı belirtilmemiştir. Bu durumda, iptal kararında vurgulandığı üzere, idareye denetim ve yaptırımların keyfi uygulanacağı bir alan tanınma riski devam edebilir. 2023 yılında bu madde kapsamında 25 milyon TL ceza kesilmiştir.

Komisyonunda Bakanlık temsilcileri 3 bine yakın ölçü aletinin bulunduğunu ve bu nedenle her duruma özgü bir ihlal ve ceza tutarının kanunda açıkça belirtilemeyeceğini açıklamıştır. Ürün ve hizmete, ihlal eden şahıs ve firmaya göre değişen, mevcut algoritmaya göre cezalara zaten karar verebilen bir teknik altyapı olduğu da açıklanmıştır. Örneğin; 2024’te asansör muayenesini zamanında yaptırmayan yöneticiye 9 bin TL ceza kesilirken, sorumluluklarını yerine getirmeyen A tipi bir asansör muayene kuruluşuna ise 300 bin TL ceza kesilmiştir. Ayrıca, madde kapsamındaki ihlallerin tekrarı halinde kişilere kesilecek cezanın katlamalı olup olmayacağı hususunun yönetmeliğe bırakılmaması, kanunda açıkça yazılmasında konusundaki önerimiz ise diğer kanunlarda katlamalı cezaların 2 kat uygulanacağına dair hüküm ve alt düzenlemelerde bunun zaten uygulandığı şeklinde yanıtlanmıştır.

278 SAYILI TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU İLE İLGİLİ BAZI DÜZENLEMELER HAKKINDA KANUN

TEKLİFİN 2. MADDESİ;

TÜBİTAK’ın üstün başarı bursları, iptal edilen KHK yerine kanunla düzenlenmektedir. Madde aynen getirilmektedir. Bu haliyle, TÜBİTAK bursları, genel yüksek öğrenim burs, kredi mevzuatına tabi olmaya devam edecektir. AYM’nin iptal kararına uygun olarak 5/6/2025’te yürürlüğe girecektir.

Madde bu haliyle, yasama yetkisinin hiçe sayıldığı Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçiş döneminde, kanun yoluyla yapılması gereken değişikliklerin CBK/KHK’larla yapılmasının örneğidir. Yasama organı, 7 yılın ardından, AYM iptal kararları doğrultusunda getirilen teklifleri görüşmekte ve uyarılarımızı dinlemeyen iktidarın hukuksuz düzenlemeleri Meclise zaman kaybettirmektedir. Ekonomik kriz sürerken Komisyonunda çıkarılması gereken asıl yapısal reformlara dair düzenlemeler gecikmekte, devlet teşkilatlanmasındaki 7 yıllık

hatalar Meclise zaman kaybı olarak ödetilmektedir. AYM'nin iptal kararlarının gerekçesi, iktidarın hız uğruna Meclisi yok saydığının kanıtıdır; 2025 yılında yüzlerce yasa maddesinin yeniden görüşülmesi sonucunu doğurmuştur. Benzer bir düzenleme Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile döner sermaye işletmesinin görev ve yetkilerini düzenleyen CBK'nın kısmen iptali nedeniyle çıkarılan 25/12/2024 tarihli ve 7537 Sayılı Kanun'un 22, 23'üncü maddelerinde de yapılmıştır. Yeni rejimin devlet teşkilatlanmasını kanun yoluyla değil, KHK ve CBK'lar eliyle değiştiren düzenlemelerin önemli kısmı AYM kararıyla iptal edilmiştir. AYM'nin 5/6/2024'te yayımlanan 7/12/2023 tarihli ve E: 2021/125, K: 2023/213 sayılı Kararı, 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı KHK'nın 98'inci maddesinde geçen TUBİTAK ile ilgili kısmı, kanunla düzenlenmediği ve yetki kanunu sınırlarını aştığı gerekçesiyle iptal etmiştir. Mahkeme, yasayla yapılması gerekirken KHK ile teşkilatlanma getiren hukuka aykırı bu düzenlemeyi 6 yıl gecikmeli olarak iptal etmiş, kararın yürürlüğü ise 12 ay sonrasına bırakılmıştır. Madde; 5 Haziran 2025'te yürürlüğe girecektir. Teklif, mahkeme kararı doğrultusunda, TUBİTAK'ın üstün başarı burslarına dair yetkisini yasa yoluyla düzenlemektedir.

TEKLİFİN 3. MADDESİ;

AYM'nin iptal kararı doğrultusunda, TUBİTAK Yönetim Kuruluna KHK ile tanınan mevcut yetki artık yasayla düzenlenmektedir. TUBİTAK Yönetim Kurulu, 250.000 TL'ye kadarki ihtilaflarda, konunun yargıya taşınması ya da davalardan vazgeçilmesi hususunda yetkili olacaktır. AYM'nin iptal kararına uygun olarak 5/6/2025'te yürürlüğe girecektir. Buradaki amaç, TUBİTAK'ın uygulamaya dönük projelerinden sonra, örneğin kullanılmış bir laboratuvarın veya malzemesinin üniversiteye ücretsiz verilmesi, testlerin ücretsiz sağlanması için idarenin parasal sınırdaki yetki almasıdır.

Teklifin 2'nci maddesinde olduğu gibi, 703 sayılı KHK'nın 98'inci maddesindeki AYM'nin iptal kararını karşılamak için, yasa yoluyla düzenleme yapılmaktadır. AYM, iptal kararında bahse konu mali düzenlemenin yetki kanunu kapsamında olmadığını ve kanunla düzenlenmesi gerektiğini belirtmişti. TUBİTAK Yönetim Kuruluna KHK ile tanınan yetkiler, Anayasada yapılan yeni hükümet sistemi değişikliği kapsamında sayılmamış, Anayasanın mülga 91'inci maddesindeki KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamının dışında olduğu için iptal edilmiştir.

-TUBİTAK Yönetim Kurulu; iptal edilen Kurumun diğer kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler arasında doğan ihtilafları hukuki anlaşma ya da sözleşme değişikliği yaparak giderebilecektir.

-Yönetim Kurulu, 250.000 TL'ye kadarki dosyalar için şu yetkilere sahip olacaktır. Bu tutar, iptal edilen 2018 tarihli KHK hükmünde 5 bin TL idi ve yeniden değerlendirilme oranına göre zaten bu tutar güncelleniyordu. Kurul, maddi/hukuki nedenlerle kovuşturulmasında, yüksek mahkeme ve mercilerde incelenme istenmesinde kamu yararı bulunmayan konularda açılmış ya da açılacak dava, icra vb takiplerden vazgeçebilecek; bir hakkın tanınmasına, menfaat terkinine ve uygun ödemeler sağlanmasına yetkili olacak. İptal edilen KHK'dan farklı olarak, teklifle eklenen cümleyle, 250 bin TL'lik tutarın her yıl yeniden değerlendirilme oranına göre arttırılacaktır.

-Komisyonda bu tutarın 250.000 TL'ye çıkarılması halinde, ihtilaf taşıyan ya da yargıya taşınmasında yarar olmayan kaç dosyanın bu kapsama gireceği, hangi konularda ihtilafa düşüldüğü, Kurumun 2018-2024 döneminde bahse konu madde kapsamında kaç davayı kaybettiği, ne kadar yargılama ve avukatlık masrafı ödendiği ve bu tutar altındaki kaç dosyadan vazgeçildiği, terkin konusu dosyaların Kurumun bütçesi içindeki oranı tarafımızca sorulmuştur. TÜBİTAK cevabında, bu kapsamda bir dava olmadığı, maddenin daha önce bir işlevi olmadığı için kullanılmadığı açıklanmıştır. Maddenin asıl getirilme amacı ise şudur: “Uygulamaya dönük projelerde kullanılan teçhizatların ilgili üniversiteye bırakılabilecek, Kurumdan istenen ve proje kapsamında kurulan laboratuvarlardaki test ve analizler ücretsiz sağlanabilecektir. Sunumda Bakanlığın bu konuda etki analizi olmadığı, 250.000 TL'nin yıllar içinde yeniden değerlendirme kapsamında artırıldığı ve TÜBİTAK'ın Hazine ve Maliye Bakanlığından aslında projelerin malzeme maliyetlerinin yüksekliği nedeniyle 250 bin TL yerine 1 milyon TL'ye kadarki işlerde terkin yetkisi istediği ortaya çıkmıştır.” AKP grubunun, tutarın artırılması için Genel Kurulda önerge verebileceği de öngörülmektedir.

TEKLİFİN 4. MADDESİ;

TÜBİTAK'ın vergi muafiyetine tabi olduğu hususlar, AYM'nin iptal kararına uygun olarak, KHK ile değil, kanunla düzenlenmektedir. Mevcut düzenlemenin kanun yoluyla tekrardır. AYM'nin iptal kararına uygun olarak 5/6/2025'te yürürlüğe girecektir.

TÜBİTAK'a yapılacak her türlü yardım, bağış ve vasiyet, Kurum dışına verilecek hizmetler karşılığında alınacak olan paralardan Kurumun gelirlerine eklenen kısım, yayım gelirleri ve diğer faaliyet gelirleri, Gelir ve Kurumlar vergileri ile bu vergiler yerine kaim olacak diğer vergilerden, Kurumun her türlü tesis, bina ve arazisi, bina ve arazi vergilerinden muaf olmaya devam edecektir. AYM'nin iptal ettiği düzenlemede CHP, bahse konu vergi muafiyeti düzenlemesinin, yeni hükümet sistemine uyum amaçlı alınan yetkiler kapsamında olmadığını; 7142 sayılı Kanunun (1) numaralı fıkrasının “a ve d” bentlerindeki konulara yönelik düzenleme içermediğini ve yetki kanunu kapsamında olmadığını belirtmiş; ayrıca kanunla düzenlenmesi gerektiği yönünde olduğu savunmuştur. AYM kararında, bu KHK ile getirilen ibarelerin Kanunun “m. 9/b, c, d fıkralarındaki Gelirler” ibaresinin “*Kuruma yapılacak her türlü yardımlar, bağışlar ve vasiyetler, Kurum dışına verilecek hizmetler karşılığında alınacak olan paralardan Kurumun gelirlerine eklenen kısım, yayım gelirleri ve diğer faaliyet gelirleri*” şeklinde değiştirilmesinin Anayasanın mülga 91'inci maddesine aykırı olduğu, yani “yetki kanunu kapsamının sınırlarında” olmadığı gerekçesiyle iptal edildiği ve bu iptal nedeniyle uygulama kabiliyeti kalmayan fıkra hükmünün 6216 sayılı Kanunun m. 43/4 fıkrası gereğince iptal edildiği belirtilmiştir.

TEKLİFİN 5. MADDESİ;

TÜBİTAK'ın desteklediği projelerde kamu görevlilerine ödenmekte olan teşvik ikramiyesinin usul ve esaslarına yine yönetim kurulu karar vermeye devam edecektir. Maddeyle, iptal edilen KHK hükmü aynen yazılmaktadır ve teşvik ikramiyelerinin usul esaslarına yönetim kurulunun karar vereceği bu defa kanun yoluyla düzenlenmektedir.

İptal edilen KHK hükmünün bu defa yasayla getirildiği maddeyle, TÜBİTAK projelerindeki teşvik ikramiyesi ödemesi, bir kişinin aynı anda birden fazla projede “proje

yürütücüsü” olarak görevli olması durumunda en fazla 2 proje için yapılmaya devam edilecektir. Bu kamu görevlisi, birden fazla projede “araştırmacı ve diğer personel olması” durumunda ise en fazla 4 proje için ödeme yapılacak ve buna ilişkin esas ve usuller Yönetim Kurulu tarafından belirlenmeye devam edilecektir. AYM’nin iptal kararına uygun olarak 5/6/2025’te yürürlüğe girecektir.

TEKLİFİN 6. MADDESİ;

TÜBİTAK’taki toplu sözleşme kapsamı dışındaki personelin ve dışarıdan görevlendirilenlerin ücret ve ödemelerinde miktarlar ve üst sınırlar konmaktadır. 6. maddenin son cümlesi sorunludur. Madde kapsamında yapılacak ödemelerde Yönetim Kuruluna, tüm usul ve esasları belirleme yetkisi verildiği gibi, maddede açıkça belirtilmiş gösterge rakamları haricinde “**ücretin bir kısmını performansa bağlama**” yetkisi de tanınmaktadır. Ücret dışı bir değerlendirme olan performansa dayalı ödeme, ücretin korunmasını dışlar. İşverene bu yönde kanunla bir yetki verilmesinin sınırları da teklifte çizilmediği ve performans belirlemenin objektif bir düzenlemesi de olmadığı için Yönetim Kurulu çalışanlar arasında istediği gibi ayırım yapabilecek bir sistem kurabilir.

Öncelikle yapılan düzenlemenin gerekçesi 631 sayılı Yasanın 17. Maddesinin ikinci fıkrasının 703 sayılı KHK’nın yeniden düzenlenmesinin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesidir. 7/12/2023 tarihli ve E:2021/125, K:2023/213 sayılı Anayasa Mahkemesi kararıyla; 703 sayılı KHK’nın 98’inci maddesinin (d) bendi uyarınca 278 sayılı Kanunun 17’nci maddesinin ikinci fıkrasının ikinci, üçüncü ve dördüncü cümlelerinde yer alan “Bilim Kurulu” ibarelerinin “Yönetim Kurulu” şeklinde değiştirilmesi, Anayasa’nın Mülga 91’inci Maddesi (Yetki Kanunun kapsamı dışında kalması nedeniyle) yönünden Anayasa’ya aykırı olduğundan iptal edilmiş ve bu iptal nedeniyle uygulama kabiliyeti kalmayan ikinci fıkranın ikinci, üçüncü ve dördüncü cümlesinin kalan kısımları da 6216 sayılı Kanun’un 43’üncü maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptal edilmiştir. Söz konusu iptal kararı, 05/06/2025 tarihinde yürürlüğe girecektir. İptal kararının yürürlüğe girmesi halinde kurumda toplu sözleşme kapsamı dışında kalan personel ile Kuruma dışarıdan görevlendirilenler ile Kurul ve komitelerde görevlendirilecekler herhangi bir ödeme yapılamayacaktır. Bu nedenle zorunlu olarak bu maddede düzenleme yapılmaktadır.

Bu düzenlemede iki sorunlu alan vardır. Birincisi referans ücret veya ödemeyi belirleyecek organ işveren statüsünde olan Yönetim Kuruludur. Dolayısıyla objektif değerlendirme yapılması mümkün değildir. Fıkranın 2018 öncesindeki halinde Bilim Kurulu tarafından bu referans ücret belirleniyordu. Ancak, bu değiştirilmiş ve referans ücretin Yönetim Kurulu tarafından belirlenmesi düzenlenmiştir. İkinci ise Yönetim Kuruluna kanunla ücretin bir kısmının performansa bağlı olarak belirleme yetkisi verilmesidir. Bu da hukuken yanlıştır. Ücret işin karşılığı olarak sözleşme ile belirlenen bir ödeme türüdür. Dolayısıyla, ücret dışı bir değerlendirme referansı olan performansa dayalı ödeme belirlenmesi ücretin korunmasını dışlamaktadır. İşverene bu yönde kanunla bir yetki verilmesinin sınırları da çizilmediği ve performans belirlemenin objektif bir düzenlemesi de olmadığı için Yönetim Kurulu istediği gibi çalışanlar arasında ayırım yapabilecek bir sistem kurabilecektir. Bu nedenle fıkranın son cümlesinin madde metninden çıkarılması önergemiz reddedilmiştir. Bakanlık ve TÜBİTAK bu performans ölçütlerinin nasıl belirlendiği ve kanunla açıkça belirtilmeyen bu

hususlarda nesnellik kaygısı oluşmayabileceği eleştirmize karşılık tatmin edici net bilgi verememiştir.

3516 SAYILI ÖLÇÜLER VE AYAR KANUNU

TEKLİFİN 7. MADDESİ;

İdarenin ölçü ve tartı kurallarına ilişkin düzenleyici işlemlerine aykırı davrananlara da ceza getirilecektir. Cezalar 5.000 – 50.000 TL aralığında uygulanacaktır. Teklifte 10 kat aralığındaki yeni ceza alt ve üst sınırlarının hangi ölçütlerle uygulanacağı; örneğin ölçü düzenlemesine ayrı, tartı ya da muayene işlemlerine aykırılık hallerinde ayrı bir ceza aralığı mı gözetileceği; firma büyüklüğünün gözetilip gözetilmeyeceği hususu komisyonda sorulmuştur. İdarenin bunun için mevcut bir algoritması olduğu ve ölçütlerin bu sayede belirlendiği açıklanmıştır. Ayrıca, maddenin diğer bentlerinde bazı ihlaller için ceza aralığı 5'er kat iken, bazı ihlallerde bu alt ve üst sınırlar 10 kat olarak uygulanmaktadır. Yeni bentte ihlale karşılık yaptırımın 5 kat yerine neden 10 kat öngörüldüğü sorumuza açık yanıt verilememiştir.

3624 SAYILI KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİ GELİŞTİRME VE DESTEKLEME İDARESİ BAŞKANLIĞI TEŞVİK VE MUAFİYETLERİ KANUNU

TEKLİFİN 8. MADDESİ;

KOSGEB'in bütçe gelirlerine ilişkin madde, AYM kararı uyarınca yeniden düzenlenmektedir. Madde 4/6/2025'te yürürlüğe girecektir. Söz konusu AYM Kararı, maddede 703 sayılı KHK ile yapılan değişikliklerin Kanun ile düzenlenmesi gerektiği ve dolayısıyla KHK ile düzenlenemeyeceği gerekçesine dayanmaktadır.

Madde ile, iptal edilen (f) bendinde yer alan "Teşkilata ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde belirtilen gelirler," ifadesinin yerine KOSGEB'in gelirleri açıkça sayılarak düzenlenmektedir. Ayrıca yine Anayasa'nın 73. Maddesi uyarınca KHK ile düzenlenemeyecek olup kanunla düzenlenmesi gereken "maddenin birinci fıkrasının (d) ve (e) bentlerinde belirtilen oranların Cumhurbaşkanınca iki katına kadar artırılabilmesine" ilişkin hüküm kanun kapsamına alınmaktadır. Maddenin bu haliyle Anayasa Mahkemesi Kararını karşıladığı düşünülmektedir.

TEKLİFİN 9. MADDESİ;

Öncelikle söz konusu düzenleme Anayasa Mahkemesinin iptal kararı nedeniyle yapılmaktadır. 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin KOSGEB'in görevlerini düzenleyen 234'üncü maddesinin birinci fıkrasının (t) bendi çeşitli kurum/kuruluşlar ile yapılmış olan veri paylaşım protokollerine ve veri teminine yönelik düzenleme içermekte iken Anayasa Mahkemesi söz konusu bendin buna ilişkin kısmını 25/1/2023 tarih ve E. 2020/48, K. 2023/11 sayılı kararı ile iptal etmiş ve bu karar, 9/8/2024 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Düzenleme ile oluşan hukuki boşluğun giderilmesi amaçlanmıştır. KOSGEB'in KOBİ'lerden veri

toplama, analiz, raporlama ve paylaşıma dair yetkisinin, AYM'nin iptal kararı sonrası daha sınırlı biçimde devam ettirilmesidir. Ancak düzenleme uygun olmakla birlikte, 10'uncu maddenin ç) bendinde yürürlük tarihi 9 Ağustos 2024'e geri götürülmektedir. Bu sorunlu bentle, AYM'nin 9 Ağustos 2024'te yürürlüğe giren ve 5 aydır resmen kanuni dayanağı kalmayan yetkiyle, kendisine başvuran KOBİ'lerden kredi destek programları için mali ve sosyal güvenlik verilerini toplayan KOSGEB, bu yetkisi için yasal düzenlemeyi zamanında getirmediyini kabul etmiştir. KOSGEB, AYM'nin iptal kararının gereği olarak, ağustos ayından bu yana kanuni yetkisi olmadan esnaf ve kişilerden, kendisinden kredi çekenlerden ya da sektörden veri toplamış, analiz yapmış ve paylaşmıştır. Kanunsuz yetkiyle ağustos ayından ocak ayına kadar ne kadar veri toplandığı ve kiminle paylaşıldığı kamuoyuna açıklanmalıdır. Bu yetki kapsamında 5 aydır kanunsuz veri derleyen KOSGEB'in bu yetkisi, kanunu geriye yürüterek ve 9 Ağustos itibariyle değil, kanunun yürürlük tarihi itibariyle işletilmelidir. Tüm bu nedenlerle 10. Maddenin ç bendinin yürürlük tarihinin geçmişe yürütülmemesini önermekteyiz.

Maddenin diğer özelliği ise Millî Savunma Komisyonu'nda görüşülen siber güvenlik teklifindeki bir başka hükümdür. Bu teklife göre siber uzayda veri sızıntısı olmadığı halde, sızıntı varmış gibi haber ve paylaşım yapanlara 2 yıldan 5 yıla kadar ceza verilecektir.

Veri toplama ve paylaşma yetkisini 5 aydır kanunsuz kullanan kurum olan KOSGEB ile Milli Savunma Komisyonu'ndaki yeni torba yasayı birlikte düşündüğümüzde kanunların geriye yürümezliği ilkesi tam olarak tesis edilmektedir.

TEKLİFİN 10. MADDESİ;

Yürürlük maddesidir. AYM'nin farklı iptal kararları nedeniyle, maddeler farklı tarihlerde yürürlüğe girecektir.

1'inci maddedeki, itiraz davası yoluyla iptal edilen 1705 sayılı Kanun hükmü, AYM'nin iptal kararının yürürlüğe gireceği 14 Mart 2025'te;

2,3,4,5,6'ncı maddelerdeki TÜBİTAK'ın yetki, gelir, gider ve vergi muafiyetlerine ilişkin düzenlemeler, AYM'nin iptal kararının yürürlüğe gireceği 5 Haziran 2025'te;

7'nci maddedeki ölçü ve ayarlara ilişkin mevzuata yeni yaptırım ve ceza ekleyen hüküm, yayımlandığı tarihte;

8'inci maddedeki KOSGEB'in bütçe gelirlerine ilişkin düzenleme, AYM'nin iptal kararının yürürlüğe gireceği 4 Haziran 2025'te;

9'uncu maddedeki KOSGEB Başkanlığının bilgi, veri alma ve analiz, raporlama, paylaşma yetkisiyle ilgili sınırlama içeren yeni düzenleme 9 Ağustos 2024'ten geçerli olmak üzere, yayımlandığı tarihte yürürlüğe girecektir.

Böylece teklif kanunlaştığında, sorunlu biçimde geriye yürütülmüş olacaktır. Komisyonunda 10'uncu maddenin "ç)" bendinin çıkarılması önergemiz reddedilmiştir. Bununla bağlantılı olarak, AYM iptal kararının yürürlük tarihinin 9 Ağustos 2024 olduğu halde, 5 aydır

neden bu iptal kararını karşılayacak düzenleme getirilmediği tarafımızca sorulmuştur. Kurum yetkilileri ile AKP-MHP Milletvekilleri, bu soruya net yanıt verememiştir. KOSGEB, gerçek/tüzelkişilerden Ağustos 2024-Ocak 2025 döneminde açıkça kanunî dayanağı kalmayan bir yetkiyle veri toplama, analiz, raporlama ve paylaşma halindedir. Kanunların geriye yürümezliği, idarenin yasallığı, kişi hak ve hürriyetleri, mülkiyet hakkı, AYM kararlarının bağlayıcılığı ve hukuk devleti ilkeleri gereği, zamanında getirilmemiş bir düzenlemenin yürürlüğünün geriye yürütülerek yasalaştırılması kabul edilemez. Komisyonunda KOSGEB Başkanının, ellerindeki verilerin ağustos ayından öncesine ait olduğu yönündeki savı tatmin edici olmaktan uzaktır. Cumhuriyet İttifakı milletvekillerinin, uyarımız sonucunda fark ettikleri bu açık ihlalden sonra “Ağustos ayından ocak ayına kadar Meclis yoğunluğunda, zaman yoktu, araya bütçe girdi” savunması ise gerçeklikten yoksundur, çünkü Temmuz 2024 öncesi bu düzenleme getirilerek yürürlüğü 9 Ağustos’a ertelenebilirdi ya da Ekim-Ocak döneminde dahi birçok torba yasaya bu madde hükmü konarak soruna kendi yöntemleriyle çözüm bulabilirdi. Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Bakan Abdülkadir Uraloğlu’nun 12 Eylül 2024’teki açıklaması, kamu kurumlarında yaşanan veri sızıntısının gerçek olduğunu göstermiş, vatandaşların birçok şahsi bilgisi sitelerde satışa çıkarılmıştır. KOSGEB’in topladığı veriler sınırlı olsa dahi, iptal kararının zamanında yerine getirilmemesi ve bu yetkinin kullanılacağı teknik altyapının kanunî dayanağı kalmadığı halde hâlâ hazır tutulması sorundur. İdarenin bu altyapı üzerinden veri toplamaya devam edip etmemesi ikincil bir sorun olup bu altyapının yasal dayanağının zamanında kurulmaması asıl yasal sorundur.

Diğer sorun, ülkemizde veri güvenliği açık bir risk altındayken, bu Teklifte aynı gün Milli Savunma Komisyonu’nda da görüşülen Siber Güvenlik Kanunu Teklifinin m. 16/5 fıkrasında önemli bir cezai düzenleme getirilmesidir. Fıkra “Siber uzayda veri sızıntısı olmadığı halde veri sızıntısı yapılmış gibi bu yönde algı oluşturmak suretiyle kurumları veya şahısları hedef almaya yönelik faaliyet yürütenlere 2 yıldan 5 yıla kadar hapis cezası” öngörülmüştür. KOBİ’ler başta olmak üzere, firma ve şahısların mali verilerinin toplanması ve raporlanması hakkındaki düzenlemenin AYM’nin iptal kararının yürürlüğe girdiği tarihten 5 ay sonra dahi yasayla değiştirilmemesi kabul edilemez. Bunun ötesinde, örneğin KOSGEB gibi bir kamu kurumunda veri sızıntısı iddiaları hakkında haber ya da paylaşım yapanların dahi hapisle cezalandırılması ihtimali, kamu kurumlarının hesap verme ve şahıs, firma verilerinin güvenliğinin kamuoyunun şeffaf denetimine ve sorgulanmasına fiilen kapatılması riskini doğurabilecektir.

TEKLİFİN 11. MADDESİ;

Yürütme maddesidir.

KOMİSYONA SUNDUĞUMUZ ÇIKARMA ÖNERGELERİMİZ...

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Görüşülmekte olan 2/2859 esas nolu Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu İle İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin 3’üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

GEREKÇE

TÜBİTAK Yönetim Kurulu’nun 250 bin TL’ye kadarki dosyalar için maddi/hukuki nedenlerle kovuşturulmasında, yüksek mahkeme ve mercilerde incelenme istenmesinde kamu yararı bulunmayan konularda açılmış ya da açılacak dava, icra gibi takiplerden vazgeçebilmesi, Kurumun diğer kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler arasında doğan ihtilafları hukuki anlaşma ya da sözleşme değişikliği yaparak giderebilmesi sağlanmaktadır. Kamu yararının bulunup bulunmadığına karar verilirken, dikkate alınacak hususlar teklif metninde belirtilmemiştir. 250 bin TL’lik tutarın hangi ölçütle belirlendiğine ilişkin etki analizi Komisyonumuza teklif görüşmelerinden önce sunulmamıştır. Yönetim Kuruluna tanınan yetkinin sınırları ve ölçüleri kanunda açıkça belirlenmelidir. Bu tutarın 250 bin TL’ye çıkarılması halinde, ihtilaf taşıyan ya da yargıya taşınmasında yarar olmayan kaç dosyanın bu kapsama gireceği, hangi konularda ihtilafa düğüldüğü açıklanamamıştır. Kurumun 2018-2024 döneminde bahse konu madde kapsamında kaç davayı kaybettiği, ne kadar yargılama ve avukatlık masrafı ödendiği ve bu tutar altındaki kaç dosyadan vazgeçildiği bilinmeden, bu tutarın altında ne kadarlık takip dosyası olduğu açıklanmadan, terkin konusu dosyaların Kurumun bütçesi içindeki oranı bilinmeden sağlıklı bir yasama faaliyeti yürütülmesi mümkün değildir.

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Görüşülmekte olan 2/2859 esas nolu Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu İle İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin çerçeve 6’ncı maddesinin son cümlesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

GEREKÇE

Madde kapsamında toplu sözleşme kapsamı dışındaki ve dışarıdan görevlendirilenlere yapılacak ödemelerde Yönetim Kuruluna, tüm usul ve esasları belirleme yetkisi verildiği gibi, maddede açıkça belirtilmiş gösterge rakamları haricinde “ücretin bir kısmını performansa bağlama” yetkisi de tanınmaktadır. Ücret dışı bir değerlendirme olan performansa dayalı ödeme, ücretin korunmasını dışlamaktadır. İşverene bu yönde kanunla bir yetki verilmesinin sınırları da teklifte çizilmediği ve performans belirlemenin objektif bir düzenlemesi de olmadığı için Yönetim Kurulu çalışanlar arasında istediği gibi ayırım yapabilecek bir sistem ile sonuçlanabilecektir.

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Görüşülmekte olan 2/2859 esas nolu Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu İle İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin çerçeve 10 uncu maddesinin “ç)” bendinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

GEREKÇE

Teklifin 9 uncu maddesinin yürürlük tarihini 9 Ağustos 2024 tarihinden geçerli olmak kaydıyla yürürlüğe koymayı öngören düzenleme, kanunların geriye yürümezliği ilkesi açısından tartışmalıdır. KOSGEB’in veri toplama yetkisinin sınırlarının aşıldığına dair AYM’nin iptal kararı doğrultusunda düzenlenen madde, 10 uncu madde doğrultusunda geriye yürütülerek mahkemenin kararının karşılanması hedeflenmektedir. Yasama organı, AYM kararlarının gereğinin tam ve zamanında karşılanacağı görevle hareket etmeli, temel hukuk kurallarıyla bağlı çalışmalıdır.

CHP Grubu olarak, komisyona sunduğumuz çıkarma önergeleri reddedilmiştir.

SONUÇ OLARAK;

15 Ocak 2025’te toplanan Komisyonumuz, AYM’nin iptal kararlarının görüşüldüğü oturumda, KOBİ’lerin ve sanayinin genel sorunlarına değil, 7 yıla yayılan hatalı mevzuatların düzeltilmesine mesai harcamıştır. Oysa asıl tartışılması gereken, Türkiye sanayiinin bu ekonomi modeli çerçevesinde bile isteye daralmaya terk edilmesidir. Tartışılması gereken, 2025 yılına sanayimizin büyük sorunlarla girdiği gerçeği karşısında Komisyonumuzun nasıl çözümler üretmesi gerektiğidir.

Vatandaşın, yatırımcının, sanayicinin, KOBİ’lerin sorunlarına eğilmeyen, TÜBİTAK’ta tam anlamıyla siyasallaşmayı getiren, KOSGEB’in içini boşaltan, yetkiyi fütursuzca kullanan bir anlayışın hakim olduğu; **“Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu İle İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”** nin 8 maddesine bakıldığında ve AYM’nin iptal gerekçeleri de hatırlandığında parti grubumuzun uyarılarının zamanında dinlenmesi ve gereğinin yapılması gerektiği açıkça ortaya çıkmıştır. Ayrıca ve özellikle; komisyonda değerlendirilmeyen 3, 6 ve 10. maddelere dair önergelerimizin Genel Kurulda değerlendirilmesi gerektiğini de savunuyoruz.

Müzeyyen Şevkin

Adana

Ednan Arslan

İzmir

Nail Çiler

Kocaeli

Talat Dinçer

Mersin

Türker Ateş

Bolu

MUHALEFET ŞERHİ

Genel İlişkin Değerlendirme

AKP iktidarı, 23 yıllık iktidarı süresince kurduğu baskıcı ve otoriter rejimi kalıcı hale getirmek için 15 Temmuz 2016 Darbe Girişimini Allah'ın lütfu olarak görmüş ve Olağanüstü Hal ilan ederek her isteğini Kanun Hükmünde Kararnameyle (KHK) düzenleyerek dizginlenemeyen bir noktaya gelmiştir. Kanun hükmünde kararnamelerle pek çok alandaki dönüşüm ve siyasallaşma, iktidar tarafından had safhaya ulaştırılmıştır.

Normal şartlarda istisnai durumlar için kullanılması gereken kanun hükmünde kararnameler temel norm haline gelmiştir. Neredeyse her şey KHK'larla düzenlenir noktaya gelmiş, kanun yapma/yasama yetkisine sahip olan parlamento işlevsizleştirilmiştir. **Normal şartlarda geçici ve geçiş aşamasında kullanılması gereken ve sonradan işlevini tamamlaması gereken KHK düzenlemeleri**, OHAL sona ermesine rağmen yerleşik hale gelmiş, hukuk devletinin olmazsa olmazı olan ilkeler ihlal edilmiştir.

Bu süreçte hem parlamento işlevsiz hale getirilmiş hem de parlamento tarafından çıkarılan yasaları denetleme işlevine de sahip olan yargı daha da tarafgir bir hale getirilmiştir. Hukuk literatüründe makbul olmayan **torba yasa tekniği** genel kural haline getirilmiştir.

Bu yasa yapma anlayışından dolayı yasalar **genellik, bütünlük ve süreklilik** özelliğinden uzak hazırlanmıştır. Yapılan bazı değişiklikler ya henüz uygulanmadan ya da uygulamadan çok kısa bir süre sonra yeniden düzenlenir hale gelmiştir. Bu tarz uygulamalar iktidarın yasama sürecini ne kadar ciddiye aldığını göstermektedir. Bu dönemde yasalar, çoğunlukla, halkın çıkarlarını göznetmekten çok, siyasi iktidarın menfaatlerini gözetten bir yerden yapılmıştır.

Yasa yapım sürecinde yaşanan sorunları iktidarın genel siyasal anlayışından ayrı okumak bizi eksik ve yanlış okumaya götürecektir. AKP iktidarı yalnızca kendisine ve etrafında yer alan bir çıkar grubuna hizmet eden sömürü düzenini devam ettirmek için emekçileri sömürmüş, temel hak ve özgürlükleri gasp etmiş, ülkeyi açık bir cezaevi haline getirmiştir.

Kanun koyucu, yasayı toplumsal sorunların çözümü için yapması gerekirken Anayasa Mahkemesi'nin iptal ettiği yasa maddelerini aynı şekilde düzenlemeyi öngören yasa teklifleri tekrar Meclis'e getirilmektedir.

Yasa yapmada esas olan toplumsal ihtiyaçların giderilmesidir. Fakat TBMM Komisyonları; her seferinde toplumun ihtiyaçlarını görmezden gelen, gerçek sorunu çözmek yerine etrafında dolanan, hatta mevcut sorunları derinleştirici etkiye sahip yasa teklifleri ile meşgul edilmiştir. Sorunun muhatapları olan sivil toplum kuruluşlarının, baroların, meslek örgütlerinin görüşlerinin alınmadığı, komisyonların sıkışık zamanlarda verimsiz çalıştırıldığı koşullarda derde deva düzenlemelerin ortaya çıkmaması doğaldır.

Usule İlişkin Değerlendirme

AKP iktidarının geçmiş dönemlerde de alışlagelmiş uygulamaları 28. Dönemde de devam etmektedir.

Kanun tekliflerinin istişareyle yapılmasını engelleyen AKP-MHP ittifakı modern demokrasilerin ve hukuk devletlerinin en temel hakkı olan yasa yapma hakkını ortadan kaldırmaktadır.

Yasa yapma hakkının zayıflatılması, halk egemenliğine yönelik en büyük darbelerden biridir. Çünkü halkın cebinden toplanan vergilerin nerelere harcanacağı ve demokratik-hukuk devletinin nasıl işleyeceğine işaret eden en önemli ilkelerden biri yasa yapma hakkıdır. Dünyadaki tüm demokratik hukuk devletlerinde yasa yapma devlet-toplum-vatandaş mutabakatının temelidir.

Kanunlar komisyon sürecine gelmeden toplumun ilgili kesimlerinin temsilcileri olan odalar, sendikalar, dernekler veya demokratik kitle örgütlerinin görüşleri alınarak yapılması gerekmektedir.

Getirilen bu teklif; 1705 sayılı Ticarete Tağışın Men'i ve İhracatın Murakabesi ve Korunması Hakkında Kanun, **278** sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun (TÜBİTAK), **3516** sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu ile **3624** sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Teşvik ve Muafiyetleri Kanun (KOSGEB) olmak üzere 4 kanunda değişiklik öngören yürütme maddeleri de dahil 11 maddeyi içermektedir.

Anayasa Mahkemesi tarafından muhtelif kanun ve kanun hükmünde kararname hükümlerine ilişkin olarak verilen **iptal kararları neticesinde oluşacak hukuki boşluğun giderilmesi** ve uygulamada ortaya çıkan bazı ihtiyaçların karşılanması iddiası ile getirilen bu kanun teklifi **10 Ocak 2025 Cuma** günü akşam saatlerinde komisyon üyelerine iletilmiş ve **15 Ocak 2025** tarihinde komisyonda görüşülmesi öngörülmüştür. Böylece her zaman olduğu gibi muhalefetin teklif üzerine çalışma ve görüş oluşturma sürecini kısıtlamak isteyen iktidarın niyetini anlamak artık zor değildir.

Bu kanun teklifi vesilesiyle bir kez daha belirtmek gerekir ki, AKP iktidarının yasa yapım süreçlerinde geliştirdiği bakış açısı ve takındığı tutum antidemokratiktir. Çoğunlukçu bir anlayışla çoğulculuğun reddedildiği, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçişle birlikte TBMM'nin bütünüyle by-pass edilmek istendiği bir süreci yaşanmaktadır.

Meclis adeta bir noter makamı halie getirilmiştir. Muhalefetin uyarılarını yok sayan, önerilerini dikkate almayan demokratik anlayıştan uzak bir iktidar anlayışı yerleşmiştir.

Kanun Teklifi Üzerine Değerlendirme

Bu kanun teklifi, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararları sonucunda oluşan hukuki boşlukların doldurulması ve uygulamadaki ihtiyaçların karşılanması gerekçesiyle sunulmuştur. Ancak, teklifte yer alan düzenlemelerin derinlemesine incelenmesi durumunda, yurttaşların temel haklarını zedeleyen, hukuk devleti ilkesini baltalayan ve demokratik denetimi zayıflatan bir yaklaşım sergilendiği açıkça görülmektedir.

Bu teklif, Anayasa'nın temel ilkelerine açık bir şekilde aykırıdır. Hukukun üstünlüğü, demokratik denetim ve yurttaşların haklarının korunması gibi vazgeçilmez değerler, teklifin maddeleriyle ağır bir şekilde ihlal edilmektedir. Bu teklifin hazırlanış sürecinde yeterli toplumsal mutabakat sağlanmamış, ilgili paydaşların görüşleri alınmamış ve düzenlemelerin anayasal ilkelere uygunluğu yeterince incelenmemiştir. Bu durum, yasa yapım süreçlerindeki şeffaflık ve katılımcılık ilkelerinin yok sayıldığını göstermektedir.

1. Hukuk Devleti İlkesi ile Çelişki

Hukuk devleti, kanunların açık, öngörülebilir ve denetime elverişli olmasını gerektirir. Ancak, teklifin birçok maddesi, idareye geniş ve keyfi takdir yetkileri tanımakta ve hukuk güvenliğini tehlikeye atmaktadır.

Özellikle idari para cezalarına ve idarenin yetkilerine ilişkin düzenlemeler, ölçülülük ve hukuk devleti ilkelerini açıkça ihlal etmektedir. Yurttaşların haklarını korumak yerine, devletin ceza yetkilerini artırarak bireyleri baskı altına almayı hedefleyen bu düzenlemeler kabul edilemez.

2. Anayasaya Aykırılıklar

Teklifin düzenlemeleri, Anayasa'nın temel maddelerine aykırıdır:

- **Anayasa'nın 2. Maddesi (Hukuk Devleti İlkesi):** İdareye verilen geniş ve belirsiz yetkiler, hukuk devleti ilkesini zedelemektedir.
- **Anayasa'nın 13. Maddesi (Temel Hak ve Hürriyetlerin Sınırlandırılması):** Teklifte yer alan düzenlemeler, temel hak ve özgürlükleri sınırlandırırken ölçülülük ilkesini göz ardı etmektedir.
- **Anayasa'nın 20. Maddesi (Özel Hayatın Gizliliği):** Kişisel verilere ilişkin düzenlemeler, yurttaşların rızası olmadan bilgi paylaşımına olanak tanıyarak özel hayatın gizliliği hakkını ihlal etmektedir.
- **Anayasa'nın 55. Maddesi (Ücrette Adalet):** Ücretlendirme politikalarına ilişkin düzenlemeler, iş barışını bozabilecek nitelikte olup sosyal adalet ilkesine aykırıdır.

3. Demokratik Denetim ve Şeffaflık Eksikliği

Teklif, kamu kaynaklarının kullanımı ve idari kararların denetimi konusunda ciddi zafiyetler içermektedir. Örneğin, TÜBİTAK ve KOSGEB gibi stratejik öneme sahip kurumlara geniş

yetkiler tanınmakta, ancak bu yetkilerin kullanımı üzerinde yeterli demokratik denetim mekanizmaları öngörülmemektedir.

Bu eksikliği gidermek için, bağımsız denetim kurulları oluşturulması, Parlamento'da düzenli raporlamanın zorunlu hale getirilmesi ve yurttaşların katılımını teşvik eden şeffaflık mekanizmalarının geliştirilmesi gerekmektedir.

Örneğin, Almanya'daki Federal Denetim Ofisi gibi bağımsız bir yapı, kamu kaynaklarının etkin ve hesap verebilir bir şekilde yönetilmesini sağlamada örnek teşkil edebilir. Şeffaflık ve hesap verebilirlikten uzak bu düzenlemeler, kamu kaynaklarının etkin ve adil kullanımını tehlikeye sokmaktadır.

4. Ekonomik ve Toplumsal Etkileri

Teklifin içerdiği ağır idari para cezaları, özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ'ler) üzerinde ağır bir yük oluşturacaktır. Cezaların belirsiz kriterlere dayandırılması, işletmeler arasında eşitsizlik yaratma riski taşımaktadır.

Örneğin, ürün dışı zorunlu standartlara uymayan işletmelere 12 bin 20 liradan başlayıp 482 bin 204 liraya kadar yükselen ceza aralığı öngörülmüştür. Ancak, bu cezaların hangi somut kıstaslara göre belirleneceği belirtilmemiştir. Küçük ölçekli bir işletme ile büyük bir firmanın aynı ihlal için aynı seviyede cezalandırılması, adil bir uygulama olmayacaktır.

Bu durum, özellikle sermaye gücü zayıf işletmelerin cezalar karşısında daha fazla mağdur olmasına neden olacaktır. Ayrıca, kamu kaynaklarının keyfi kullanımı, toplumsal eşitsizlikleri derinleştirecek ve ekonomik faaliyetleri sekteye uğratacaktır.

5. Kişisel Verilerin Korunması ve Anayasa Mahkemesi Kararlarının İhlali

Teklifin kişisel verilere ilişkin düzenlemeleri, Anayasa Mahkemesi'nin ilgili kararlarında belirtilen "kişisel verilerin işlenmesinde açık rızanın gerekliliği" ve "özel hayatın gizliliği" ilkeleriyle çelişmektedir. Bu kararlarda, bireylerin kişisel verilerinin işlenmesinde açık bir şekilde rızalarının alınması gerektiği vurgulanmışken, teklifin bu konuda herhangi bir somut düzenleme veya güvence sunmaması, anayasal ilkelerle uyumsuzluk teşkil etmektedir.

Veri sahiplerinin rızası alınmadan veri paylaşımına olanak tanınması, yurttaşların özel hayatın gizliliği hakkını ihlal etmektedir. Bu durum, temel hakların ağır bir şekilde ihlal edilmesi anlamına gelmektedir.

6. Kurumsal Özerklik ve Merkezileşme Sorunları

TÜBİTAK ve KOSGEB gibi kurumlara tanınan geniş yetkiler ve mali muafiyetler, bu kurumların mali disiplinini ve hesap verebilirliğini zayıflatmaktadır. Cumhurbaşkanı'na verilen

geniş yetkiler, merkeziyetçiliği artırmakta ve kurumsal özerkliği zedelemektedir. Bu tür düzenlemeler, demokratik bir toplumun olmazsa olmazı olan çoğulculuğa ve hesap verebilirliğe aykırıdır.

Bu kanun teklifi, yurttaşların hak ve özgürlüklerini tehdit eden, hukuk devleti ilkesini zayıflatan, demokratik denetim mekanizmalarını etkisizleştiren ve toplumsal eşitsizlikleri artıran düzenlemeler içermektedir.

Anayasa Mahkemesi kararlarının gerekçe gösterilmesi, teklifin bu sorunlarını meşru kılmamaktadır. Bu nedenle, teklifin derhal geri çekilmesi ve toplumsal mutabakatı gözeten, demokratik denetimi güçlendiren ve anayasal ilkelere uygun bir şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

Bu teklifin yasalaşması durumunda doğacak sorunlar, yalnızca bugünün değil, yarının Türkiye'sini de etkileyecektir. Yurttaşların temel hak ve özgürlüklerini koruma sorumluluğumuz nedeniyle bu teklif ikazlarımız doğrultusunda yeniden düzenlenmek üzere geri çekilmelidir.

Düzenleme İhtiyacı Duyulan Kanunların İlgili Olduğu Kurumların Durumu!

1- TÜBİTAK'ın Muhafazakâr İdeolojik Dönüşümü

Başlangıç ve Yapısal Değişiklikler: Kurumun bilimsel yapısı, 2008'de yeniden düzenlendi ve atamalarla AKP'ye yakın isimler görev aldı. 2011'de Feza Gürsey Enstitüsü, TÜBİTAK'a bağlı BİLGEM ile birleştirilerek kapatıldı. Aynı yıl TÜBİTAK'ın Bilim Kurulu üye sayısı 13'ten 17'ye çıkarıldı ve o dönem Başbakan'a üye atama yetkisi genişletildi.

2014 Sonrası Yeni Atamalar ve Siyasi Etkiler: AKP'nin kadrolaşması hız kazandı; muhalif isimler görevlerinden uzaklaştırıldı ve yerlerine iktidara yakın kişiler atandı.

Bilimden Uzaklaşma ve Yeni Gündemler: TÜBİTAK'ın politik yöneliminde, bilimsel yayınlara sansür ve evrim çalışmalarına yönelik engellemeler öne çıktı. Ayrıca, geleneksel ve tamamlayıcı tıp projelerine verilen destekle, bilimsel yaklaşımın yerini daha ideolojik yaklaşımlar aldı.

AKP iktidarı döneminde, TÜBİTAK'ın geleneksel ve tamamlayıcı tıp (GETAT) projelerine verdiği destek, bilimsel yaklaşımın yerini ideolojik yönelimlere bırakmasına yönelik eleştiriler doğurdu. Hacamat ve sülük tedavisi gibi uygulamaların yaygınlaştırılması ve meşrulaştırılmasını teşvik etti. Uygulamaların standartlaştırılması hedeflense de merdiven altı yöntemlerin yaygınlaşması kamuoyunda kaygı yarattı.

Bu dönüşüm sürecinde, TÜBİTAK'ın bilimsel kimliğinin gerilemesi ve kurumun daha çok siyasi bir araç olarak kullanılmaya başlanması dikkat çekmiştir.

2- KOSGEB görevlerini yerine getiriyor mu?

KOSGEB desteklerine başvuru yapmak isteyenler, bürokratik işlemlerin karmaşıklığından şikayetçidir. Başvuru belgelerinin fazlalığı ve süreçlerin uzunluğu işletmelerin gözünü korkutmaktadır.

KOSGEB'in sağladığı fonların her zaman amacına uygun kullanılıp kullanılmadığı tartışmalıdır. Yanlış ya da etkisiz projelere destek verilmesi kaynakların boşa harcanmasına ve kamuyu zarara uğratmasına neden olmaktadır. Desteklerin dağıtımında torpil ya da kayırma olduğu iddiaları zaman zaman gündeme gelmekte, bazı firmaların desteklerin adil ve şeffaf dağıtılmadığı yönünde şikayetleri bulunmaktadır.

Bazı küçük işletmeler, desteklerden yararlanmanın zorluğundan bahsederek KOSGEB'in önceliğinin genellikle daha büyük ölçekli işletmelere verilmesinden şikayetçidir. Bu durum mikro ölçekli işletmelerin ihtiyaçlarının yeterince dikkate alınmadığını göstermektedir.

KOSGEB'in, yenilikçi ve teknoloji odaklı projelere yeterince ağırlık vermediği, özellikle teknoloji girişimlerinin destek almakta zorlandıkları yönünde algı yayılmaktadır. Yine, KOSGEB'in sağladığı eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin, işletmelerin gerçek ihtiyaçlarını karşılamadığı veya pratik faydalarının sınırlı olduğu deneyimlenmiştir.

Büyük şehirlerdeki işletmeler, KOSGEB desteklerine daha kolay erişiyor iken kırsal bölgelerde bu erişim daha sınırlı kalmaktadır. Bu durum bölgesel kalkınmada dengelerin yeterince sağlanmadığı gerçeğini ortaya koyuyor.

Bazı işletmeler ise desteklerin geri ödeme süreçlerinde zorluklarla karşılaştıklarını ve bu durumun finansal yük oluşturduğunu söylemekte, ayrıca, denetim süreçlerinin sıkı veya yetersiz olduğu yönünde karşıt görüşleri vardır.

Nihayetinde KOSGEB önemli bir kuruluş olduğunu, daha etkin, adil ve erişilebilir bir sistem oluşturması gerektiğini vurgulamak gerekiyor.

KOSGEB (Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı), Türkiye'de KOBİ'leri desteklemek amacıyla kurulmuş bir kamu kuruluşudur.

KOBİ'ler ve Kapitalist Ekonomi Çıkmaz!

AKP iktidarının büyük sermayeyi koruyan politikaları, emeği değersizleştirirken KOBİ'lerin ayakta kalabilme mücadelesini daha da zorlaştırmaktadır.

AKP iktidarının neoliberal ekonomi politikaları, KOBİ'leri büyük sermayenin çıkarları doğrultusunda yok sayan bir yapı ortaya koymuştur. Küçük ve orta ölçekli işletmeler ülkenin ekonomik yapısında geniş bir yer tutmasına rağmen, bu iktidarın büyük sermayeye dayalı büyüme modelinde KOBİ'ler desteklenmemiş, daha çok piyasa koşullarında yalnız

bırakılmıştır. AKP'nin uyguladığı teşvik politikaları ise adil olmaktan uzak, çoğunlukla iktidara yakın büyük sermaye gruplarını koruyan bir yapıya dönüşmüştür.

Kamu bankalarının kredi politikaları, belirli büyük sermaye gruplarına yönlendirilmiş ve KOBİ'lere sağlanması gereken krediler oldukça kısıtlanmıştır. Kamu bankalarının kaynaklarının büyük çoğunluğu, özellikle iktidara yakın olan sanayi ve inşaat devlerine verilmiştir. Bu durum, KOBİ'leri piyasanın dalgalanmalarına karşı korumasız bırakmış, sermaye erişimi konusunda derin eşitsizlikler yaratmıştır. Kamu kaynakları, KOBİ'lere sağlanması gereken desteği göz ardı ederek büyük sermayeye aktarılmış ve bu da toplumdaki gelir dağılımını olumsuz etkilemiştir.

Teşvik programlarının adil ve şeffaf bir dağıtımının sağlanamaması da önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Kalkınma ajansları ve teşvik paketleri, çoğunlukla büyük sermayenin menfaatlerini koruma odaklı bir yapı izleyerek KOBİ'leri görmezden gelmiştir.

Ülke genelinde 2022 yılı teşvik paketlerinin %70'inin büyük sanayi gruplarına tahsis edilmesi, bu dengesizliği gözler önüne sermektedir. Sadece belirli sermaye çevrelerinin teşvik edilmesi, KOBİ'lerin gelişim alanını daraltmış ve bölgesel kalkınma dengesizliklerini artırmıştır.

Kamusal iş birliği ve destek yapısında da ciddi eksiklikler bulunmaktadır. Belediyeler ve KOBİ'ler arasındaki iş birliği, çoğunlukla göstermelik düzeyde kalmakta, gerçek anlamda destekleyici politikalar hayata geçirilememektedir. Belediyeler tarafından KOBİ'lere yönelik olarak yürütülen projeler ise, daha çok rant ekonomisine dayalı bir işleyişle sınırlı kalmış, yerel işletmelerin kalkınmasına katkı sağlayacak uzun vadeli projeler yapılmamıştır. Kamusal iş birliğinin yetersiz kalması, yerel ekonomilerin kendi kendine sürdürülebilirliğini zayıflatmış, KOBİ'leri dışa bağımlı hale getirmiştir.

Finansman ve Kredi Politikaları: AKP'nin kredi politikaları, kamu bankalarının kaynaklarını belirli büyük sermaye gruplarına yönlendirmiştir. Ülke genelinde 2023 yılı verilerine göre, kamu bankalarının verdiği kredilerin %60'ından fazlası büyük sermaye gruplarına gitmiştir. KOBİ'ler ise yüksek faiz oranları ile finansman bulmakta zorlanmakta, kaynak kıtlığı nedeniyle iş hacmini genişletememektedir.

Teşvik Programlarında Adaletsizlik ve Rant Ekonomisi: Kalkınma ajanslarının teşvik dağıtımı, çoğunlukla iktidara yakın iş çevrelerine yapılmakta ve KOBİ'ler geri planda bırakılmaktadır. 2022'de açıklanan teşvik paketlerinin %70'ten fazlası sanayi devlerine verilmiş, gelişim potansiyeline sahip KOBİ'ler teşviklerden mahrum kalmıştır. Bu durum, küçük ve orta ölçekli işletmelerin yatırım yapma olanaklarını ciddi şekilde sınırlamaktadır.

Kamusal İş Birliği Eksikliği: AKP döneminde kamu kurumları, büyük sermaye sahipleri ile iş birliği içinde hareket etmiş, KOBİ'lerin üretim kapasitesini artıracak kamusal iş birliklerinden ise uzak durulmuştur. Belediyeler ve KOBİ'ler arasındaki iş birlikleri ise yalnızca yüzeysel kalmıştır. Kamusal iş birliğindeki eksiklik, KOBİ'lerin kalkınmasına ciddi bir engel teşkil etmektedir.

Maddelere ilişkin değerlendirme;

MADDE 1- Anayasa Mahkemesince “1705 sayılı **Ticarette Tağışın Men'i ve İhracatın Murakabesi ve Korunması Hakkında Kanunun**” 6'ncı maddesinin birinci fıkrası iptal edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi iptal gerekçesinde yaptırma konu olacak düzenlemelere ilişkin olarak açık ve belirgin bir alan çizilmediği, idareye sınırları belli olmayan bir düzenleme yetkisi verildiği belirtilmiştir.

Anılan karar doğrultusunda madde ile kanunilik ilkesi kapsamında Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren **hizmet, muayene, bakım, takip ve kontrol** faaliyetlerine ilişkin düzenleyici işlemlere veya **ürün dışı zorunlu standartlara aykırı hareket edenler** hakkında **idari para cezası uygulamasının devamlılığının sağlanması** öngörülmektedir.

Her ne kadar getirilen düzenleme ile hizmet, muayene, bakım, takip ve kontrol faaliyetlerine ilişkin düzenleyici işlemlere veya ürün dışı zorunlu standartlara aykırı hareket edenler hakkında idari para cezası uygulamasının devamlılığının sağlanması öngörülmektedir denilse de;

Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesinde üzerinde durulduğu gibi **idareye hangi fiile hangi idari para cezasının uygulanacağına ilişkin belirsiz bir yetki tanınmasının** hukuki belirsizlik yaratacağı hali devam etmektedir.

Bu durum, yürütme organının yargı denetiminden kaçınmasına yol açabilmekte ve yasaların hangi şartlarda uygulanacağını belirsiz kılmaktadır. Bu nedenle, uygulamaların net çerçevelerle belirlenmediği ve yaptırımlar keyfi hale getirildiği için bu madde teklif metninden çıkarılmalıdır.

MADDE 2- Anayasa Mahkemesi “278 sayılı (TÜBİTAK Kanununun) 2 inci maddesini iptal etmiştir. Bu bağlamda araştırmacıların yetiştirilmesine katkı sağlamak amacıyla TÜBİTAK'ın, öğrencilere ve araştırmacılara burs verme desteğinin devamının sağlanması öngörülmektedir.

Ancak, getirilen düzenleme ile araştırmacıların yetiştirilmesine katkı sağlamak amacıyla TÜBİTAK'ın, öğrencilere ve araştırmacılara burs verme desteğinin devamının sağlanması amaçlanmıştır denilse de;

TÜBİTAK'ın, YÖK Kanuna tabi olmadan öğrenim süresince veya öğrenim sonrasında üstün başarıyla kendini gösteren gençlere burs vermek istenmesi; **üstün başarının nasıl tespit edileceği, kaç kişi ile sınırlı olduğu gibi fırsat eşitsizliği yaratabilecek**, sübjektif değerlendirmelere açık bir düzenleme olduğundan bu madde teklif metninden çıkarılmalıdır.

MADDE 6- Anayasa Mahkemesince “278 sayılı (TÜBİTAK Kanununun) 17 inci maddesinde yer alan “**Bilim Kurulu**” ibarelerinin “**Yönetim Kurulu**” şeklinde değiştirilmesi, Anayasa'nın Mülga 91 inci Maddesine aykırılık teşkil ettiği için iptal edilmiş olduğundan uygulamada

kabiliyeti kalmayan fıkraların yeniden düzenleme ihtiyacı hasıl olmuş ve toplu sözleşme dışında kalan kurum personeline ödenecek ücretin referans göreve denk gelecek şekilde performansa göre iki katına kadar artırma yetkisi Yönetim Kuruluna tanınmakta ve Kurumda görevlendirilecek hakem, **izleyici**, panelist, kurul ve komite üyeleri ve **benzeri kişilere** memur aylık katsayısının 40.000 ve 60.000 gibi gösterge rakamlarının çarpılması ile ödeme yapılacağı öngörülmektedir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki tüm kamuoyunda “TÜBİTAK” Bilimsel Araştırma Kurumu olarak bilinirken, “**Bilim Kurulu**”nun, “**Yönetim Kurulu**”na dönüştürülmesi **bilimden uzaklaştırıldığı, bilimle ilgisi olmayan şahısların yönetim kuruluna getirilmesi ve Kurumun şirket aklıyla yönetilen bir yapıya dönüştürüldüğü** algısını kuvvetlendirmektedir.

Bununla beraber bu yönetim kuruluna; toplu iş sözleşmesi dışında kalan kurum personeline ödenecek ücreti, referans göreve denk gelecek şekilde performansa dayalı olarak **iki katına** kadar artırma yetkisi verilmesi suiistimale açık, **performans kriterlerine belirlenmesi ise kayırmacılığa yol açacak riskler taşımaktadır.**

Kurumda görevlendirilecek **hakem, izleyici, panelist, kurul ve komite üyeleri ve benzeri kişilere** memur aylık katsayısının 60.000 gösterge rakamının çarpılması ile ödeme yapılması yine benzer gerekçelerle subjektif olup, **örneğin “izleyici” veya “benzer kişiler”** den ne kastedildiği anlaşılmamakla birlikte bunların tespiti ve alacağı ücretin neye göre belirleneceği belirsizlik içerdiğinden bu madde teklif metninden çıkarılmalıdır.

Öznur Bartin
Hakkâri

20 Ocak 2025
Celal Fırat
İstanbul

MUHALEFET ŞERHİ

Türkiye Bilimsel Ve Teknolojik Araştırma Kurumu İle İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi esas komisyonu Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu; tali komisyonları Adalet Komisyonu ve Plan ve Bütçe Komisyonu olmak üzere 10 Ocak 2025 Cuma günü meclise sunulmuştur. Teklif yürürlük ve yürütme maddeleri dahil olmak üzere 11 maddeden oluşmaktadır.

- 10/6/1930 tarihli ve 1705 sayılı Ticarete Tağşişin Men'i ve İhracatın Murakabesi ve Korunması Hakkında Kanun
- 17/7/1963 tarihli ve 278 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun
- 11/1/1989 tarihli ve 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu
- 12/4/1990 tarihli ve 3624 sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Teşvik ve Muafiyetleri Kanunu olmak üzere 4 farklı kanunda düzenlemeler içermektedir.

Teklifte yer alan maddelerin 8'i (Madde 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8 ve 9) Anayasa Mahkemesinin iptal kararları uyarınca hazırlanan maddelerdir. Anayasanın mülga 91 inci maddesinde yer alan ve bu hususa dair emredici hükümler şu şekildedir;

Anayasa Md. 91(mülga): Türkiye Büyük Millet Meclisi, Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebilir. Ancak sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez.

Teklifin ilk 6 maddesi ve 8 inci madde KHK ile düzenlenmesi Anayasaya aykırı olan ve AYM tarafından iptal edilen maddelerin, gerekiyorsa tutarlarının güncellenerek kanunla getirilmesini içermektedir. 9 uncu madde ise CBK ile düzenlenmesi uygun olmayan ve iptal edilen maddedir. 7 nci madde ise Ölçüler ve Ayarlar Kanununda düzenleme yapılarak idari yaptırım öngörmektedir.

Teklif 15/01/2025 tarihinde Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda yapılan görüşmeler sonucunda kabul edilmiştir.

USUL ÜZERİNE DEĞERLENDİRME

Türkiye Büyük Millet Meclisi’ndeki komisyonlar, kanun yapım sürecinin temel taşlarından biridir; ancak mevcut uygulamalar, bu sürecin sağlıklı işlemesine engel teşkil etmektedir. Komisyonların, toplumun farklı kesimlerinin taleplerine yer verme ve sivil toplumun görüşlerini dikkate alma potansiyeli, pratikte göz ardı edilmekte, müzakere süreçleri çoğunlukla formaliteye indirgenmektedir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin temel iddialarından biri, güçlü bir milletvekili profili ve etkin bir kanun yapım süreci sunmaktır; ancak bu iddiaların pratikte karşılık bulmadığı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin etkinliğinin ciddi şekilde zayıfladığı açıktır.

Komisyonların çalışma usullerindeki sorunlar ve İktidara aykırı uygulamalar, demokratik denetimin zayıflamasına ve millet iradesinin yeterince temsil edilmemesine yol açmaktadır. İktidar partisinin çoğunluk oylarıyla kanun tekliflerinin hızla kabul edilmesi, sivil katılımı ve uzman görüşlerini tamamen dışlayan bir sistem yaratmıştır. Bu keyfi yaklaşımlar, TBMM’nin demokratik işleyişine gölge düşürmekte, halkın beklentilerini karşılamaktan uzak, toplumsal sorunlara çözüm üretemeyen bir yapı ortaya çıkarmaktadır. Nitekim bu kanun teklifinin komisyon sürecinde de aynı sorunlarla karşı karşıya kalınmıştır.

Diğer taraftan teklifin esas komisyonu dışında havale edildiği tali komisyonlarda hiç görüşülmemiş olması, komisyonların işlevsiz kaldığını göstermektedir. Teklif ne Adalet Komisyonu ne de Plan ve Bütçe Komisyonunca görüşülmemiştir. Şu husus dikkate değerdir ki; komisyonlar, yasama sürecinde tekliflerin detaylı incelendiği ve uzman görüşlerinin alındığı en önemli platformlardır. Ancak bu süreçlerin işlemediği durumlarda yasaların kalitesi ve kapsayıcılığı sorunlu hal alacaktır. Tali komisyonların devre dışı bırakılması, tekliflerin daha dar bir perspektiften ele alınmasına neden olacak ve bu da yasama sürecinin demokratik niteliğini zayıflatacaktır.

Şu açıkça bilinmelidir ki; komisyon çalışmalarının etkinleştirilmesi, müzakere süreçlerinin güçlendirilmesi ve milletimizin sesinin gerçek anlamda Meclis’te yankılanması açısından kaçınılmazdır.

Yasa Yapma Yetkisi Meclise Aittir, Devredilemez

Meclis’in asli sorumluluklarından en önemlisi kuşkusuz yasa yapma yetkisidir. Yasama fonksiyonu parlamentonun kanun koyma ve karar alma yetkisini ifade etmektedir. Anayasa’nın 7’nci maddesi uyarınca yasama yetkisi, Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne aittir. Yasama organının bu yetkisi, başka herhangi bir organa devredilememektedir.

Yasama yetkisinin devredilemezliği ilkesi, Türkiye Cumhuriyeti’nin anayasal düzeninin temel taşlarından biridir. Bu ilke, sadece teknik bir hukuk kuralı değil; millet iradesinin Meclis aracılığıyla tecellisini garanti altına alan bir ilkedir. Meclis’in yetkisini devre dışı bırakan bir sistemde milli egemenliğin gerçek anlamda varlığından söz edilemez. Yargı kararlarının hiç sayıldığı, anayasal ilkelerin ihlal edildiği ve demokratik mekanizmaların zayıflatıldığı bir ortamda, hukuk devleti tehlikeye girer. Bu nedenle, Meclisin asli yasama yetkisini koruması ve her türlü anayasa ihlaline karşı durması bir zorunluluktur.

Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılan KHK ve CBK’larla, yasama yetkisi fiilen yürütme organı tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Anayasa Mahkemesi’nin, defalarca kez “yasama yetkisi devredilemez” ilkesine vurgu yaparak bu tür düzenlemeleri iptal etmesine rağmen, yürütme organı bu kararları hiç saymaktadır.

Nitekim, AK Parti Grubu tarafından Meclis’e sunulan bu teklifin de, Anayasa’ya aykırılığı Anayasa Mahkemesi tarafından tespit edilmiş ve iptal edilmiş düzenlemelerin, bu kez kanun teklifi olarak getirilmesi suretiyle yeniden yasalaştırılmasını hedeflemektedir. Ancak burada üzerinde durulması gereken temel sorun, yasama sürecinin usulüne uygun işletilmemesi ve yürütme organının sınırlarını aşan düzenlemeler yoluyla Anayasa’nın ihlal edilmesidir. Anayasa Mahkemesi tarafından daha önce KHK ve CBK’larla düzenlenemeyeceği açıkça ifade edilen maddelerin, AYM kararlarına aykırı şekilde yürürlüğe konulmuş olması hukuk devleti ilkesine ve yargı kararlarının bağlayıcılığına ciddi bir darbe vurmuştur. Şimdi aynı düzenlemelerin ufak değişikliklerle tekrar gündeme getirilmesi, yargının kararlarını etkisizleştirme ve Meclisi yalnızca bir onay makamı olarak görme anlayışının bir sonucudur.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin, yargı kararlarına uygunluk görünümüyle sunulan ancak esasta demokratik meşruiyeti zedeleyen düzenlemelere karşı durarak millet iradesinin tecelli etmesini sağlamakla yükümlü olduğu unutulmamalıdır.

TEKLİFİN MADDELERİ ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER

Madde 1

Maddenin mevcut hali Anayasa Mahkemesi tarafından 14/3/2024 tarihli ve E:2023/140, K:2024/81 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. İptal gerekçesi; düzenleme, Sanayi ve Ticaret Bakanlığının ticarete tağışışın önlenmesi, ihracatın denetlenmesi ve korunmasına yönelik yapacağı ve yaptırma konu olacak düzenlemelere ilişkin açık ve belirgin bir alan çizilmemesi, böylece idareye sınırları belirli olmayan bir düzenleme yetkisi verilmesidir. Dolayısıyla

düzenlemede, temel hak ve özgürlüklere ilişkin bir alanda, doğrudan ikincil düzenlemeler vasıtasıyla, idare tarafından kurallar konulmasına imkân tanınmaktadır. Başka bir anlatımla, düzenlemeyle idari cezaların belirlenmesi bakımından idarenin keyfî uygulamalarını önleyici, objektif nitelikte herhangi bir çerçeve hüküm getirilmemektedir.

Düzenlemenin değiştirilerek teklif edilen halinde ise kapsam ve koşullar “Resmî Gazete’de yayımlanan; hizmet, muayene, bakım, takip ve kontrol faaliyetlerine ilişkin düzenleyici işlemlere veya ürün dışı zorunlu standartlar” olarak belirlenmiştir. Ancak bu hali de mevcut hali gibi objektif kriterlere dayanmamaktadır. Yeni teklif maddesi incelendiğinde, “hizmet, muayene, bakım, takip ve kontrol faaliyetlerine ilişkin düzenleyici işlemler” gibi belirli faaliyet türlerine atıf yapılmıştır. Yine idari para cezalarının alt ve üst sınırları belirtilmiştir. Ancak idari para cezalarının alt ve üst sınırlarının oldukça geniş tutulması, cezaların ölçülülüğü konusunda ciddi endişeler doğurmaktadır. Örneğin, onikibinyirmi Türk lirası ile dört yüz seksenikibinikiyüzdört Türk lirası arasında belirlenen ceza aralığı, aynı fiile farklı miktarlarda ceza uygulanabilmesine imkân tanımakta ve adalet duygusunu zedelemektedir. Alt sınır ile üst sınır arasında hangi objektif kriterlere göre karar verileceği belirsiz kalmıştır. Yaptırıma bağlanacak fiillerin kapsamı ve bu fiillere ilişkin objektif ölçütlerin netleştirilmemiş olması, ileride hukuki belirsizliklere ve keyfî uygulamalara neden olabilir.

Diğer yandan bilgilendirme toplantısında örnek olarak asansör bakımını ihmal eden apartman yöneticisine bu madde uyarınca idare tarafından ceza yazılabileceği bildirilmiştir. Ancak düzenlemenin bulunduğu 1705 sayılı kanunun amacı “gıda maddeleri hariç olmak üzere dahili ve harici ticaret menfaatlerini korumak ve ticaret malları üzerinde tağşiş ve hilelere mâni olmaktır.” Toplantıda idare bürokratlarınca bildirilen teklif edilen maddenin amacı ile 1705 sayılı kanunun amacı uyuşmamaktadır. Teklif sahibi ve bürokratlarca teklif maddesinin sınırları ve kapsamı net ve açık bir şekilde izah edilememiştir.

Madde 3

Maddenin mevcut hali Anayasa Mahkemesinin 7/12/2023 Tarihli ve E: 2021/125, K: 2023/213 Sayılı Kararı ile bu iptal edilmiştir. Kararın Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak oniki ay sonra (5/6/2025) yürürlüğe gireceği hüküm altına alınmıştır. İptal sebebi ise düzenlemenin Anayasa’nın 91. Maddesi uyarınca verilen KHK çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde yer almasıdır.

Teklif edilen maddede tutarı 250.000 Türk Lirasına kadar olan, TÜBİTAK ile diğer kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler arasında çıkan ihtilaflarda TÜBİTAK

Yönetim Kuruluna icra ve benzeri takipten vazgeçme ve menfaatin terkinini gibi karar verme yetkileri tanınmaktadır.

Bu durum açıkça kamunun zararınadır. TÜBİTAK bir proje veya başka bir sebeple 250.000 Türk Lirasına kadar olan alacağından neden vazgeçecektir? Alacakların takibinde eğer TÜBİTAK haklı olan taraf ise tüm masraflar karşı tarafa rücu edilecektir. Kurumun kendi bünyesinde Hukuk Hizmetleri Başkanlığı bulunmakta ve avukat istihdam edilmektedir. Kurumun hukuk hizmetleri için bir dış hizmet alımına ihtiyacı bulunmamaktadır.

Teklifte yer alan “yüksek mahkeme ve mercilerde incelenmesini istemekte yarar bulunmayan” ibaresi muğlaktır.

Maddenin teklif edilen halinde “Bu tutar her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesinin (B) fıkrası uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında, takvim yılı başından geçerli olmak üzere arttırılır.” İbaresii eklenmiştir. Buna göre maddenin uyarlanması yeni tutarın 2008 yılından itibaren yeniden değerlendirme oranına bağli olarak belirlenmesi beklenmektedir.

İlk kez 2008 yılında getirilen bu düzenlemede tutar beşbin Türk lirası olarak belirlenmiştir. 2008 yılından itibaren yeniden değerlendirme oranları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Yıllar	Oran %	Oranın Belirlendiğı VUK Genel Tebliğ Sıra No
2008	12,0	387
2009	2,2	392
2010	7,7	401
2011	10,26	410
2012	7,80	419
2013	3,93	430
2014	10,11	441
2015	5,58	457
2016	3,83	474
2017	14,47	484
2018	23,73	503
2019	22,58	512
2020	9,11	521
2021	36,20	534
2022	122,93	542
2023	58,46	554
2024	43,93	574

Yukarıdaki oranlara göre 2008 yılından itibaren değerlendirme oranları bileşik olarak hesaplandığında 2025 yılı için 24,11 katlık bir oran ortaya çıkmaktadır. 2008 yılında 5000 Türk lirası olarak belirlenen tutar 2025 yılı için 120.567 Türk lirası olmalıdır.

Komisyonun kanun teklifi üzerine yaptığı bilgilendirme toplantısında teklif maddesinde yer alan tutarın yeniden değerlendirilme oranına göre artırılarak 250.000 Türk lirasına çıkarıldığı ifade edilse de bu tutarın 120.567 Türk lirasını geçmemesi gerektiği bahse konu düzenleme uyarınca nettir. Düzenlemede yeniden değerlendirilme oranına göre artışın yeni uygulanacağı söylene dahi, referansa konu oranın o tarihten bugüne hesaplanarak artırımın yapılmaması teklif amacıyla çelişmektedir.

Sonuç olarak madde tamamen keyfi bir tutar belirlenerek hazırlanmış, muğlak ifadelerle kamu alacaklarının takibi imkânsız hale getirilmek istenmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Ve Kontrol Kanunu’nun birinci maddesinde de belirttiği üzere kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılmasını, hesap verebilirliği ve mali saydamlığı sağlamak kanun yapımında ve devlet yönetiminde esastır.

Madde 6

Düzenlemede TÜBİTAK personeline ve kurumda görevlendirilecek kişilere ödenecek ücretlerin belirlenmesinde Yönetim Kuruluna yetki tanımaktadır.

Düzenleme, toplu iş sözleşmesi kapsamındaki personele ödenen ücretlerin iki katına kadar ödeme yapma ve hakem, panelist gibi görevlilere ödeme tutarlarını belirleme yetkisini Yönetim Kuruluna bırakmaktadır. Diğer taraftan düzenlemede Yönetim Kuruluna bu madde uyarınca yapılacak ödemelere ilişkin usul ve esasları belirleme, ücretin bir kısmını performansa bağlama yetkisi verilmektedir. Ancak bu yetkinin sınırları açıkça belirlenmediği için keyfi uygulamaların önü açılabilir. Yönetim Kurulu’nun bu denli geniş bir takdir yetkisi ile donatılması, liyakat esaslı olmayan ödemeler yapılmasına ve kamu kaynaklarının etkin kullanılmamasına yol açabilir.

Bu nedenle, düzenlemenin daha net sınırlar çizilerek, ödemelerin açık ve denetlenebilir kriterlere dayandırılması gerekmektedir. Aksi halde, bu düzenleme kamu yararına değil, belirli kişilerin çıkarlarına hizmet eden bir yapıya dönüşecektir. Ayrıca teklif maddesi Anayasanın 2 nci maddesinde yer alan adalet anlayışı ilkesine, 10 uncu maddesinde yer alan eşitlik ilkesine ve 55 inci maddesinde yer alan ücrette adalet ilkesine aykırıdır.

Madde 8

Teklif metninde Cumhurbaşkanına, Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonunun yıllık safi gelirinin yüzde 2'si nispetinde ödeyeceği aidat ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin yıllık safi gelirinin yüzde 2'si nispetinde ödeyeceği aidatı iki katına kadar artırma yetkisi verilmektedir.

Düzenlemede Cumhurbaşkanına, belirli oranları iki katına kadar artırma yetkisi verilmesi tek bir kişi tarafından keyfî kararlar alınabilmesi riskini doğurur. Kanunla düzenleme yapılabilecek bir hususun Cumhurbaşkanına yetki verilmesi yoluyla düzenlenmesi yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesine aykırıdır. Bu tür düzenlemelerin iktidar grubu tarafından kanun teklifleri yoluyla sık sık yapılıyor olması düzenleme içeriğinin Anayasaya uygun olduğunu ifade etmez. Anayasa madde 7 ve madde 87 yasama yetkisinin Meclisimize ait olduğunu emreder. Bu emre aykırı bir düzenlemenin iptali Anayasamızın emri gereğidir.

Bu gerekçelerle teklif maddesinde yer alan “Birinci fıkranın (d) ve (e) bentlerinde belirtilen oranlar Cumhurbaşkanınca iki katına kadar artırılabilir.” fıkrası teklif metninden çıkarılmalıdır.

Madde 9

Anayasa Mahkemesi, KOSGEB’in kamu kurumları ile gerçek ve tüzel kişilerden talep edebileceği bilgi ve belgeleri düzenleyen Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (CBK) hükmünü, kişisel verilerin korunması hakkına aykırı bularak ve yine CBK ile değil kanunla düzenlenmesi gerektiği gerekçesiyle iptal etmiştir. İptal gerekçesi, bu düzenlemenin belirsiz ve öngörülemez nitelikte olması, KOSGEB’in talep edebileceği bilgilerin kapsamının açıkça belirtilmemesi ve kişisel verilerin korunması konusunda herhangi bir güvence içermemesidir.

Yeni düzenleme ile oluşan hukuki boşluk doldurulmaya çalışılmış ve veri paylaşımına ilişkin hüküm, Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçeleri dikkate alınarak “Başkanlığın görev alanına giren konular kapsamındaki bilgi ve veriler” şeklinde daraltılmıştır.

Kişisel verilerin korunması hakkı Anayasa’nın 20. maddesi kapsamında anayasal güvenceye bağlanmıştır. Anılan maddenin üçüncü fıkrasında herkesin kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahip olduğu ifade edilmiş; kişisel verilerin ancak kanunda öngörülen hâllerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebileceği, kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usullerin kanunla düzenleneceği belirtilmiştir.

Her ne kadar düzenlemede KOSGEB'in yalnızca “görev alanına giren konular” kapsamında veri toplayabileceği belirtilmişse de bu görev alanının sınırları net olarak çizilmemiştir. KOSGEB'in görev alanı oldukça geniştir ve hangi tür bilgi ve verilerin talep edileceği konusunda belirsizlik devam etmektedir. Bu durum, temel hak ve özgürlüklerin korunması açısından risk yaratmaktadır.

Bu düzenleme, KOSGEB'in veri temini ve paylaşımına ilişkin hukuki dayanak oluşturmayı hedeflese de kişisel verilerin korunması konusunda hâlâ yeterli güvence sunmamaktadır. Görev alanına giren konuların kapsamının netleştirilmemesi ve denetim mekanizmalarının belirlenmemesi, veri güvenliği ve kişisel hakların korunması açısından riskler barındırmaktadır.

Sonuç itibarıyla;

Teklifin bazı maddeleri bilimsel gelişmeyi destekleyici olarak tarafımızca olumlu görülüp desteklenmekle birlikte yukarıda detaylarıyla anlatılan gerekçeler sebebiyle bazı düzenlemelerin kamu kaynaklarının verimsiz tahsisine yol açacağı gerekçesiyle olumsuzluklar yaratacağı ortadadır. Dolayısıyla 2/2859 esas numaralı Türkiye Bilimsel Ve Teknolojik Araştırma Kurumu İle İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi 'ne ilişkin çekincelerimizi bu şerh aracılığıyla kamuoyunun dikkatine sunarız.

Rıdvan Uz
Çanakkale

NİĞDE MİLLETVEKİLİ CEVAHİR UZKURT
VE KARS MİLLETVEKİLİ ADEM ÇALKIN
İLE 131 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK
ARAŞTIRMA KURUMU İLE İLGİLİ BAZI
DÜZENLEMELER HAKKINDA KANUN
İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 10/6/1930 tarihli ve 1705 sayılı Ticarete Tağışşın Men’i ve İhracatın Murakabesi ve Korunması Hakkında Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Bu Kanun uyarınca Resmî Gazete’de yayımlanan; hizmet, muayene, bakım, takip ve kontrol faaliyetlerine ilişkin düzenleyici işlemlere veya ürün dışı zorunlu standartlara aykırı hareket eden gerçek veya tüzel kişilere onikibinyirmi Türk Lirasından dörtyüzseksenikibinikiyüzdört Türk Lirasına kadar idari para cezası uygulanır.”

MADDE 2- 17/7/1963 tarihli ve 278 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“MADDE 2 - TÜBİTAK, öğrenim ve öğrenim sonrasında üstün başarısıyla kendini gösteren gençleri izleyerek onların yetişme ve gelişmelerine yardım etmek amacıyla 3/3/2004 tarihli ve 5102 sayılı Yüksek Öğrenim Öğrencilerine Burs, Kredi Verilmesine İlişkin Kanun hükümlerine tabi olmaksızın burslar verir.”

MADDE 3- 278 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Yönetim Kurulu, TÜBİTAK ile diğer kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler arasında çıkan ihtilafların hukuki anlaşma veya sözleşme değişikliği ile neticelendirilmesinde karar vermeye; tutarı 250.000,00 Türk

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ
KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ
KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

**TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK
ARAŞTIRMA KURUMU İLE İLGİLİ BAZI
DÜZENLEMELER HAKKINDA KANUN
İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 10/6/1930 tarihli ve 1705 sayılı Ticarete Tağışşın Men’i ve İhracatın Murakabesi ve Korunması Hakkında Kanunun 6 ncı maddesinin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen birinci fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Bu Kanun uyarınca Resmî Gazete’de yayımlanan; hizmet, muayene, bakım, takip ve kontrol faaliyetlerine ilişkin düzenleyici işlemlere veya ürün dışı zorunlu standartlara aykırı hareket eden gerçek veya tüzel kişilere 12.020 Türk lirasından 482.204 Türk lirasına kadar idari para cezası uygulanır.”

MADDE 2- 17/7/1963 tarihli ve 278 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“MADDE 2- TÜBİTAK, öğrenim ve öğrenim sonrasında üstün başarısıyla kendini gösteren gençleri izleyerek onların yetişme ve gelişmelerine yardım etmek amacıyla 3/3/2004 tarihli ve 5102 sayılı Yüksek Öğrenim Öğrencilerine Burs, Kredi Verilmesine İlişkin Kanun hükümlerine tabi olmaksızın burslar verir.”

MADDE 3- 278 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen birinci fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Yönetim Kurulu, TÜBİTAK ile diğer kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler arasında çıkan ihtilafların hukuki anlaşma veya sözleşme değişikliği ile neticelendirilmesinde

(Niğde Milletvekili Cevahir Uzkurt ve Kars Milletvekili Adem Çalkın ile 131 Milletvekilinin Teklifi)

Lirasına kadar (250.000,00 Türk Lirası dâhil) olmak üzere, maddi veya hukuki nedenlerle kovuşturulmasında, yüksek mahkeme ve mercilerde incelenmesini istemekte yarar bulunmayan açılacak veya açılmış olan dava, icra ve benzeri takiplerden vazgeçmeye, bir hakkın tanınmasına, menfaatin terkinine, uygun ödemeye karar vermeye yetkilidir. Bu tutar her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesinin (B) fıkrası uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında, takvim yılı başından geçerli olmak üzere arttırılır.”

MADDE 4- 278 sayılı Kanunun 15 inci maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“MADDE 15 - Kuruma yapılacak her türlü yardımlar, bağışlar ve vasiyetler, Kurum dışına verilecek hizmetler karşılığında alınacak olan paralardan Kurumun gelirlerine eklenen kısım, yayım gelirleri ve diğer faaliyet gelirleri, Gelir ve Kurumlar vergileri ile bu vergiler yerine kaim olacak diğer vergilerden, Kurumun her türlü tesis, bina ve arazisi, bina ve arazi vergilerinden muaftır.”

MADDE 5- 278 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “ve buna ilişkin esas ve usuller Yönetim Kurulu tarafından belirlenir” ibaresi “ve buna ilişkin esas ve usuller Yönetim Kurulu tarafından belirlenir” şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

MADDE 6- 278 sayılı Kanunun 17 ncı maddesinin ikinci fıkrasının ikinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Diğer kanunlardaki düzenleme ve kısıtlamalara tabi olunmaksızın, toplu iş sözleşmesi kapsamında bulunanlar dışındaki Kurum personeline ödenecek aylık net ücret, toplu iş sözleşmesi kapsamındaki personele ödenen ve Yönetim Kurulu tarafından

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

karar vermeye; tutarı 250.000 Türk lirasına kadar (250.000 Türk lirası dâhil) olmak üzere, maddi veya hukuki nedenlerle kovuşturulmasında, yüksek mahkeme ve mercilerde incelenmesini istemekte yarar bulunmayan açılacak veya açılmış olan dava, icra ve benzeri takiplerden vazgeçmeye; bir hakkın tanınmasına, menfaatin terkinine, uygun ödemeye karar vermeye yetkilidir. Bu tutar her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesinin (B) fıkrası uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında, takvim yılı başından geçerli olmak üzere arttırılır.”

MADDE 4- 278 sayılı Kanunun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen 15 inci maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“MADDE 15- Kuruma yapılacak her türlü yardımlar, bağışlar ve vasiyetler, Kurum dışına verilecek hizmetler karşılığında alınacak olan paralardan Kurumun gelirlerine eklenen kısım, yayım gelirleri ve diğer faaliyet gelirleri, gelir ve kurumlar vergileri ile bu vergiler yerine kaim olacak diğer vergilerden; Kurumun her türlü tesis, bina ve arazisi, bina ve arazi vergilerinden muaftır.”

MADDE 5- 278 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesine “proje için yapılır” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve buna ilişkin esas ve usuller Yönetim Kurulu tarafından belirlenir.” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 6- 278 sayılı Kanunun 17 ncı maddesinin ikinci fıkrasının Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen ikinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Diğer kanunlardaki düzenleme ve kısıtlamalara tabi olunmaksızın, toplu iş sözleşmesi kapsamında bulunanlar dışındaki Kurum personeline ödenecek aylık net ücret, toplu iş sözleşmesi kapsamındaki

(Niğde Milletvekili Cevahir Uzkurt ve Kars Milletvekili Adem Çalkın ile 131 Milletvekilinin Teklifi)

referans olarak belirlenen göreve karşılık gelen pozisyona yapılan ödemelerin iki katını; Kurumda görevlendirilen kişilere yapılacak aylık net ödeme ise toplu iş sözleşmesi kapsamındaki personele ödenen ve Yönetim Kurulu tarafından referans olarak belirlenen göreve karşılık gelen pozisyona yapılan ödemeleri geçmemek üzere Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. Kurumda görevlendirilecek hakem, izleyici, panelist, kurul ve komite üyeleri ile benzeri kişilere yapılacak net ödeme tutarı ise 40.000 gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan aylık katsayısı ile çarpımı sonucu elde edilecek tutarı ve bir ayda yapılacak toplam net ödeme için 60.000 gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan aylık katsayısı ile çarpımı sonucu elde edilecek tutarı geçmemek üzere 4/7/2001 tarihli ve 631 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 12 nci maddesi hariç diğer kanunlardaki düzenleme ve kısıtlamalara tabi olmaksızın Yönetim Kurulunca belirlenir ve doğrudan ilgililerine ödenir. Yönetim Kurulu bu madde uyarınca yapılacak ödemelere ilişkin usul ve esasları belirlemeye, ücretin bir kısmını performansa bağlamaya yetkilidir.”

MADDE 7- 11/1/1989 tarihli ve 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanununun 15 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“1) Bu maddede sayılan fiiller haricinde, ölçü ve ölçü aletlerinin muayene, tamir ve ayar işlemlerine ilişkin olarak bu Kanuna dayanılarak çıkarılan düzenleyici işlemlere aykırı hareket edenlere 5.000 Türk Lirasından 50.000 Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir.”

MADDE 8- 12/4/1990 tarihli ve 3624 sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Teşvik ve Muafiyetleri Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bentler eklenmiş ve beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

personale ödenen ve Yönetim Kurulu tarafından referans olarak belirlenen göreve karşılık gelen pozisyona yapılan ödemelerin iki katını; Kurumda görevlendirilen kişilere yapılacak aylık net ödeme ise toplu iş sözleşmesi kapsamındaki personele ödenen ve Yönetim Kurulu tarafından referans olarak belirlenen göreve karşılık gelen pozisyona yapılan ödemeleri geçmemek üzere Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. Kurumda görevlendirilecek hakem, izleyici, panelist, kurul ve komite üyeleri ile benzeri kişilere yapılacak net ödeme tutarı ise 40.000 gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan aylık katsayısı ile çarpımı sonucu elde edilecek tutarı ve bir ayda yapılacak toplam net ödeme için 60.000 gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan aylık katsayısı ile çarpımı sonucu elde edilecek tutarı geçmemek üzere 4/7/2001 tarihli ve 631 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 12 nci maddesi hariç diğer kanunlardaki düzenleme ve kısıtlamalara tabi olmaksızın Yönetim Kurulunca belirlenir ve doğrudan ilgililerine ödenir. Yönetim Kurulu bu madde uyarınca yapılacak ödemelere ilişkin usul ve esasları belirlemeye, ücretin bir kısmını performansa bağlamaya yetkilidir.”

MADDE 7- 11/1/1989 tarihli ve 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanununun 15 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“1) Bu maddede sayılan fiiller haricinde, ölçü ve ölçü aletlerinin muayene, tamir ve ayar işlemlerine ilişkin olarak bu Kanuna dayanılarak çıkarılan düzenleyici işlemlere aykırı hareket edenlere beşbin Türk Lirasından elli bin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir.”

MADDE 8- 12/4/1990 tarihli ve 3624 sayılı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Teşvik ve Muafiyetleri Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bentler eklenmiş ve Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

(Niğde Milletvekili Cevahir Uzkurt ve Kars Milletvekili Adem Çalkın ile 131 Milletvekilinin Teklifi)

“j) Bakanlık bütçesine konulacak ödenekler.

k) Kamu iktisadi teşebbüsleri hakkında ilgili mevzuata tabi teşekkül, müessese ve bağlı ortaklıkların yıllık ve kurumlar vergisi matrahına esas kârlarının binde l’i nispetinde ödeyecekleri aidatlar.

1) Sermayesinin yüzde 50’sinden fazlası kamu kurum ve kuruluşlarına ait bankaların kurumlar vergisine matrah olan yıllık kârlarının yüzde 2’si nispetinde ödeyecekleri aidatlar (4603 sayılı Kanuna tâbi bankalar ile özel kanunları ile muafiyeti bulunanlar hariç).

m) Dış kaynaklardan sağlanan krediler.

n) Başkanlığa yapılacak bağış ve yardımlar ile Başkanlığın sahip olduğu mal ve haklardan kaynaklanan sair gelirler,

o) Faaliyet gelirleri.”

“Birinci fıkranın (d) ve (e) bentlerinde belirtilen oranlar Cumhurbaşkanınca iki katına kadar artırılabilir.”

MADDE 9- 3624 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 2 - Başkanlık, işletmelere ve girişimcilere yönelik belirlenen destek politikalarının tasarım süreçlerinde faydalanılmak ve sunulan hizmetlerin hızlı, kaliteli, basitleştirilmiş ve düşük maliyetli bir şekilde yerine getirilmesini sağlamak üzere, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerden işletme ve girişimcilere ait Başkanlığın görev alanına giren konular kapsamındaki bilgi ve verileri ilgili mevzuatı çerçevesinde almaya ve analiz etmeye, raporlamaya, gerçek ve tüzel kişilerle paylaşmaya yetkilidir.”

MADDE 10- Bu Kanunun;

a) 1 inci maddesi 14/3/2025 tarihinde,

b) 2 nci, 3 üncü, 4 üncü, 5 inci ve 6 ncı maddeleri 5/6/2025 tarihinde,

c) 8 inci maddesi 4/6/2025 tarihinde,

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“j) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekler,

k) Kamu iktisadi teşebbüsleri hakkında ilgili mevzuata tabi teşekkül, müessese ve bağlı ortaklıkların yıllık ve kurumlar vergisi matrahına esas kârlarının binde l’i nispetinde ödeyecekleri aidatlar,

1) Sermayesinin yüzde 50’sinden fazlası kamu kurum ve kuruluşlarına ait bankaların kurumlar vergisine matrah olan yıllık kârlarının yüzde 2’si nispetinde ödeyecekleri aidatlar (4603 sayılı Kanuna tâbi bankalar ile özel kanunları ile muafiyeti bulunanlar hariç),

m) Dış kaynaklardan sağlanan krediler,

n) Başkanlığa yapılacak bağış ve yardımlar ile Başkanlığın sahip olduğu mal ve haklardan kaynaklanan sair gelirler,

o) Faaliyet gelirleri,”

“Birinci fıkranın (d) ve (e) bentlerinde belirtilen oranlar Cumhurbaşkanınca iki katına kadar artırılabilir.”

MADDE 9- 3624 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 2- Başkanlık, işletmelere ve girişimcilere yönelik belirlenen destek politikalarının tasarım süreçlerinde faydalanılmak ve sunulan hizmetlerin hızlı, kaliteli, basitleştirilmiş ve düşük maliyetli bir şekilde yerine getirilmesini sağlamak üzere, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerden işletme ve girişimcilere ait Başkanlığın görev alanına giren konular kapsamındaki bilgi ve verileri ilgili mevzuatı çerçevesinde almaya ve analiz etmeye, raporlamaya, gerçek ve tüzel kişilerle paylaşmaya yetkilidir.”

MADDE 10- Bu Kanunun;

a) 1 inci maddesi 14/3/2025 tarihinde,

b) 2 nci, 3 üncü, 4 üncü, 5 inci ve 6 ncı maddeleri 5/6/2025 tarihinde,

c) 8 inci maddesi 4/6/2025 tarihinde,

(Niğde Milletvekili Cevahir Uzkurt ve Kars Milletvekili Adem Çalkın ile 131 Milletvekilinin Teklifi)

ç) 9 uncu maddesi 9/8/2024 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,
d) Diğer maddeleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 11- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ç) 9 uncu maddesi 9/8/2024 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde,
d) Diğer maddeleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 11- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

